

1932

VÄLIS

EESTI

ALMA

NAK

Nº 9

Sild, mis viib kodumaale.

Elades võõrsil tunnete end ikka eestlasena, kui loete allnimetatud kodumaa lehti:

Vaba Maa ilmub iga päev ja annab täieliku ülevaate elust-olust Eestis. Moodsam kodumaa leht. Rikkalik sündmuste kroonika. Igapäev hulk pilte. Gori vaimukad karikatuurid. Tellimishind välismaale 4 E. krooni kuus.

Rahvaleht valgustab 3 korda nädalas Eesti elu põnevamaid nähtusi köitval kaasakiskuval kujul. See on ajaleht kõigile. Tellimishind 3 kuuks 4 E. krooni, 6 kuuks 7 kr. 50 senti.

Esmaspäev on kõige sobivam leht eestlasele välismaal. Toob iga nädal huvitavaid kirjutisi ja pildirohke ülevaate kodumaa sündmustest. Palju Eesti nalja. Tellimishind 6 kuuks 3 E. krooni.

Tellimised saata: „Vaba Maa“ peatalitus, Tallinn. Estonia.

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUS

JUHATUS JA MÜÜGIBÜROO

TALLINN, VALLI TÄN. 4. Telegr. address: „PEAPÕLEVKIVI“
Telefonid: 450-85 ja 450-62.

KAEVANDUSED JA ÕLIVABRIK

KOHTLA-JÄRVEL JA KUKRUSEL;
ÕLILADU TALLINNA SADAMAS.

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUSE SAADUSED:

PÕLEVKIVI kütteks: TOORÕLI; KÜTTEÕLI; BENSIIN; MOOTOR-PETROLEUM; RASKED ÕLID ja BITUUMEN (ESTOBITUUMEN) teede tegemiseks, katusepapiabrikutele ja isolatsioonitöödeks; IMBUTUSAINED «FENOLAAT» ja «ESTOKARBOLINEUM» puu konserveerimiseks; VILJAPUU-KARBOLINEUM viljapuude pritsimiseks; KATUSE-LAKK (katusetõrv); RAUALAKK (asfalt-lakk) ja ASFALT-MASTIKS.

VÄLIS-EESTI ALMANAK

1932

1. VEERAND

NR. 9

Meie täname.

(Eesti iseseisvuse aastapäevaks.)

Meie täname, et seda kallist päeva,
Eesti rahvalapsed nüüd rõõmul näevad:
Kus ahel murdus, möödus öö,
Mis tegi meie kangelaste töö!

Meie täname, et ajalugu
Võib jutusta, et Eesti sugu:
Ei hävinud ka elutormis,
Ei saatus valjus, ei löögis karmis!

Eesti sirgus, tõusis, pead püsti ajas,
Relvad käes ta teed sin ellu rajas:
Nüüd Eesti lipp meil lehvib vabal kodupinnal,
Mis lunastud on kallil verehinnal!

Meie täname, et Eesti muld
Meil kallim on, kui au ja küld:
Surm Eesti eest — on meile au!
Eesti! Sa elust üial ära kao!

Nüüd rõõmsal pidulikul hetkel,
Meil soov on rinnus ühine:
Sind tervitame meie kallis kodumaa,
Su õnn nüüd löögu õitsema!

Väliseestlane.

Helsingis, 1932.

24-2-1932.

**Ē. Vabariigi aastapäeva puhul „V. E. Almanakile“ kirjutanud
prof. A. PIIP.**

Inimese iseloomus on tung vaadelda aeg-ajalt käidud teed, selgitada sel teel olevikku ja omada julgustust tuleviku jaoks. Igapäevases elus on kultuurinimeste juures nende sünnipäev.

Niisamuti on viisiks saanud, et ka rahvad loovad omale erilisi rahvuspühi, kus miljonid tunnevad oma ühiskondlik kokkukuuluvust ühisesse peresse teravamalt kui tavaliselt. Vabariikidel, eriti noortel, on sarnaseks päevaks mõni tähtpäev nende tekkimise loos, nende aastapäev. Sarnasel rahvuspühil inimese tuju on iseenesest kõrgem, rõõm täidab südame rahva vabaduse ja iseolemise pärast. Ja rahvuspüha rõõm ei vähene aastatega, nagu üksiku isiku elus rohke sünnipäevade kordumine tekitab kurbust, päevade lõpu meeletulemust: rahvaste elus, ümberpöörduvalt, iga kaugemale minev aasta riigi sünnist sisaldab suuremat rõõmu ja kindluse tunnet, olles rahva ja tema ühiskondliku kõrgema koonduse — oma riigi — tugevuse ja püsivuse tõenduseks.

Eesti vabariik võib tänava juba oma 14. aastapäeva pühitseda. Rahvaste elus üldse on ju kümned aastad vaid silmapilk, nagu päev inimese elus. Kuid esimesed elupäevad on ikka kõige väärtusamad, otsustavamad.

Õigus, ei ole tänava pidutsemiseks suurt tuju. Majanduslik surve on üldine. Kuid Eesti ei seisa siin erandina, vaid samane ja veel raskemgi murekoorem lasub kogu inimsool, olgu tema riik noor või vana. See tingib, et oma rahvuspüha puhul meil ei ole põhjust pead norgu lasta, vaid et meie õigustatud oleme tulevikku vaatama rõõmsama pilguga, kui seda igapäev on vast tehtud.

Kas ei ole siis meie suurimate aegade kaaslased, meie rahva elu ilusamate päevade osalised, mis ajalugu üldse tunneb? Kas ei täitu meil elu kestel

meie esivanemate sügavam unistus vabaduse järele, millest nad — luuletaja ilusa pildi järele — ainult ööseti pisaratega ohkasid? Kas ei vasta tõele 24. veebruari 1918. a. manifesti sõnad, et „nüüd on see aeg käes.“ Eestis on aeg tulnud, mil „kõik piirud kahel otsal lausa löövad lõkendama.“ ja et Kalev koju jõudnud „oma lastel õnne tooma“? Kahtlemata on vastus neile kõigile küsimustele jaatav. Olgugi, 24. veebruari 1918. a. manifest ei ole vaid muud, kui üks mitmest sammust Eesti omariikluse arenemise käigus. Kuid see akt annab Eesti riiklikule arenemisele kindla kuju, määrab kindlaks Eesti riikliku korra ja saab meie rippumatused edaspidise arenemise nurgakiviks. Ja sellepärast oleme tema mälestamisest loonud oma rahvuspüha. Võitluses oli tekkinud 24. veebruari manifest, võitlus kestis edasi ka pärast tema ilmumist, ning pealegi Taaveti-Koljati heitlus, esiteks sissetungivate võõraste vägedega läänest, ning aasta lõpupoole uute tagasivõitjatega idast. Olud olid rasked, väljavaateid pea mingisuguseid; kuid just see äärmiselt rõhuv olukord andis nagu jõudu võitlejatele. Üksik inimene võib langetada, mõte ja rahvas elab edasi. Kes võitleb hästi, on hea võidu väärt. Peab olema julgust karmile tõele näkku vaadata, aru saada, mida nõuab ajalooline silmapilk ning kindel tahe toime saata, mis vaja, raudse järjekindlusega. Meie rahvas on hästi võidelnud, ja tema püüded kroonitud eduga.

Võitlus ja korraldus ei ole kaugelki küll veel lõppenud — ega tohigi seda olla. Seisakut, „täiuslikkust“ rahvaste elus ei ole: alata vaja püüda paremu- sele, sest kes edasi ei arene, läheb tingimata tagasi. Ja lõpuks kaotab oma ühiskondliku kallima vara — vabaduse ja riikliku iseolemise.

Õitsegu, kosugu ja kasvagu alati Meie Maa!

Kas tunned maad . . . ?

Palju rõõmsaid hetki meeletust südames sõnade lauldes: Kas tunned maad, mis Peipsi rannalt käib Läänemere rannani? Kodumaa, ilus oled sa! Laulu mõte jääb alaliselt vajalikeks küsimuseks. On rohkesti kaaskodanikke, kes ei tunne Põhjaranniku ilu, tema rasket paepealset pinda ja kõrge merekalda majesteetlikkust. Leidub neid, kes ei ole näinud Lõuna-Eesti võluvaid mägesid-orgusid. Kuid küsimus on mõeldud palju sügavamana. Kas tunned Eestit? Kas oled tutvunenud oma väikese kodumaa ajaloolise arengu ja vabadusvõitlusega? Ehk oled kui imelik laps, kes ei tunne isatalu põlde ja piire. Kas tunned maad tema raskemal tundidel, Eesti mehe kangelaslikku meelt ja visadust, Eesti naise hoolsust ja rahulikkust kannatlikkust? Kas oled võtnud vaevaks kuulata Eesti rahva südame tuksumist ja kas tunned ennast õnnelikuna selle rahva hulka kuuludes? Rahva elu sarnaneb üksiku isiku elule. Ka temal on oma nooruspõli, meheiga ja vanadusenõrkus. Eks ole raskuste peale vaatamata ülendav tunne elada läbi oma rahva noorusaastaid, aidata kaasa tema kasvamisel ja ülesehitamisel. Oleme harjunud kõnelema kriisist ja majanduslisist raskusist. Unustame ära viimaseaja hiigla jõupingutusi ja saavutusi. Kas tunned maad? Kerge ei ole kellelgi. Eesti väiksus ja eriolu on majanduslikult ja vaimliselt koormaks. Kodumaale löödi haavu maailmasõjas. Raske on meie seisukord haiguse krampides vaevleva hiiglanaabri kõrval. Kuid, ärgem unustagem ära oma edasijõudmist, ärge nõudke liiga palju. Lühikesel ajal tegi haridus suuri edusamme, emakeelse kooli unistus läks täide. Mõisaväljadele on loodud kümned tuhanded uued elamisvõimalused. Ei ole rahva koguva-

randus mitte vähenenud ennesõja-aegse seisukorraga võrreldes. Kas tunned maad? Seda peab tänapäev küsima. Eestlane peab olema teadlik oma kodu asjus. Tal peab olema tervet ja asjaoludele põhjendatud sügavat patriotismi. Palju on üles ehitatud, palju veel tegemata. Mitmes asjus paistab, et arenemine oli liiga kiire, ette nägemata. Vaevalt vabanes teiste võimu alt, püüame juba jõuda vanade kultuurrahvaste lähedusse. Vapustused ja väsimus ei jää tulemata. Siin peame töötama enda kallal. Meil puudub veel oma kindel teadmine sellest, mis on vaimliselt — ideeliselt kohane meie rahvale. On vaja uurida ja otsida, mida vajab Eesti hing. Missugused oleksid meie rahvuslikud ideaalid ja kõige lähemad sihid ning kättesaadavamad võimalused. Kindel positiivne ülesehitav ilmavaade on meil alles väljakujunemata. Nii mitmed ilmavaated ja vabad seisukohad võivad vahest teistele rahvastele olla lubatud. Kui on suurtel rahvastel materjalistlikku, kommunistlikku ja anarhistlikku voolu, siis on see neile kahjuks ja ülearuseks luksuseks, ega nemad veel selle tõttu hukku. Meile, väikesele rahvale, on see aga otsekoheseks kuriteoks, on mürgiks, mis närib rahva hinge kallal. Mida vajab Eesti hing? Millega vaimliselt, usuliselt, kõlbliselt, isamaaliselt täidame tema eluavaldu? Küsimus: kas tunned maad — saagu küsimuseks kas tunned oma rahva hinge? Kas tunned tema elulisemaid vajadusi, tema puhtust ja pühadust. Rahvusvaheliste tuulte pöörises hoidkem oma rahva hinge. Kas tunned maad? See manab esile mitmesuguseid mõttekujutusi. Üle maade ja merelainete rändab mõte ka nende suguvendade-õdede juure, kes on läinud otsima uut maad, uusi

eluvõimalusi. Põhjusti oli ju palju. Väike kodumaa ei suutnud anda kõigile eluvõimalusi. Rändamistung ja õppimishimu seltsis mainitud põhjustele — eestlasi on leida kõigis maailmajagudes. Võõras surve sundis paljud väljarändamisele. Kas tunned maad? See on nüüd vastastikuseks küsimuseks. Ulatagem üksteisele käed. Kodumaa ja välismaa eestlane õppigu üksteise elu-olu tundma.

Möödunud suvel olin Ameerikas: Kanadas ja Ühendriikides. Võtsin osa Eesti esindajana ühes mitme teise kodumaalasega ülemaailmisest K. Noortemeeste ühingute konverentsist Torontos ja Clevelandis. Reis oli kui täideldäinud unelm. Ei oleks kunagi uskunud, et Ameerikasse pääsen. Olin Ühendriikide pinnal neli nädalat. Kui asun muljete kokkuvõtmisele ja tuletan meele, mis on kuulnud-nähtud, pean tunnustama, et lõpmata raske on väljendada kõike seda, mida läbi elasin. Kiirelt kui kinolindil möödusid linnad ja alevid, autod ja inimesed, majad, jõed, järved, asutised ja konverentsid. Iga päev oli uusi läbielamusi, alati uus ümbrus ja uusi saatjaid. Ameerikasse tulekul oli muidugi teatavaid eelarvamusi ja võib olla ka teadmisi Ameerika elu-olu üle, arvasin ette, et tehnikaimed jätavad minusse unustamata mõjutusi. Olin tõesti üllatatud. Kuid rohkem inimestest ja elust kui tehnika kõrgeist saavutustest. Pidasime ameeriklasi ainult dollarihimulisiks igavaiks inimesiks ja leidsime enneolemata palju lahkust ja armastust. Kõige pealt puutusin kokku paljude Ameerika eestlastega. Muist neist oli alles hiljuti sisse rännanud, teised ei olnud aga näinud iseseisvat Eestit. Viibisin eestlaste keskel Torontos, Clevelandis ja New-Yorgis. Elasin mitmes Eesti perekonnas. Torontos ja New-Yorgis

korraldati eestikeelseid jumalateenistusi, Clevelandis ühendas kodumaa-lasi Ameerika suguvendadega rõõmus jaanituli. Eriti armsaks osutusid New-Yorgis veedetud päevad. Tutvunesin New-Yorgis Eesti seltsi eluga ja tõin tervitusi kodumaalt.

Kodumaalt eemal olles õpid teda õieti hindama. On ikkagi raske olla võõral pinnal ja vanaduspäevil kisub igatsus vägisi kodumaale tagasi. Emake maa on nii ligitõmbav!

Lubatagu mulle siin avaldada mõnda täheiepanekut. Elu saatuse teed on tihti nii imelikud ja keerulised, et kunagi ei tea, kui kauaks pead jääma väljapoole kodumaad. Kogemused näitavad, et koduigatsuse parimaks vaigistajaks on omasuguste ühtehoid. Välismaa eestlased koondugu ikka rohkem oma seltside ümber! Ka usulised koondised suudavad rohkesti koguda oma ümber rahva liikmeid võõra rahva keskel ja neid hoida ema keeles ja isade meelsuses. Ühtlasi on rõõmustav kuulda, et paremale järjele jõudnud eestlased eelistavad abiliste ametisse võtmisel kodumaalasi.

Arvan, et Ameerika ja kodumaa eestlased võiksid palju teha ära üksteise heaks. Vaimlik ja majanduslik rohke läbikäimine oleks kõigile õnnistuseks. Vajame tungivalt Ameerika sügavalt mõistetud vabadust ja optimistlikku ellusuhtumist, vajame ameeriklaste geniaalset praktilisust ja nende aukartust elu pühamate väärtuste ees. Nõnda võiksimme olla üksteisele abiks ja toeks. Kui mässavad inimelu lained, kui siin on ähvardamas nurisemise tõusev vool ja sealt on kuulda koduigatsuse helisid, siis laulgem võimsalt: Kas tunned maad... Ja torm südames raueb.

B. Ederberg.

Rakveres, 3. XII. 31.

Elu Põhja-Aafrikas ja sealsed eestlased.

Kodumaal tuntakse sageli peensuste- ni Austraaliat, Ameerikat, Jaava saart ning muid kaugemaid maid. Vähe on hoolitud Prantsusmaast ja tema asumaadest Põhja-Aafrikas, mis ometi nii lähedal Euroopale ja kus alati vajatud rohkesti võõrast tööjõudu. Prantsusmaa ise on pidanud kestvalt kasutama impordeeritud töölisi oma rahva eba- produktiivse juurekasvu tõttu. Tema tööstuskeskused kubisevad poolakaist, venelasist, itaallasist ja paljudest teis- test rahvustest. Koguni teadusevallas esineb rida tüsedaid võõramaalasi. Seni ei ole tuntud tööpuudust Prantsus- maal. Ümberpöördult: pole olnud tööks küllalt käsi, millisel põhjusel linnad meelitanud külasid tühjaks elanikest ja söödistanud paljud põllud. Sel sügisel on kuulda esmakordselt töötatöolisist Prantsuse linnades. Olla ka pandud seisma töölubade andmine uustulnuile välismaalasil.

Prantslane on loomu poolest rohkem valitseja kui töötegi ja sellepärast pole seni raske olnud väljasttulnud au- sameelsel tööhimulisel tegutsemisvõi- malusi leida, kui ta on omandanud kind- la kutse ja osanud prantsuse keelt. Ju- husteotsijail päevatöolistel on vist igal pool raske ja seda kindlasti ka prantsla- se kui tööandja juures.

Põhja-Aafrikas on tööleidmine osutu- nud seni veelgi hõlpsamaks, sest need vähesed prantslased, kes võtnud vae- vaks siia asuda, on kas ametnikud või ettevõtjad. Tegelik töö lasub pärismaa- laste ehk sisserännand muulaste õul. Satud siin tihti eriteadlasile, kes selleks saanud vastu enda tahtmist. Vanasõna: „Julge pealehakkamine on enam kui pool võitu,“ osutub vist küll eriti maks- vaks Põhja-Aafrika paljude asunikku- de kohta. Tunnen, näiteks, ehitusmeistrit, kes selleks saanud, lammutades oma meeskonnaga vanu maju; tean samuti maalermeistrit, kes Prantsusmaal olnud viiuldajaks kinodes, siin aga avanud

länud aastal värvikaupluse ja nüüd teeb kõiki maalritöid. Ainult arst ja ad- vokaat peavad olema kindla diplomiga varustatud isikud; üliõpilasele prak- tiseerimisluba ei anta.

Meil tuntakse Prantsusmaad ja tema asumaid piiratult vist peamiselt frangi vähese ostujõu tõttu. Kui aga võtta ar- vesse elukallidus, mis võrdne Eesti omale, sellejuures aga paremad palga- olud, siis võib ka siin kaine tööline pe- le igapäevase leiva mustadeks päeva- deks koguda sentisid. Ei tahaks kuidagi uskuda, et meie väljarändajate käsi Austraalias kanu kasvatades või jäne- seid nottides paremini on käinud, kui Prantsuse asumaadele sattudes ja töö- tades endisel erialal. Siin on olnud se- ni ikka alasid, kus häädest töölistest puudus. Siia kuuluvad müürišepad, teh- nikud, mees- ja naisrätšepad.

Länud sügisel asus Marokko, Marra- keši linna Narva-Jõesuust pärit Jovle- nite perekond. Proua tegi algust õmblu- sega ja praegu on ta tööga koormatud. Kurdab, et raske leida häid abilisi, saavat kleidi õmblusest 150—200 franki. Kohtasin kahe aasta eest ühe saarlase, kes mudalaeval teenivat masinistina kuni 4000 franki kuus, olles varustatud ainult eestikeelse isikutunnistusega.

Palgaolud üldiselt on Põhja-Aafrikas ja Prantsusmaal ühtlased. Õppinud töö- lised saavad päevas 40—60 franki; suurte liinide omnibuste juhid kuni 3000 franki kuus.

Paljusid, võib-olla huvitab loasaa- mise moodus Põhja-Aafrikasse asumi- seks. Peab teadma, et Alžeerias on maksvad kõik Prantsuse seadused ja seal töötamiseks on vajalik harilik prantsuse töölise carte d'identité. Tunni ja Ma- rokko asujail tuleb pöörata palvega järgmisel aadressil: Monsieur le Secre- taire Général du Protectorat (Service de l'Administration Générale du Tra- vail et de l'Assistance)

Rabat (Maroc), ehk Tunis (Tunisie).

Palves peab olema märgitud asumise põhjus ja juure lisatud 1) prantsuskeelne Prantsuse saatkonnas kinnitatud ärakiri diplomist, kui see on olemas, 2) samasugune ärakiri tunnistusest, et pole kohutalune, 3) ärakiri rahvustunnistusest. Vastus sarnasele palvele järgneb 2—6 kuu pärast.

Mis puutub kliimasse Põhja-Aafrikas, siis võib siin leida mitmesuguseid kliimavöösid. Mereääres muidugi niiske, Atlandi veerel siiski soodsam kui Vahemere kaldal. Mägedes kuiv, suvel kohati kuum ja talvel külm. Atlassi mägestik, mille kõrgem tipp arvatakse 4½ kilomeetrit, kattub talvekuudel lumega, mis laskub vahest kuni 1000 meetrini merepinnast.

Kolmest suurest asumaast Põhja-Aafrikas on kõige rohkem europaseerunud Alžeeria, sellele järgneb Tuniis ja lõpuks Maroko. Viimane aga osutub huvitavamaks nii pärismaalaste kui ka eurooplaste eluvormide suhtes. Araablased ei ole jõudnud kaugemale keskajast, kuna maad okupeeriv eurooplane avaldab suuremat energiat ja elutahet kui kuskil mujal. Jättes puutumata endised linnad, korraldab viimane neis hügieeni ja asutab uusmauristiilsed linnaosad laiade, elektrivalgusel läikivate asfalttänavatega, kus veeremas autod. Iga mees omab siin sõiduki. Saab ametnik 1000 franki kuus, on tal auto, kõnelemata suuremapalgalistest.

Minu teades on seni väga vähe eestlasi Põhja-Aafrikas matkanud. Asumas on siin vaid mõned üksikud. Marokos elavad peale nende ridade kirjutaja ja tema abikaasa härra Jallajas Tallinnast, töötab Casablanca linnas ühes mõõbliäris joonistajana; pr. Helmi Wöhrel-Weisserik Tallinnast, kelle mees elsasslane, esitab Saksa ja Prantsuse vabrikuid ja teenib hästi; härra Oitov Pärnust, kes katsub õnne Eesti kaupadega ja saavutanud rahuldavaid

tulemusi „Kave“ saaduste turustamisega.

Alžeeria linna asus hiljuti Maroko'st süüdi noormees härra Peetson, pärit Pärnu-Jaagupist, kavatsusega sealset turgu võita Eesti kaupadele.

Alžeerias leiavad eestlased eest üliarmsa Eesti aukonsuli härra Louis Royer, kes kohtleb sinnasattunud eestlasi erilise tähelepanelikkusega ja hoollega, püüdes teha kõik nende avitamiseks. Selle mehe leidmisega võib soovida õnne meie Pariisi saadikule härra Pustale. Kui Eesti omaks rohkem sarnaseid sõpru-prantslasi, kui on seda meie Alžeeria konsul, siis tuntaks Eestit kindlasti pisut rohkem Prantsusmaa piires. Louis Royer ei väsi artiklite kirjutamisest Eesti kohta kohalikus kui ka Pariisis ilmivas ajakirjanduses. Ikka on temal midagi teatada Aafrika lugejaile kaugest Eesti vabariigist.

Marokos puudub konsul ja see asjaolu annab end tunda eriti Eesti kaupade levitajaile. Loodetavasti kaob see puudus peatselt.

Ülalpool toodud read ei ole kuidagi mõeldud väljarändamise õhutamiseks Eestist. Otse vastupidi: arvan, et inimene võiks kodumaalt lahkuda ainult tervislikel põhjustel ja ka sel korral, kui kavatseb kaubitseda väljaspool Eestit kodumaa saadustega. Kodus on küllalt ülesandeid, toimetusi ja tegevust, küllalt musta maarjamaad meie väikese kogu toitmiseks. Meie ajal minna võõrsile õnne otsima, on mõtlemata tegu. Kullalademeid pole vist kusagil enam. Igalpool tuleb töötada ja takistustega võidelda. Ja eriti raskeks osutub see välismaal, kus valitsemas võõrad olud, võõras keel ning võõras meel.

Maroko, Marrakeeh'is.

20. novembril 1931. a.

Dr. R. Peets.

Eestlaste elu-olu Lääne-Euroopas.

Viimaste aastate jooksul on palju eestlasi välja rännanud Lääne-Euroopasse otsima teist kodumaad, kus töövõimalus kergem, parem. Mõne aasta eest meelitas eriti Prantsusmaa oma töörohkusega väljarändajaid ja kui Hispaanias tuli poliitiline katastroof, siis sõitsid mõnedki eestlased sinna, kes vast katsusid sogsas vees kalu püüda ja sellega ruttu heale järjele pääseda.

Eestlased, kes aastate eest Lääne-Euroopasse rändasid ja kes keelt ja ametit tundsid, leidsid peagi teenistust ja kohanesid oludega. Tol ajal võis ka ametita inimene kergelt tööd leida. Prantsuse rahvas on valitsev härrasrahvas, kes ei armasta tööd teha. Pealegi on ta kehaliselt nõrk rahvas ja sellega on seletatav muulaste hulk, kes Prantsusmaal elutseb. Suur hulk neist on põhjamaa rahvaid, nagu eestlased, soomlased, kes tublid töömehed ja leplikumad, neid hinnatakse sellele vastavalt igalpool. Nii näiteks võttis prantsuse farmer ja ka tööstur heameelega välismaalasi tööle ja võtaks neid praegugi, kui karm seadus seda ei keelaks.

Viimase aasta jooksul on ka Prantsusmaal tööpuudus end tunda annud. Et sisserändajatele tööotsijatele sissesõidu võimalusi piirata, selleks teeb prantsuse tööministeerium nüüd suured takistused tööloa andmisega.

Prantsuse tööinspektorid ja politsei on nii agaralt valvel, et võimata on mööda hiilida keelumäärustest. Loata töötaja saadetakse viivitamata maalt välja ja tööandjat karistatakse kuni 5000-frangilise rahatrahviga. See juba üksinda kohutab iga ettevõtja välismaalasi tööle võtmast. Pealegi on prantslane viimasel ajal vihkama hakanud väljamaalasi, sest ametivõimudel on palju

sekeldusi nende järele valvamisega ja maalt väljasaatmisega.

Need väljamaalased, kel varem tööd oli, kuid carte d'identité puudus, lasti päeva pealt lahti, sest tööandja kartis vaeva ja sekeldusi tööloa muretsemisega. Tööluba — carte d'identité — on võimalus saada ainult tööministeeriumi kaudu ja seda on varem antud põllutöölisele-väljamaalastele, kuid nüüd täiesti seisma pandud. Sarnase põllutöölise tööloa ei anna õigust tööstuslikkudel aladel töötamiseks, vaid ainult põllutöö alal. Tööloata väljamaalaste üle piiri saatmine on praegu Prantsusmaal iga-päevane nähe.

Meie väljarändajad loodavad tihti väljamaal asuvate suguvendade abile. Kuid harva leidub võõrsil eestlasi, kes valmis oleks aitama heal meelel kodumaalast. Eriti need, kes kauemat aega võõrsil elanud, on oma suguvendade vastu väga ettevaatlikud ja katsuvad neist parem eemale hoida. Selles on eestlased ise süüdi. Kahjuks on väljarändajate hulgas palju juhusteotsijaid aferiste, kelle südametunnistus sugugi ei piina kaasmaalase usaldust ja lahkust kurjasti tarvitamast. Eriti hädas nendega on meie aukonsulid.

Ei möödu ühtki päeva, mil keegi eestlane ei tuleks konsulaati raha nüruma. Tõsi, paljud eestlased teevad seda meeleheitel, olles ilma tööta ja püüdes ausalt läbi saada. Kuid leidub ka neid, kes konsuli käest saadud raha maha joovad ja ei mõtlegi tööle hakata, vaid elavad juhuslistest saakidest. Nende elu on aga aukonsulil raske kontrollida, ainult juhuslikult saab ta samas linnas elutsevatest eestlastest teada.

Kõikides Lääne-Euroopa sadamalinna- ja linnades elavad eestlased-meremehed, kes praegusel raskel ajal tööta

on ja aastate viisi ootavad laevale saamist. Varem leidsid paljud meremehed tööd Belgia ja Saksamaa sadamates, kus laevavahendus elav ja meremehi alati vaja oli. Nüüd, mil Belgia laevavahisused meremeeste palkasid tõstsid, hakkasid meremeesteks paljud Belgia kodanikud, tekitades seeläbi suurt konkurentsi väljamaalastele. Ka ei ole laevade liikumine enam nii elav, kui mõne aasta eest. Paljud laevad, mis varem alatasta liikvel olid, seisavad suurtes sadamates tühjana.

Selle tõttu on ka kõik Soome meremeeste kodud eestlastega ja soomlastega täidetud. Hamburgis, mis loetakse ilmas üheks suuremaks sadamaks, elavad eestlased Soome meremeestekodus ja misjonimajas, kus neil prii ülespidamine, konsulaadi poolt. Kohalik Eesti aukonsul on Soome meremeeste kodu juhatajaga vahekorra sõlminud, mil põhjal eestlased kodu ruumides ulualust leiavad. Soomlased suhtuvad eriti sõbralikult eestlastele. Suured teened eestlaste aitamises on Hamburgi Soome misjonäri Johannes Kunila'l. Samuti võib eestlane Soome meremeeste kodus kodumaa ajalehe saada, mis valmistab väiiseestlastele alati suurt rõõmu.

Eesti konsulaat Hamburgis töötab eeskujulikult. Aukonsul dr. Ritter ja ta sekretär hra Georg Karp, kelle ema elab Eestis, on kõik omad võimed rakendanud Hamburgis elutsevate eestlaste kasuks. Konsulaadi andmetel on Hamburgis 1. jaanuarist läbi käinud ligi 400 eestlast, nendest 75% meremehi. Kuna Hamburgi kaudu on Saksa-Eesti kaubavahetus, on konsulaadil alati tööd.

Bordeaux ja Marseilles, need kaks suurimat Prantsuse sadamalinna, on paljudele väljarändajatele unistuseks edasipääsu võimaluste poolest. Vanasti, kui tööolud paremad olid, kui võis saada laeva peale koha kas

või poolmadruseks ning sel teel edasi sõita Aafrikasse, Brasiiliasse või Austraaliasse, oli see unistus ja lootus kerge teostada, kuid nüüd, mil vanad meremehed ja isegi tüürimehed otsivad lihtmadruse kohti, on kuivamaa meremehel täiesti võimata laevale pääsemine. Mõned, kes siiski oma eesmärgile tahavad jõuda, tarvitavad selleks viimast abinõu — sõit punkris. Kuid ka see on hädaohtlikuks muutunud, sest laeva kaptenid lasevad sageli enne laeva väljumist sadamast kõik ruumid väävliauruga desinfitseerida, et sõidukit rottidest puhastada. Tulevikus tuleks sarnasel teel reisijatel end gaasimaskidega varustada...

Bordeaux's ja Marseilles's elavad paarkümmend eestlast, kelle käsi käib õige halvasti. Kuna nad juba pikemat aega töötä on, väljaarvatud mõned neist, muutub neil elatumine õige raskeks. Nende elukoht on sadamas, kus nad sissetulevate laevade meeskondadelt süüa saavad ja paremal juhusel ka vähe raha. Ja raha peab igal mehel olema, kas või 10 franki ettenäitamiseks. Sest kui politsei nad kinni peab ja raha ei ole, paigutatakse nad vangimajja ning peale selle ootab neid maalt välja saatmine. Vangimajades on elu äärmiselt raske: antakse päevas vaid liiter suppi, mis on veest ja leivast keedetud.

Marseilles'sse tulevad paljud eestlased, kes on Hispaaniast või Itaaliast välja saadetud ja kellel tunnistused puuduvad või korratud on. Kuid ka Marseilles elavad mitmed salaja, kes juba ammu Prantsusmaa piiridest oleks pidanud lahkuma.

Marseilles's on toiduained, nagu liha, munad, või, võrdlemisi kallid. Paljudes kauplustes müüakse hobuseliha ja hobusevorste. Linna öömaja on seal koguni teine asutis, kui meil Eestis. Iga külaline saab üks nädal tasuta öökorteri, mis koosneb

puhtast voodist ja voodipesust ning hommikul ja õhtul saab suppi. Peale esimest nädalat peab maksma 1 fr. päevas. See on hiigla suur ehitis trellidega alumistel akendel. Kuigi selles asutises, mis kannab kõlavat nime „Bons Gents de Dieux”, on kõik raassid esitatud, valitseb seal puhtus ja kord.

Bordeaux's leidub rändavate eestlaste hulgas ka mõnd paremal järjel, kes asunud sinna juba ilmasõja ajal ja riigi keelt räägib ning prantslannaga abiellunud. Nad teenivad oma igapäevast leiba sadamas, kuid on väga võõraks jäänud kodumaale. Ainult juhuslikult puutub ta kokku eesti meremeestega, või mõne läbisõitva kaasmaalasega.

Kuna eriti Marseilles Eesti aukonsul hra Sven Busek väga sõbralik ja lahke on, leiab ta alati teed ja abinõu, eestlaste aitamiseks. Kui Eestil palju sarnaseid häid esindajaid välismail oleks, siis pääseks mõnigi väliseestlane meelegeitlikust seisukorrast.

Korsika saarel on hea pehme kliima ning praegusel ajal käsil kindluse ehitamine. Sinna tööle on konsulaadi kaudu läinud 12 eestlast. Nad teenivad päevas 10-tunnilise töö juures keskmiselt 10 franki ning elavad kantiinides. Söögi ja korteri eest arvestab aga kantiini peremees kaudu suure summa nende palgast maha. Nii on töölised alati oma korteri peremehe juures võlgades ja lahkuamiseks muud pääseteed ei ole, kui salaja laevale minna, jättes oma paberid kõik peremehe kätte. Korsika saarel võib metsades tööd leida ka söepõletaja, kuid ka see tasu on äärmiselt väike.

Marseilles konsul räägib oma 10-aastase tegevuse kohta järgmist:

„Eestlased on mul alati sümpaatset olnud ning väike Eesti mind alati huvitanud. Alguses tulid Marseil-

les'sse aastas umbes 150 eestlast, kes tahtsid tööd leida või edasi sõita. Kuna siis tööõid väga soodsad olid, oli mul kerge neile teenistust sadamas ja laevadele muretseda, sest suurem osa olid meremehed. Kuulujutud levisid nähtavasti Eestis, et Lõuna-Prantsusmaal väga hästi elada võib. Nii hakkas Marseilles'sse voolama rohkem ja rohkem eestlasi Bordeaux'st, Rouenist, Dünkirkist ja mujalt. Varem oli võimalik eestlasi vabrikutesse ja põllutööle saata, kuid nüüd on see täiesti võimata ilma carte d'identité'ta. Talvel tulevad paljud eestlased Põhja-maadelt Marseilles'sse, et kergemini talvet mööda saata. Tahaks meeledid ise kord Eestit külastada ja võib olla on mul selleks võimalus juba tuleval suvel.”

Pariisis elavad palju eestlasi ja nad on peaaegu kõik koondatud Pariisi Eesti seltsi ümber, mille liikmete koosviibimise kohaks on Boulevard Montparnasse Brasserie de Domesnil. Kuna nad seal koosviibimistel tellivad jooke, on kohviku peremees neile üks kord nädalas igal laupäeval kasutada annud tasuta väikese ruumi. Seltsi esimeheks on Eesti sõjaväeline esindaja kolonel A. Normak, kes väga vastutulelik ja sõbralik. Seltsi raamatukogu asub saatkonna ruumides.

On huvitav märkida, et need väliseestlased, kes raskes seisukorras ja äärmiselt primitiivselt elavad, palju rohkem teineteist aitavad ja ühte hoiavad. Jõukas ja haritud kiht väliseestlasi intriigidega ja tülidega püüab killustada miigi juba väikest peret. Selle vastu ripuvad viimased rohkem kodumaa küljes ning tunnevad huvi kodumaa sündmuste vastu.

Sarnased on elu- ja töötingimused Lääne-Euroopas.

B. T.

Õppimisvõimalustest Itaalias.

Aastasadasid juba on olnud Itaalia maaks, kuhu ei voola mitte ainult lõbu-reisijad ja palverändurid. Arvukas on nende kogu, kes tulevad end täiendama Itaalia rikaste kunsti- ja teaduseallikate juures. Nende teadushimuliste tööd püüab Itaalia valitsus kõigiti kergendada, ja viimastel aastatel eriti on loodud rida asutisi, milliste sihiks on esijoonne välismaalastele võimaldada hõlpsamini tutvuneda Itaalia teaduse ja kunstiga. Neid võimalusi kasutavad välismaalased pa üsna ohtrasti.

Kõige pealt on muidugi ka välismaalastele avatud tavalised kõrgemad õppeasutised: ülikoolid, akadeemiad, konservatooriumid jne. Kuid nende kõrval asutati Perugias mõne aasta eest eriti välismaalaste jaoks. „Regia Università Italiana per Stranieri”. Selles uues asutises peetakse suve vaheajal silmapaistvate Itaalia teadlaste poolt loenguid itaalia keele, kirjanduse, kunsti, ajaloo, institutsioonide jne. üle. Ülikoolil on õigus ka diplome välja anda neile, kes vastavad katsed on sooritanud. Näiteks võib selle ülikooli juures omada õiguse itaalia keele õpetamiseks välismaal.

Ülikool asub maalilises Perugias ja leiab rohkesti külastajaid. Suurem osa kuulajast ei ole tavaliselt välismaade üliõpilased, vaid inimesed mitmesugustest seltskonnakihtidest. On nende seas olnud keskkoolide õpetajaid ja juhatajaid ja isegi ülikoolide õppejõude.

Ka meie naaberriikidest Soomest ja Lätist kui ka Leedust on teadushimulisi Perugias käinud.

1927. aastal alustasid Roomas tegevust „Gorsi Superiori di Studi Romani”. Kursuste sihiks on peamiselt Rooma ajaloo, kuid ühenduses sellega ka üldiselt Itaalia kunsti ja kirjanduse propageerimine. Loenguid peavad samuti eriteadlased vastavatel aladel.

Erilise ilmega asutis on „Istituto Interuniversitario Italiano”. Kuigi ka seal peetakse loenguid, pannakse siiski peaarõhku tutvumisele monumentide-

ga kohal. Selle võimaldamiseks korraldatakse kursuse kestel rida ekskursioone terves Itaalia ja isegi asumaaades (näit. Carthago varemetele jne.). Osavõtt viimastest kursusest läheb selle tõttu ka märksa kallimaks, kui eelmisest kahest.

Ühelgi ülalnimetatud kursustest ei olnud minu teades käesoleval aastal osavõtjaid Eestist.

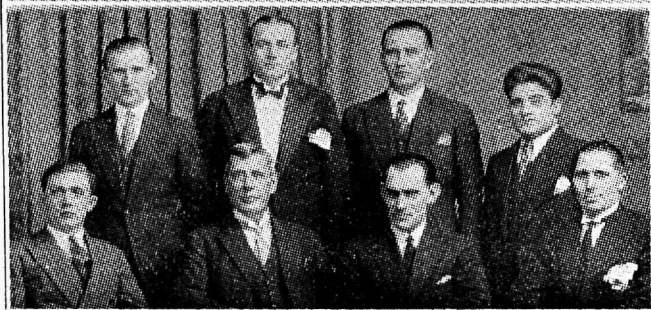
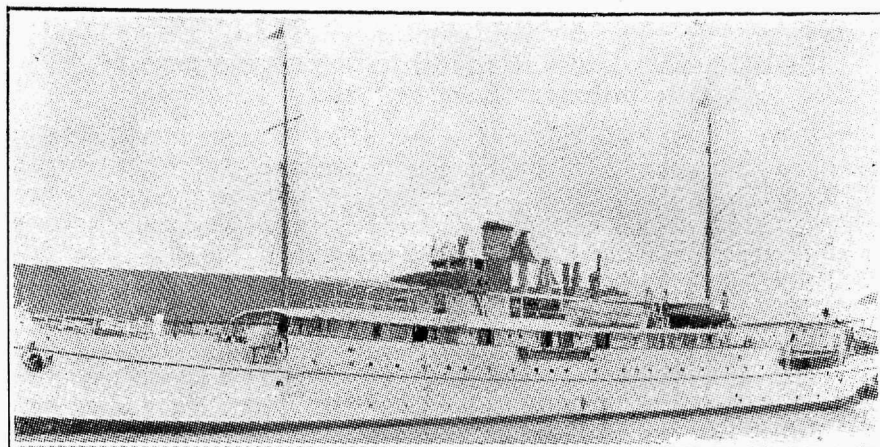
Eelasiõppimise otstarbel Itaaliasse sõitnud eestlased on seni — üksikud erandid välja arvatud — peamiselt käinud end täiendamas kujutava kunsti ja laulu alal.

Eesti kujuritest ja maalikunstnikest on teatavasti õige mitmed viibinud Itaalias lühemat või pikemat aega. Vaatamisvääriolist leidub Itaalias peaaegu igal pool, isegi väikestes linnakestes. Kuid kunstikogude poolest eriti rikkad on teadagi Florents (Firenze) ja Room.

Florentsi muuseumides võib tutvuneda egipti, kreeka ja seni teataval määral saladuslikkuse looriga ümbritsetud etruskide kunstiga. Florentsi uhkus on aga tema võrratu rikas kunstitööde kogu renessans-ajajärgust. Galleria Uffizi ja Palazzo Pitti annavad selle ajajärgu kunstist täiuslikuma ülevaate, kui ükski teine kunstikogu maailmas. Modern kunst selle vastu on Florentsis esindatud nõrgalt.

Palju parema ülevaate modern kunstist saab Roomas. „Galleria d'Arte Moderna's” on mõndagi vaatamisvääriolist. Kuid Rooma suurim uhkus on kuulus Vatikani kunstikogu. Seal, samuti nagu Florentsis, näeb alaliselt kunstijüngreid harjutamas pintslit ja silma.

Nagu kujutava kunsti alal, nii on ka muusika, eriti laulu alal paljudele edasi õppida soovijatele Itaalia töötatud maaks. On ju itaallased laulutehnika alal loonud terve kooli. Ei ole siis ka ime, et paljud välismaalased siirduvad Itaaliasse laulu õppima. Tähtsamaid keskkohti sel alal on Milano ja Room.

Ameeriklase luk-
susjaht
„Utowana“, millel
Eesti meeskond.

Istuvad: P. Kasin, M. Bush, P. Reiman, K. Jürgens. Seisavad:
G. Kalm, J. Tõnisson, J. Meyer, R. Truu. (V. kirjeldus lhk. 14.)

Mis puutub muusika jälgimisse praktiliselt, siis annab selleks paremaid võimalusi Milano. Kõige pealt juba selle tõttu, et Milanos tegutseb Itaalia parim ooperiteater „La Scala“. Tema mängukava on tavaliselt mitmekesine, vokaal- ja instrumentaaljõud hääd ja hinnad võrdlemisi odavad.

Rooma ooper selle vastu on nõrgem ja ettekantavate teoste arv õige piiratud. Sealjuures on hinnad väga kõrged.

Viimastel aastatel on siiski Rooma ooperile hakatud rohkem tähelepanu pühendama ja ta paraneb iga aastaga. Hääde kontsertide poolest on Rooma talihooaeg õige rikas.

Rooma konservatooriumis õpib praegu kaunike kogu leedulasi (lauluklassis 8). Eestlasi Roomas laulu õppimas minu teades praegu ei ole.

Rooma, november, 1931.

A. Schmidt.

Õudused Brasiilias.

Eestlase vintsutused ja keskaegsed piinamiskombed.

Midagi jubedamat võib vaevalt oma- le kujutada ette, kui see, mida kirjutab meile väljarändajate elust Brasiilias end. Järvamaa, Albu valla nõukogu liige, kes aastate eest Brasiiliasse välja rännanud. See kõlab kui inkviisitsioonit- tegude kirjeldus keskajast! See on appi- hütüd äärmises hädas, mille vastu ei tohiks jääda külmaks meie välisvõimud!

*

Oleme siin Kordiljeeride kiltmaal ju- ba kaks aastat mööda saatnud tööta töölistena ja kannatanud mitmeti, kuid praegusel korral on meile kui välismaa- lastele igasugune töö valitsuse poolt keelatud. Kannatame iga sammu peal tagakiusamisi. Möödunud aastal püüti töötatöölisi uulitsal kinni, hoiti mõned päevad vangikongis ja sõidutati peale selle raudsetes vagunites raudteedel tu- handed kilomeetrid sügavamatesse džunglitesse ja tühjematessse maa nur- kadesse, kus neid ilma tasuta summiti töötama, ainult alaväärtusliku toidu eest, mida anti kaks korda öö-päeva jooksul, ümbritsetutena mustadest neegritõugu sõduritest tihedalt, et kee- gi ei saaks põgeneda. Ööseti pidid puh- kama vangistatud töölistes, kes suure- malt jaolt kõik välismaalased, kahe 4—5 meetri pikkuste, paksude ja raske- te puuplankude vahel. Plangud olid seatud järgmiselt: kaks planku servapi- di vastamisi ja siis iga meetri peale auk sisse lõigatud; üks auk kaela jämedune ja teine jala säärele vastav, nii siis ühe kael ja teise jalg plankude vahel, otstest raudhaakidega ümbritsetud, mis käisid lukus, nii et magaja kuhugile ei pääsenud. Neli puuseppa valmistasid igapäev sarnaseid plankusid juurde, nii et neid iga töölise jaoks jatkuks, mille tõttu valvurid võisid rahulikult öösel puhata. Kõigest sellest hoolimata läks siiski korda paaril isikul sealt ära põge- neda ja pikka ja kardetavalt teekonda jalgsi Sao Paulosse tagasi alata, kannatades

nälga ja janu ja võideldes kisk- jate metsloomadega. Kuid siiski jõudsid mehed 1½ kuu pärast tervelt Sao Pau- losse. Mis arvad aga sina, emake Eesti sellest loost? Sa pead seda vist küll rohkem muinaslooks kui tõsiasjaks, aga siiski on see tõesti sündinud lugu 1931 aastal veebruari, märtsi ja aprilli kuu- del Matto Grosso osariigis. Sarnaseid vägivalatategusid teostatakse siin välis- maalaste juures tihti. Läänud revolutsioonipäevadel püüti samuti välismaala- si, anti püss kätte ja summiti sõdurite ridades võitlema. Selle saatuse osali- seks langesid ka rida Eesti vendi, kel- lede käsi pärast käis väga halvasti, hoiti vangis ja pekseti metsikult, mille järgnesid luudemurdmised. Käisin isiklikult ühte Tikke nimelist eestlast haigemajas vaatamas, kes mulle lähe- malt tuttav oli. Küljekondid olid mur- tud katki ja pealagi sisse löödud. See on Brasiilia harilik peksu süsteem. Enne luudemurdmist peetakse ohvrid kitsastes ruumides mõned päevad kin- ni, mis nii väike on, et mees vaevalt püsti võib seista, keskkohalt tilgub ala- tasa külm vesi pähe, seintes on tugev elektrivool, kui vähe vääratad, saad elektri löögi. Piin on nii suur, et mehed röögivad meeletult seal sees kui loomad. Nii viisi hoitakse neid sarnases seisukor- ras kuni meelemärguse kaotamiseni. Peale selle, mõne päevase toibumise jä- rele, kästakse kitsast raudtreppi möö- da alla minna, millel on tugev elektri- vool sees, allaastujaile lüüakse tagant raske kumminuudiga pähe, mis pealuu purustab. Kui küljekondid murtud, pealuu pehme, sõrmeküülined tangidega lahti kärjastatud ja mõned tulehaavad käe selja peal, siis järgneb sellele hospi- dal ja peale selle oled vaba, kui elu veel sees on. Sarnast piinatavate kisa võib iga öösi kuulda, mis õhtul kell 11 algab ja kuni hommiku kella kuueni kestab, ja uulitsale täiesti kuulda on. See piin- namaja kannab nime „Kabinett“ ja asub

pea südalinnas. (Rua dos Cosmoes Nr. 1). Sarnastel vägivallakordadel oleme nii mitugi korda endi aukonsuli poole pööranud kaitset otsima, kuid sel ei ole olnud tulemusi ja konsul ei avaldanud mingit vastutulekut. Teistel meie naaberriikide kodanikkudel, kellel oma aktiivsed riigiesitajad või konsulid Sao Paulos asuvad, on märksa paremad saavutused. Nad aitavad oma kodanikkudel tööd leida, astuvad valit-
susega läbirääkimistesse oma kodanikkude kasuks, annavad neile juriidilist ja ainelist abi, muretsevad raudteel liikumise võimalusi ilma tasuta, mida valit-
susega töötatöölisele annab, ainult konsuli soovitusel korral. Nii siis viibime praegu lainetavate kordiljeeride palmide keskel, täitsa ilma kaitseta, ilma aktiivse rahva- ja riigiesitajata. Alguaastatel ajas meie asja Briti konsul, täiesti isalikult igas asjas vastu tulles, ja nii oli meie seisukord parem. See kiri, mida ma praegu kirjutan, täitku meie hädalipu aset, meie oleme hukkumas, tõstke see paberilehekene kõrgele ridva otsa, et see hädalipuna kodumaal lehviks. Meie oleme eestlased, võtke osa meie kannatustest, andke meile nõu ja abi, leidke meile pääseteed, muidu oleme kadunud!

— — — — —
Toon siin veel ühe algupärase läbielat-
tud lookese. 1926. aastal koondusid Sao Paulos kolmtuhat välismaa perekonda ja esinesid valitsuse ees järgmise palvega: „Et meid kohvimõisades sunnitakse töötama tasuta, rahasummasid pressitakse välja mõisniku kasuks, nõuame, et meid meie kodumaadesse tagasi saadate, kust teie meid siia tõite.”

Oldi nõus, kästi emigrantide majadesse kokku koguda ja igati reisu jaoks valmis olla. Kui kõik soovijad olid nimetatud majasse koondunud, pandi vä-
ravad lukku ja sellele järgnes pekmine kumminuutidega ja püssipäradega. Algas meeleheitlik naiste ja laste kisa ja appihüüdmine. Sarnane draama kes-
tis umbes tund aega, hommiku kella 6-est kuni 7-ni. Peale selle asetati kodu-
soovijad raudteerongile, sõidutati Santosi (sadamalinna), seal paigutati lae-
vale ja algas sõit — kuhu, seda ei tead-
nud siis keegi. Neid sõidutati sigade saarele, mis umbes paari päeva sõidu-
tee Santost asub eemal. Kuidas neid seal piinati, või mis nendega seal tehti, on pragu teadmata. Ühte aga teame, et praegu seal asuvad kolmetuhande pere-
konna hauakünkad. See on sündinud tõsilugu. Praegu on käimas arupärimi-
ne, et kelle rahvas see oli, keda Brasiilia valitsus sigade saarel surnuks pi-
nas (selle sõnumi olen kohalikust ajale-
hest võtnud).

— — — — —
Meie oleme töörahvas ja meid on siia kutsutud tööle, kuid nüüd on meile töö-
tegemine hoopis ära keelatud. Mida mõtle-
vad nad meiega peale hakata?

Mina omalt poolt sooviksin küll siit lahkuda ja kodumaale tagasi pöörata, kuid olen selleks jõuetu. See kaheaasta-
ne tööta olek on meilt viimase välja pressinud ja saab edaspidi veel rohkem
pressima, igasugune lootusesäde on kus-
tunud, olen jõuetu ja abitu.

Sao Paulos, Brasil.

27. I 32.

Ekspeditsiooniga Kesk-Ameerikas.

Eestlase kiri metsikust läänest.

Oli ilus päikeseküllane päev, kui jahtlaev „Utovana” eemaldus Balboa (Panama) sadamast. Reisu eesmärk oli agrikultuuriline, botaaniline ja entomoloogiline ekspeditsioon Lääne-Kesk-Ameerika riikidesse.

Harva vist leidub neid, kes ütlevad, et ei taha reisida, küll aga vastupidi. Ja vist keegi ei mõtle ka ütelda, et reisimine ei ole huvitav. Ta on. Kuid reisimine omal kulul, oma lõbu pärast, sinna, kuhu tahad, nii kaua olla kui tahad ja jälle reisimine kas kellegi saatjana või teenijana ainult sinna, kuhu juhus sind viib, nii kaua olla, kui juhus seda võimaldab, seal on arusaadav vahe. Olgugi, et viimane reisimisviis ei ole kõige parem, on siiski ka see huvitav ja pakub teinekord palju väärtuslikku vaatlejale.

Ükskõik, missugusesse Kesk-Ameerika riiki ka ei pöördu, või missuguse otstarbega ka keegi ei reisi, seal on alati midagi, mis haarab vaatleja tähelepanu igal sammul. Kõrgemast mäeharjast alla madalamasse rohelistesse orgu, kuni kaugele kõrvetava džunglini võib näha erakorralisi asju.

Peatume La-Union'is (Salvador), mille madalad asulad kujundavad linna seitsmetuhande elanikuga. Koht on vaikne, kui maha jäetud. Ei ole näha rühmimist, pole ehitamist ega lõhkumist, püstitamist ega lammutamist.

Edasi libiseb jällegi meie jaht kui lendav hollandlane üle virvendava veepoggi. Seekordne peatus on San Jose (Guatemala), kuulujärgi suurem sadamalinn Guatemalas. Kuid linna kusa-gil näha ei ole. Laevad jäävad kõik ankrusse lahtisele merele. Kallas on sirge ja järsk, nii et võimata on ehitada midagi sadamataolist. On ehitatud vaid mõned süllad merde ulatuv sild, kuhu võib maanduda vaid paadiga. Suure lainetamise tõttu on raske isegi paadiga silduda ja et inimesi sillale tõsta, tarvitatakse kraanat.

Inimesed, kes siin elavad, on väikese kasvuga, indiaani tõugu. Nende majad, elamine ja riietus eraldub palju põhjamaalaste omast. Nende tumedais silmis välgatab midagi, mis tekitab arvamist, nagu oleks neil küllalt virkust, kuid lähemalt vaadates selgub nende laisk iseloom. Võib olla, tuleb see suurest kuumusest. Peab mainima, et kui Lääne-Euroopas mõnel suvel elavhõbe kraadiklaasis tõuseb 29—30 pügala peale (Cel.), siis kaebavad kõik väljakannatamata palavuse üle, kuid Lõunaida-Kalifornias ja Lääne-Kesk-Ameerika riikides ulatub palavus keskpäeval 50—55 kr. Cel. Sel kuumal päevaajal armastab sinne elanik istuda oma väikese majakese ees vilus, mõlgutades mõtteid ja laiaäärelist kübarat tõmmates silmle. Ehk mille üle ongi tal tarvis murda pead, — külvamist tal ei ole, läheb ja ainult lõikab! Igasugust juure- kui ka puuvilja on tal külluses. Liha — seda on tal mägestikus samuti igapäev valmis. Jäneseid on siin nii palju, et neid lüüakse maha kaikaga. Ja meri — see on rikas kaladest, et raske on teistele seda kujutada.

Eriti hakkavad silma kilpkonnad. Vaadates neid, tuleb meele Baltimeri, kus mingisugusel juhusel olid sattunud merde umbes paari jala pikkused puuhalud, mis läikisid päikese käes peegelsiledal veepinnal. Samuti on siin kilpkonna karjad. Vahe on ainult selles, et puud olid vaid teatud kohas, kuid siinseid veelukaid on terve meri täis. Ühte võib põletada, kuna teisest saab maitsevat suppi ja praadi.

Pealinn Guatemala, mis asub 5000 jalga üle merepinna, annab ilusa vaate oma kõrgete mägedega, mis kerkivad üles mõlemilt poolt linna. Kõrgem koht on Sierra-Madre — 12.000 jalga.

Sõita autoga kusagil Philippini saarel Malay autojuhiga, on kaunis hädaohtlik, kui aga keegi armastab ratsutada hobueesli seljas, ega sealjuures sel-

lega ei arvesta, et ta oma elu paneb kaalule, siis võib ta küll tulla siia Guatemala mägestikku ja proovida sõita selle kangejalgse loomaga, kes astub samm-sammu ette, peatudes igal sammul nii äkitselt, kui peale pannes mõnd häda-pidurit. Igal sarnasel pidurdusel käib tuline värin läbi närvide, et iga silmapilk võid leida end tuhanded jalad alt kuristikust.

Lahkudes Guatemalast, peatume mitmetes Mexico sadamates: Puerto-Angeles, Acapulcos, Mazanillas, Mazatlanas, Guaymases. Guaymases meie ekspeditsioon pöördub mägedele ja väljadele, et koguda seal leiduvaid taimi, igasugusi õisi, puujuuri jne. Minnes mägestikku, esineb sama pilt, mis teisteski sinsetes riikides. Peatudes talumehe juures, kuulen raadiomuusikat. Küsin noore poisi käest, kust see muusika tuleb? Poiss vastab: „Räägivad, et Los-Angeles’ist, aga mina seda küll ei usu. Los-Angeles on siit mitme-mitme päeva tee kaugel, kuidas võib see hääl sealt siia saada? Kui näen ja kuulen kuis lehm ammutab, ma usun seda, kuid missugune hääl peab siis sellel olema, kes Los-Angelesis laulab nii, et siia kostab...”

Kõnetan kedagi noort naist, saan vastuseks vabalt kõneldavat inglise keelt (riigikeel on hispaania keel). Järele pärides, kus ta seda õppinud on, vastab, et Tucsonis, Arizona osariikis, USA-s. Küsides, et mida seal on õppinud, vastab ta: „Õpetati sāngi üles tegema, lauda katma, käsitööd jne. Kuid mina tahtsin õppida õmblejannaks. Kuidagi ei tahaks olla siin metsanurgas alati suitsu sees ja magada põrandal.”

Jõuame lagendikkudele, mis näivad olevat täiesti tühjad. Kuid tegelikult ei olegi nad nii tühjad, vaid on täidetud miljonitest väikestest elanikkudest. Liikudes vara hommikul mõnes niisuguses kohas, enne kui tuiskav liiv algab oma põrgutantsu, võid leida lugematuid peeneid jälgi, mis viivad läbisegi mitmes suunas.

Väikesed loomad ja linnud, kes elatavad endid putukatest ja seemetest,

igasugu putukaid, suuri ja väikesi, kes toidavad endid taimedest või üksteise söömisest. Mitmet sorti pöösaid, mis kasvavad üksteisest harilikult kaunis kaugel — mitte sellepärast, et maapind on kehv, vaid et iga üks nendest tarvitab laialist osa maapinna niiskusest.

Vaadates põlisesse metsa, kus on sisse aetud looklevad teed, võib panna tähele nende pöösaste vahel sõtkutud radasid, mida on tallanud meie väikene lagendiku pere.

Harilikult kõik töötavad ööseti, et hoiduda vaenlase — kulli — eest. Hilja pealelõumani on loodus kui surnud, siis ärkab ilves ja ilmub jänesejahile. Kullid jälgivad teda, et parajal momendil langeda kaela kas mõnele loomale või lendu hirmutatud linnule. Öö saabumisel ilmub välja öökull, kes teeb kibedaks roti ja hiire elu, kui need ilmuvad seemete kallale. Peale selle on veel pikasabaline kanguru rott, kes ehitab oma elamuks pikad tunnelid maa alla ja need on veel nii mitmejärgulised, et kui juhtumisi juhtud sinna kohta astuma, siis vajud kuni põlvini liiva sisse.

Tagasi pöördudes lagendikult, viib meie tee läbi metsa. Mets ta on, kuid ta on mets meksiklasele, kes teistsugust metsa näinud ei ole. Põhjamaalane seda metsaks nimetada ei saa. Ümbrust vaadates näed küll puid, kuid seesugused, mis meil vaid pottides kasvavad. Tõsist puud aga ei leia. On olemas ka männid — viletsad, lühikesed, väänikud ja küürakad, kuid männid nad siiski on.

Vaadates seda ümbrust, kerkivad vaimusilma ette kodumaa ilusad metsad, nurmed ja aasad helesinise taeva all, kus kuldne päike nii pehmelt ja õrnalt soendab kodumaa mustavat murumulda ja priiuse valgus täidab Eestimaa poegade ja tütarde rinda...

Soovime kõigile jõudu töötamiseks, et kodumaa veel kaugele edasi jõuaks ja et sini-must-valge lipp lehviks kaua üle Eesti!

St. Christopher.

W. I.

Suutäis vett.

Kapten August Lepp, kes oma rännakutel elanud läbi mõnegi kriitilise hetke, jutustab alljärgneva loo Süüriast, kus ta peaaegu pidi kaotama elu, kuid pääsis vaid oma külmaverelisuse tõttu.

Hobuse norskamine sundis mind vaatama üles oma töö juurest, kus higistasin juukse otsast jalavarbani, pumbates oma autokummi, mis oli lõhkenud ja nüüd jälle õnnelikult lapitud. Ma olin jätnud oma autoloksu mootori käima selle kartusega, et kui ta kord seisma jääb, nii enam töötama ei hakka, ja nii ma ei kuulnudki hobuste kapjade müdinat pehmel liival. Umbes viiskümmend pikakasvulist röövlit vaatasid süngelt mind ja minu autot, mille juure nad tulid vist mürina järgi. Kullinäoline vanamees ratsutas välja oma kaaslaste seast, kes mind poolringis piirasid. Tervitasin teda võimalikult lugupidavama kummardusega ja sõnasin:

„Naharak sa-il, sheik Ysouf”, s. o — tere hommikust.

Ma teadsin väga hästi, mis oli tulemas, sest mitte asjata polnud ma käinud siin Süürias ja Türgimaal juba kolm aastat. Minu laev viibis Beiruti sadamas. Sõbra käest laenasin vana auto ja sõitsin Damaskuse poole. Kuid uudishimu sundis mind pöörduma teelt kõrvale, et vaadata vanu varemeid, kuigi mind selle ettevõtte kardetavuses hoiatati.

Nii siis ütles Ysouf mulle:

„Üks must kaamel on kummardunud El-Kanah ukse ees. Kaks ööd tagasi tapeti minu suguvend Beni Diab — ma kuulen veel ta ohket!”

„Ohi”, sõnasin mina kurva häälega. „Alhandulillah! Laske puhata teda jumala rahu seal, kus roosipuu lehed langevad tema hauale.”

„Kena ja pikk oli Beni Diab... Kuid ta tapeti kuuliga sinu laeva juures!”

Mõttes küsisin, et kes olete küll teie! Kuid kõvasti sõnasin:

„Allah on piiranud selle mõistust, kes segase peaga on rääkinud teile niisugust valet! Tõsi — üks mees tapeti minu laeva juures, kuid see ei olnud mitte teie kõrgest El Kanah soost, vaid alatu öövaras. Vahimees tabas teda varguselt ja lasi ta maha, kui ta tahtis põgeneda. Kui meie tulime teda tulega otsima, oli ta kadunud. Sellest teatasin mina Beiruti politseile.”

„Aeg maksab raha”, ütles sheik Ysouf. „Teie teate kõrbe seadust?”

Jah, ma teadsin seda verist seadust — elu elu eest! Olin oma laeva kapten ja pean vastutama tapmise eest. Sheik Ysoufi märguande peale puurivad mind läbi pikkadest vanaaegsetest püssidest viiskümmend või rohkem tinatükki. Ja minu surmast ei jää ühtegi tunnistust...

Äkki tuli mul meele, et natuke aega tagasi sõitsin mööda ühest prantsuse ratsaväe salgast, kes oli väljas druuside röövsalkasid püüdnud. Ratsasalga ülem oli mulle tuttav. Kui ta nüüd oma ratsasalgaga ometi nähtavale ilmuks!... Druusid kaoks kui tolm tuule ees — nii kardavad nad sõjaväge.

Nad ei võinud enam kaugel olla ja iga viidetud silmapilk oli kallid.

Kui sheik Ysouf pöördus oma sadulas, et laskmiseks anda märku, sõnasin mina:

„Effendi, mul on hirmus janu, põrgu janu! Palun, et te ei keelaks mulle ühte kruusitait vett enne surma. Ma palun teid südamest ja te peate mu viimast soovi täitma!”

Rahutu viivitamise pärast, kallas sheik mulle vett oma lambanahksest kotist.

„Joo”, ütles ta, ulatades mulle joojinõu. „Aga joo kiiresti!”

Ma võtsin kruusi ja tõstsin oma huulte juure. Siis lasksin aga lange- da käe ja vaatasin hirmunult rööv- lite poole. Pöörasin oma pilgu kur- valt Ysoufile.

„Joo...“ ütlesin ma. „Joo, et mind siis kuuliga seljatagant lastaks ja salaja joomise ajal tapetaks!... Ei ilmaski! Teie hulgas on neid, kel valmistaks löbu röövida minult viima- seid eluhetki, et näha ainult verd... Nii oli teie vastase Abou Hussei- niga, keda tapeti, kui ta veel jõi...“

„Teid ei tapeta, kuni te joonud po- le“, hüüdis Ysouf haavunult. „Mina vannun teile enda ja oma meeste eest Beni Diabi vaimu nimel!“

„Mina olen rändaja Beirutist ja usun, et niisugune vanne ei ole mak- sev minu suhtes, kes ma ei usu Al- lah'd!“

Minu hää l muutus hirmu tõttu pea- aegu karjumiseks.

Sheik Ysouf sõnas haavatud uh- kustundega:

„Mina ja minu mehed lasevad juua sind rahulikult viimse tilgani. An- nan sulle kolmekordse vande, mida ei või murda ükski inimene, kui tahab tõsiselt vaadata silma oma Allah'le. Ja see maksab ka nende kohta, kes ei usu Allah'd. Vannun sulle teist kor- da, et sulle ei juhtu ühtegi häda, ku- ni sa pole joonud tühjaks kruusi!“

Nüüd siis veel kolmas kord vannet, mida ialgi ei murra araablane, kas teda või surm ähvardaks! Muutes oma häälekõla kui palvetades, hüüdis sheik Ysouf valjusti kolmat korda:

„Sulle ei sünni ühtegi kurja minu ega minu meeste poolt, kuni pole joo- nud tühjaks seda kruusi, mida hoiad oma käes. Ma vannun seda prohveti

mööga, oma isa habeme ja oma ema piima nimel, tamam!“

Välgu kiirusel viskasin vee üles, kust see langes liivale ja kadus põua- sesse maapinda.

„Khater karan (täna) minu vend kotkastest“, naersin mina ja mu hirm oli kui käega pühitud. „Ütlen teile, et oma rumalusest pillasin maha selle vee ja sina ning sinu mehed koguge nüüd kokku see vesi siia kruusi sisse, ma joon selle meeeldi ära. Nii kaua on mul aga teie vanne, et mulle üh- tegi halba ei sünni sinu ega sinu meeste poolt. Mashallah!“

Surmavaikus, mis sellele järg- nes, kostis tuttav ratsaväesalga sõja- riistade klirin ja kapjade müdin. Väe- salk lähenes tee käänaku takka. Mi- nu ülepingutatud närvid andsid äkki järgi, et soovisin istuda maha ja nut- ta. Küll oli aga surm ligidal!

Druusid kadusid kui välg.

Eestlaste liiklevus.

(A. Nippak.)

Eesti Vabariigi väljakuulutamisega avanes paljudel eestlastel võimalus oma riigi kodanikkudena kodumaale tagasi pöörata. Seda kasutasid kõige pealt Venemaal asuvad eestlased, kes põgenesid tol korral Venemaal valitsevatest rasketest oludest. 1920—1923. a. jooksul sõitsid eestlased ešelonide kaupa Eesti ja alljärgnev tabel annab täpse arvu tagasitulnute kohta 4 a jooksul.

Optantide arv, kes tulid Narva kaudu:

1920. a.	14.909
1921. a.	15.866
1922. a.	5.380
1923. a.	1.423

Kokku 37.578 inim.

Järgnevatel aastatel tulid vaid üksikud.

Optantide üldarv tänapäevani ei tohiks ületada 45.000 arvu. Kaasa

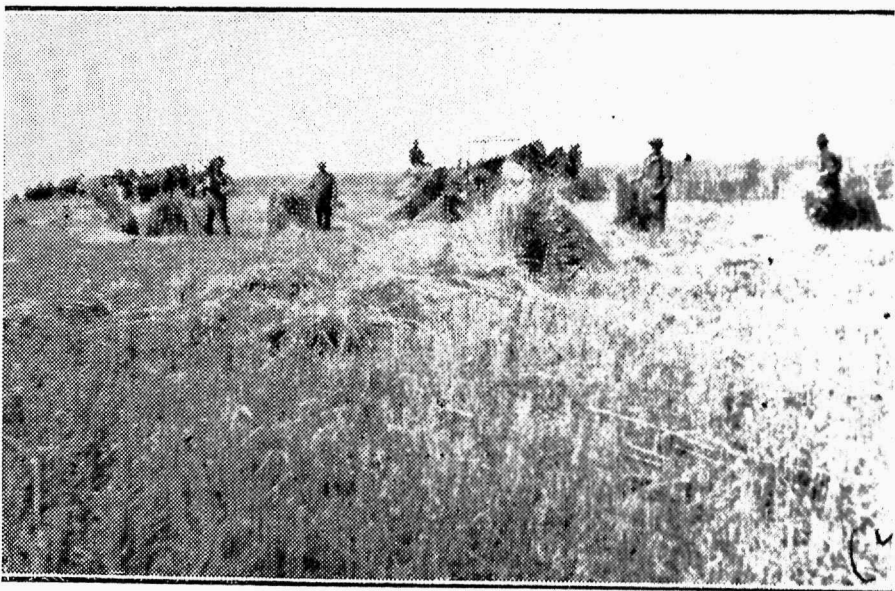
toodud majakraamina toodi hulk väärtuslikke asju ja peale muu veel kulda, kalliskive, antiikasju ja palju muud.

Kuid kõik eestlased ei saanud tagasi tulla. Enamasti maaelanikud-eestlased jäid kohale ja üle 35.000 eestlase jäi Venemaa linnadesse.

Nõukogude Venemaa 1926. a. korraldatud rahvalugemise andmetel elab seal praegu 155.963 eestlast, kuid arvatakse, et see arv ulatub 180.000-le, sest nii mõnedki võisid end sakslastena ja venelastena üles anda ja seda just sihilikult, poliitilistel põhjustel.

Eesti vabariigi kodanikke elab Venes 1.297 (rahvus eritlemata). N. Vene kodanikke on Eesti rahvusest 154.666. Eestlasi asub maal 119.088 ja linnades 35.578.

Eesti keelt rääkijate protsent on

Kanada eestlased töö juures.

maal kõrgem ja nimelt: maal: 94,4%, kuna linnas: 68,3%.

Arvatakse, et väljaspool Eestit asuvate eestlaste arv ulatub $\frac{1}{4}$ miljonile ja kui neist maha arvata Venemaal asuvate eestlaste arv, siis näeme, et mujal üle maailma peaks olema ligi 70.000 eestlast. Kardan, et see arv veidi suur on, kuid arvan siiski, et väliseestlaste pere on oma 50.000 suur. Kerkib küsimus, kus need eestlased elavad ja millal nad väljamaale sõitnud? Statistikabüroo andmetel näeme, et 7—8 a. jooksul (1924—1931) rändas välja ligemalt 15.000 inimest. Osa neist on kindlasti tagasi tulnud, kuid sellegipärast võiks julgelt arvata, et umbes 40.000 eestlast on ammugi kodumaalt lahkunud ja sellega sidemed katkestanud. Nendega püüabki Välis-Eesti ühing ühendusse astuda ja informeerida neid kodumaa praegustest oludest. Ei ole sugugi võimata, et paljud neist, kes ümberrahvustamisele järele annud, ei teagi veel, et Eesti Vabariik olemas ja arvavad, et see ikka Venemaa kubermang ja seda just eriti inglise keelt kõnelevate rahvaste juures, kes väikeriikidest vähe huvitatud. Paljud neist eestlastest pika aja jooksul on jõukaks saanud ja kodumaa olude mittetundmisel või võõriti mõistmisel, ei julge tagasirändamise peale mõteldagi.

Arvatavasti asub suurem osa neist eestlastest P.-A. ühendriikide sisemaal, läänepoolsetes osariikides ja Kanadas. Teine suurem osa võiks asuda Kauges Idas, sest Euroopa eestlaste pere koosneb enamasti üliõpilastest, kunstnikest, kaupmeestest jne., kes hiljem kodumaalt lahkunud. Enne 1924. a. vähesed eestlased tundsid huvi Lõuna-Ameerika vastu ja vähesed rändasid sinna.

Aafrikas asuvate eestlaste arv on äärmiselt väike. Mõned üksikud asu-

vad Punase mere rannikul; mõned kümmed on tööl Lõuna-Aafrika kaevandustes ja õige vähesed elavad põhjapoolses osas.

Et eestlaste väljarändamisest selgemat pilti saada, siis lisan väikse piltliku tabeli.

Aastad	Üldarv	Euroopa riigesse	Väljaspool Euroopat
1924	1.197	471	726
1925	2.654	682	1.972
1926	2.426	1.715	711
1927	2.322	1.262	1.060
1928	1.293	878	415
1929	1.439	961	478
1330	1.005	616	389
Kokku:	12.336	6.585	5.751

Käesolevad arvud näitavad, et 7 a. jooksul Eestist rändas välja 5751 inimest, kelle tagasitulek on pikema aja küsimus.

Kuigi Euroopasse peatuma jäänute arv on suurem, kuid ka tagasitulejate protsent on läheduse tõttu kodumaale tunduvalt suurem, kui sellega võrrelda, kes kaugemale ära sõitsid.

Need vähesed read näitavad, kui võrd suur ülesanne on teostada meie riigil, kui ta tahab, et meie nii-kui-nii väike rahvaarv ei kahaneks ja püüaks tagasi saada osagi üle maailma laiali paisatud eestlasi, kes tugevamad ja kodumaale kuidagi kasulikuks osutuks.

Ekslik on arvamine, et riik peaks hakkama toetama kõiki tagasitulnud eestlasi. Kahtlemata on olemas neid, kes abi vajavad, kuid on ka suur hulk neid, kes tagasi tulles toovad kaasa oma suured kogemused ja kaua aja jooksul kogutud varandused.

Niisugune rahvakiht ja veel rohkem need, kes raskustes, vääriskid tõsisemat tähelepanu riiklikust seisukohast. Eraorganisatsioon, ilma riikliku abita, ei suuda kuigi palju ära teha sellest suurest tööst, mis nii ütelda ajalugu ise ette kirjutanud.

Väliseestlase mõiste.

Dr. P. SPEEK.

Kerge on vahet teha Kodu-Eesti ja Välis-Eesti vahel. Esimene on Eestimaal, Eesti vabariigis, kuna teine on väljaspool Eestimaad, väljaspool Eesti vabariiki — igal pool laias maailmas.

Juba raskem on vahet teha kodueestlase ja väliseestlase mõistete vahel.

Ütelus, et kodueestlane on see eestlane, kes Kodu-Eestis elab ja väliseestlane see, kes Välis-Eestis asub, on ju küll õige, kuid ainult liig üldiselt.

Tuleb teha vahet ajutise ja jäädava elamise vahel. Kui keegi eestlane on saadetud või ise läinud Kodu-Eestist välismaale ajutiselt elama, näiteks esitlema Eesti valitsust, äri või mõnda asutist, midagi õppima, huvireisile, või mõnda muud ülesannet ajutiselt täitma, siis ei ole see ajutiselt välismaal elav eestlane, mitte väliseestlane.

Rändab aga eestlane Kodu-Eestist välismaale, et seal omale teenida ülespidamist, seal oma kodu asutada ja nii viisi seal enam-vähem jäädavalt elada, siis on see väliseestlane ja seda on ta ka sel korral, kui ta rändas välja küll ajutiselt, aga viimaks ometegi välismaale jäädavalt jäi elama.

Muidugi on ka see väliseestlane, kes on sündinud välismaal Eesti vanematest. Niisugusel korral, kui teine vanem on muulane, oleneb asi lastest enestest. Kui nendel on huvi ja sümpaatiat Eesti vastu, on nad ikkagi väliseestlased, vaatamata, et nende teine vanem on muulane.

Nii oleksid ehk väliseestlaste mõiste tundemärgid umbes järgmised:

- 1) väljarändamine Kodu-Eestist, või sündimine välismaal Eesti vanematest;
- 2) välismaal ülespidamise teenimine ja kodu asutamine;
- 3) välismaal jäädavalt elamine.

Muidugi tulevad kodu asutamise ja

välismaal elamise tundemärgid võtta relatiivselt. Kodu selle sõna harilikus või igapäevases mõistes võib ju mõnel puududa, kuna ka väliseestlane võib unistada kord tagasirändamisest.

Muidugi on põhjapanevaks tundemärgiks ikkagi see, et väliseestlane on eestlane, sama eestlane, nagu needki meie rahva liikmed, kes elavad Kodu-Eestis. Sellest hoolimata näikse mõned rahvategelased Kodu-Eestis väliseestlasi pidavat Eesti hõimlasteks, nagu seda soomlased, ungarlased j. t. on.

Nii peeti möödunud sügisel Kodu-Eestis hõimupäeva, kus Eesti hõimurahvaid, nagu soomlasi, ungarlasi, liivlasi j. t. meelde tuletati. Nende Eesti hõimurahvaste hulgas anti silmapaistev koht ka väliseestlastele. Ka neid tuletati kõnedes ja kirjutistes beatahtlikult meelde.

Ei ole teada, kuidas tähendatud rahvategelased Kodu-Eestis „hõimurahva“ mõistet defineerivad. Kui nii, et ta alla tulevad ka väliseestlased, siis on ju ka ehk tartlased, mulgid, tallinlased jne. Eesti hõimlased...

Kui need tegelased peavad aga väliseestlasi ikkagi eestlasteks, mitte Eesti hõimlasteks, siis on arusaamata, mispärast väliseestlasi hõimupäeval („Tag'il“ või „Tagoung'il“) meelde tuletati. Sest Välis-Eesti probleemil kui niisugusel ei ole üpris midagi ühist Eesti hõimurahvaste probleemiga. Välis-Eesti probleem on kogu meie Eesti rahva enese sisemine probleem.

Vaevalt oleks ka vaja erilisi Välis-Eesti „päevi“ pühitseda, sest väliseestlaste pühad on üldiselt Eesti rahva pühad, nagu seda jüriöö ja Eesti vabaduse püha on.

Välisriikide immigratsioon probleemid.

Dr. P. A. Speek.

Valitsuse toetus ja informatsiooni-büroo töö selle korraldamiseks. — Ameerika olude raskuste tõttu serblased on hakanud voolama tagasi kodumaale.

Väljarändajate ühing Zagrebis pidas möödunud aasta lõpul koosolekut, kus aru peeti selle üle, kuidas tagasirändajatele teenistuse ja töö võimalusi muretseda ja kuidas väljarändajate kogutud raha juhtida investeerimiseks Jugoslaaviasse. Nõupidamisest võtsid osa valitsuse esindajad, väljarändamise asjatundjad, tööstuse ja väljarändajate eneste organisatsioonide esindajad.

Juba läbirääkimiste ajal selgus, et väljarändajate hoitud rahasummade juhtimine välismailt investeerimiseks Jugoslaaviase on raskendatud, arvestades raske majandusliku kitsikusega Jugoslaavias. Otsustati, et jõud tuleb koondada tagasirändamise võimalustele. Zagrebis avatakse büroo, mille ülesandeks oleks muretseda kindlat ja usaldusväärset informatsiooni tagasirändatavateks ja nende ka kaitset anda tagasi asumise juures.

Valitsuse esindaja teatas, et umbes 5000 Jugoslaavlast rändab tagasi iga aasta. Siiski viimasel aruandeaastal tõusnud nende arv 6000-le. Samal aastal kulutanud valitsus tagasirändajate asumise toetuseks Jugoslaavias 3 miljonit dinaari väljarändamise kapitalist, mille suurus 1931. a. lõpul oli 16 ja 17 miljoni dinaari vahel.

Kreeka valitsus ja kreeka väljarändajad.

Hiljuti asutati Kreeka majandusministeeriumis väljarändamise osakond. Sellekohane seadus teeb viimasele ülesandeks valmistada kreeklaste väljarändamisse puutuvate seaduste ja rahvusvaheliste lepingute eelplaan, töötada välja kaitseabinõusid kreeklaste välismaile ja kanda hoolt nende tagasirändamise eest Kodu-Kreekasse. Osakond kogub ja avaldab teateid teenistuse saamise võimaluste ja töötingimuste üle välismaile. Niisuguseid teateid avaldab osakond kord kuus ja kogusummas kord aastas.

Sama seadus nõuab, et ühtegi välismaalast ei või tööle palgata Kreekas ilma valitsuse erilise loata.

Välis-jugoslaavlaste kongress.

Esimene välis-jugoslaavlaste kongress peeti möödunud suvel Ljubljanas, Zagrebis ja Belgradis, Jugoslaavias 26.—29. juunil 1931. a.

Suurem osa kongressist osavõtjaid ja juhtiva osa etendajaid olid Ameerika jugoslaavlaste, arvult 110 esindajat mitmete jugoslaavlaste organisatsioonide poolt Am. Ühendriikides.

Kongressi programmi tähtsamateks punktideks on olnud muuseas järgmised:

1. Nende Ameerika jugoslaavlaste aitamise tagasirändamiseks, kes Ameerikas tööpuuduse tõttu on sattunud hätta.

2. Sidemete kõvendamine Ameerika-Jugoslaavia ja Kodu-Jugoslaavia vahel.

3. Jugoslaavia valitsuse esituste juures Jugoslaavia väljarändajate jaoks kontorite (office'de) võrgu laiendamine Am. Ühendriikides:

a) Keskkontor Washingtonis, Jugoslaavia saatkonna juures;

b) Abikontorite asutamine New-Yorgis, Chicagos ja Kanadas.

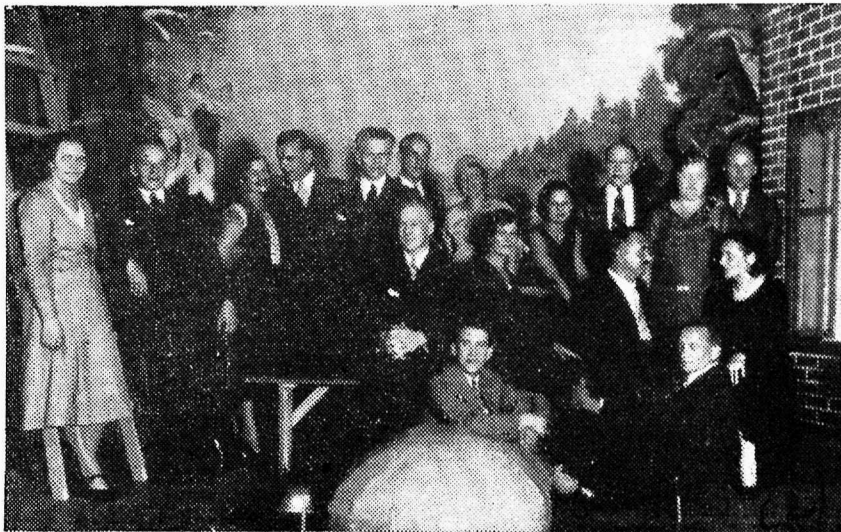
4. Haridusliku sideme loomine Kodu-Jugoslaavia ja Ameerika-Jugoslaavia vahel. Jugoslaavia koolide asutamise ja kirjanduse, eriti aga õpperaamatute muretsmise kaudu Ameerikas Jugoslaavia väljarändajate keskkohades.

5. Ameerika-Jugoslaavia pankade asutamine Am. Ühendriikides.

Kongressi otsused eelseisvate punktide kohta on olnud jaatavad.

Ajakirjanikkude jutuajamisest kongressi liikmetega on selgunud, et nende esitus Ameerika organisatsioonide poolt olevat olnud eraviisiline, mitte avalik, kuna ka Jugoslaavia valitsuse esindajate osavõtmine kongressist olnud iklik või eraviisiline, peamiselt informatsiooni otstarbel.

Kongressi liikmed Ameerikast sõitnud üheskoos Cunard-Liini laeval. Nad sõitnud kohe kongressile. Nende sõit Jugoslaavia raudteel olnud maksuta. Pärast kongressi sõidetud mööda Jugoslaaviat, kusjuures lina- ja maaomavalitsused kongressi liikmete auks koosviibimisi korraldanud. Alles pärast kongressi ja avalikke koosviibimisi ja vastuvõtmisi sõidetud omaste poole üle maa laiail.

New Yorgi E.-H. Seltsi näitegrupp „Mikumärdis“.

Hõimupäeva tervitus väliseestlasile.

(Hõimupäeval peetud kõne 18. X 1931. „Estonia“ kontsertsaalis)

J. KRISTELSTEIN.

Välis-Eesti liikumine on rahvuslik liikumine selle sõna otsekoheemas mõttes. Välis-Eesti liikumise suund on sihitud sellele, et rahvale hoida alal neid tema liikmeid, kes on enesele asutanud kodu välispool kodumaad võõraste rahvaste keskel.

Meie oleme tihti arvamisel, et eestlased rändavad välja omalt maalt ainult majanduslikkudel põhjustel. Kuid eestlasi leidsime kõigis maailma nurkades juba siis, kui majanduslikkudest raskustest juttugi ei võinud olla.

Eestlastel on rändamisetung veres, nad on seda pärinud oma kaugelt esivanematelt, kes kaugelt Uraalilt rännanud siia Baltimere rannikule. Seda väidet põhjendab asjaolu, et mitte ainult eestlasi ei tungi esile see rändamise tung, vaid see avaldub kõigi Soome-sugu rahvaste juures.

Ei saa jätta kahjuks tunnistamata, et eestlasel oma rahvuse alalhoiu tung on nõrgalt välja arenenud. Eestlased on selles suhtes mitmeti passiivsed, nende vastupanu ümberrahvustamise survele liig nõrk, mille tõttu ei ole harvad nähted, kus väljarännanud juba teises põlves asurahva hulka sulavad. Kodueestlased ei tohi aga mitte süüdistada väliseestlasi rahvustunde puuduses, sest ümberrahvustamise surve on, eriti suurrahvaste keskel elades, sagedasti väga tugev ja väliseestlastel puu-

dub laiem võimalus kokkupuutumiseks kodumaal tõusva ja areneva kultuuriga. Ümberrahvustamise vältimiseks lasuvad meil, kodueestlastel, suured kohustused. Meie peame ulatama väliseestlastele oma avitatavat kätt seal, kus see iganes võimalik. Selles suunas on ka Välis-Eesti ühing oma tööd tema lühikese tegevusaja kestel juhtida püüdnud. Välis-Eesti ühing on saanud oma tegevust arendada ainult sedavõrt, kui ainelised võimalused seda on temale lubanud ja need võimalused on seni olnud väga väikesed. Ei saa siiski jätta tunnistamata, et asetleidnud pingutused on annud tagajärgi. Välis-Eesti ühing on aastate kestel muutunud selleks loomulikuks keskkohaks kodumaal, kelle poole väliseestlased pööravad, kui nad vajavad juhatusi ja abi ning kui neil vajalik informatsioon. Eriti on see sündinud viimasel ajal ajutiselt või jäädavalt kodumaale tagasipööranud väliseestlaste poolt. Välis-Eesti ühingu juhatus tunneks rahuldust, kui ühingu töö temaga kokkupuutuvate väliseestlaste poolt tunnustamist on leidnud.

Loodan, et väliseestlased, kellel võõrsil rännates võimalik on mitte ainult näha võõraid maid ja rahvaid, vaid nendelt ka õppida palju seda, mida meil kodueestlastel kodumaal teha võimatuks osutub, rakendavad omad vaimlised ja ainel-

sed varad eestluse teenistusse. Sünnib see, siis kaob vahe välis- ja kodueestlaste vahel, kuna nad siis mõlemad võrdselt seisavad valvel oma rahva hea käekäigu eest. Meie oleme majanduslikult kehvad, meie armastatud kodumaa on vaene looduseandide poolest. Kõik, mis meie oleme suutnud omandada aineliste varade poolest, seda oleme omandanud püsiva tööga. Praegusel kriitilisel silmapilgul kogu ilma majanduslikus elus peame meie eriti valvsad olema, et mitte kaotada oma töö vilja ning ühes sellega ka majanduslikku iseseisvust ning sattuda ajaloo rataste vahele. Siin võib meid päästa ainult kõigi eestlaste — kodu- ja väliseestlaste — pidev ja üksmeelne koostöö.

Välis-Eesti liikumine ei tohi peatuda ainult kodumaise keskkoha organiseerimise juures. Mitte ainult kodumaine keskkohat ei tohi seista väliseestlaste teenistuses, vaid igas suuremas keskses välismaadel, kus eestlased asuvad ehk kus nad läbisõidul peatuvad, peab Välis-Eesti ühingul olema oma esindaja. Need esindused oleksid kohataideks, kus eestlased juba tingimata peaksid leidma abi ja tuge või informatsiooni, kui selle andmine üldse võimalikuks osutub. Et selleks Välis-Eesti ühingule ainelisi võimalusi muretseda, selleks on vajalik kodueestlaste ja väliseestlaste tihe koostöö.

Kui meie Välis-Eesti liikumist võime nimetada rahvuslikuks liikumiseks selle sõna otsekoheomas mõttes, siis tuleb hõimulikumist nimetada rahvusvaheliseks liikumiseks selle sõna laiemas mõttes. See on hõimurahvaste vaheline liikumine. Kuidas on see võimalik, et need kaks vastandit, natsionalism ja internatsionalism siin üksteisele võivad kätt ulatada? Meie Soome- Ugri rahvad oleme alles väikerahvad, välja arvatud ehk meie tugevam

haru madjari rahvas. Üksikult võttes ei moodusta meie enesest jõudu, millega suurrahvad oleksid sunnitud arvestama, kuid koos moodustame rahvaste kogu, mille arv ulatub üle kahekümne miljoni. Ja see on jõud, millel võib olla meie hõimurahvaste tuleviku kujundamisel otsustav tähendus. Rõõmustavalt võime konstateerida, et hõimuaated eriti tänava peale hõimuaade juba väljaspool suurt vastukõla on leidnud. Ameerika eestlastel oli kavatsus tänava koos soomlaste ja ungarlastega ühel ajal kodumaaga hõimupäeva pühitseda. Soome valitsuse ülesandel sõitis hiljuti Ameerikasse dr. Engelberg tutvuma Soome organisatsioonide eluga Ameerikas. Eestist läbisõidul oli Välis-Eesti ühingu esindajal koos hõimutegelastega temaga kõnelus soomlaste ja eestlaste koostöö võimalustest Ameerikas, kusjuures mõlemal pool koostöö tarviduse kohta täielik üksmeel valitses. Hõimuaate hoogsat levimist näitab ka turismi edenemine eriti elaval kujul hõimurahvaste vahel. Esimeses järjekorras tuleks muidugi mainida seda rahvaste rändamist, mis leidnud aset eriti viimastel aastatel Soome ja Eesti vahel, kuid ei tohi mitte vähem tähelepanu kinkida meie lõunapoolsete hõimude, madjaride, tänavusele rohkearvulisele ekskursionile kultuurkongressi puhul Eesti ja Soome. Väliseestlased tervitavad otsekohe- selt hõimuhete kiiret arenemist ja Välis-Eesti ühing püüab teha omalt poolt kõike selleks, et hõimuaated leiaksid kiiret levimist Välis-Eesti seltsides ja et edaspidi kord aastas tuleksid kokku hõimud üle kogu maailma, tuletama meelde neid aegu, kus nad aastatuhandeid tagasi kuulusid ühisesse peresse ja kõnelesid ühist keelt, ja taoksid plaane selle üle, kuidas leida ühist meelt selleks, et maailma panna veel kord kõnelema Soome-Ugri tõu visadusest.

Kanada eestlaste week-end.

MA OLEN KODUTEEL . . .

Nartsudeks kiskus need purjed, mis lendes mind kandsid,
Tormine meri. Rännud juhuseid andsid.
Meeltes nüüd helgivad sadade laevade kered,
Mida mu silmi on kannud kaljused rannad ja mered.

Liivast ummistet kõrbetaes
Džunglis, kus käisin säääl . . . Üle veel
Kodumaa randa nüüd viib mu tee —
Ma olen koduteel.

Templid tuhandeaastased palavail mail,
Marmorpaleed ja tornide sätendav kuld . . .
Pronksist puuslikud imettegevad paganamail,
Meeles see kõik, kuid nüüd meelitab kodumaa muld.

Džungel . . . täis leopardi, kilpkonni, kiskjaid veelooni,
Lämbunud leitsakus ööseti hiilivad maod.
Sinimäed lõunamail, põhjala jäämäed — tornid,
Neid olen näinud, need meelest ei kao.

Kuristik . . . tulemäed . . . lahed, kristallised veed,
Maapäälne paradüis saartel kesk Vaikset maailmamerd.
Preeriad kauged, — taevakumm üle lameda maa —
Säääl vist suitseb veel nüüdki muu öötelgi kustuja kolle.

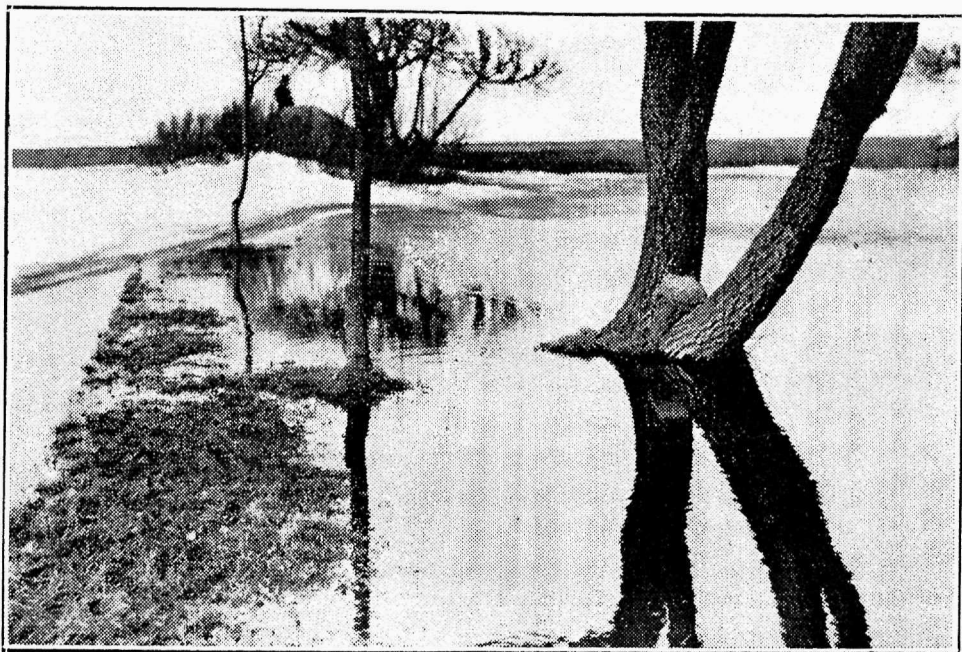
Palmid, banaanid ja troopika lindude laul,
Lillede väljad kui Persia vaip.
Mäed, need lumitipused, mäed, kus tormide kodu,
Seda ma näind, see mälestus eal ei jää vait.

Suurlinnad, kabareed, elu võlts kui ka tõsi,
Tantsivad tüdrukud, viinad ja mürk;
Majad, mis püstitand inimesi pilvede teele,
Kõik see mu silmis on seisnud, uutele aset on annud.

Rohtunud teerajad, kus olen käinud,
Unustet nendest, kes mind on näinud,
Kulund mu püssiraud, nüri on nuga,
Raskeks läind seljakott, purunend juba . . .

Lõpule jõudnud mu reisitee
Läbi maade, üle merede vee.
Värvikas olnud mu nooruse rada . . .
Ma olen koduteel!

Rich. Truu.

Kevade tulekul.

Kodumaa sündmused.

Tänavune viljasaak toiduviljade alal alla keskmist. Söödavilja ja kartuleid tunnult vähem kui 1930. a.

Septembri- ja oktoobrikuul löi laineid salapiiritusvedajate kuningas Ed. Kronström. Arvati, et temaga oli seotud kahe mootorpaadi hukkumine ühes meeskonnaga.

340 valda pakkusid riigile müümiseks 17.400 tonni rukist.

Eestlaste spordilennuk „Es-Ust“ tegi Euroopas õnnelikult 6000 klm. pikkuse ringlennu. Juhiks oli eestlane kapt. Döring.

8. oktoobril sulges oma ukсед Scheeli pank Tallinnas. Antud 3-kuuline moratorium kestis kõigest 2 kuud ja nüüd tegutseb pank endiselt edasi.

Eestit külastas hooajal 40.000 turisti. Turismi bilanss 30 miljoniga aktiivne.

20. okt. lahkus Pariisi välismin. informatsioon-büroo juhataja hr. G. Meri. Hra Meri lahkus Eestist õppetstarbel.

Tallinnas avati Viru tän. uus moodne kino „Rekord“, mille omanik hra Parikas.

Oktoobri lõpul möllas Eestis maru, mis tegi hulka hävitustööd maal ja linnas. Vesi tõusis 5 jalga.

Tartu arvatakse kohvikute linnaks, sest paarisaja ruutmeetrilisel maa-alal on 6 kohvikut ja 5 kõrtsi. Avati veel uus kohvik, mis läks maksma 2 milj. senti.

Esimene lumi tuli maha alles oktoobri lõpul.

Tallinna püstitakse kunstipalee, mille ehitamine läheb maksma 12 miljonit. Kohaks valiti praeguse konservatooriumi naabrus.

Novembrikuul pühitses Estonia teater oma 25 a. juubelit. Osavõtt pidustusist oli väga elav.

3. nov. oli registreeritud Tallinna tööbörsil 2089 töötut.

Välisvaluuta raskustega on seotud Eesti krooni kurss. Selle hoidmine või langetamine tekitab valitsusringkonnis lahkarvamisi. Novembri kuul oli see küsimus väga terava iseloomuga.

Riikliku monopoli küsimus teatud tarbeainete suhtes leidis valitsusringkondis poolehoidu. Nimekirja on üles võetud: vili ja jahu, suhkur, sool, heeringad, kivisüsi, koks, nafta ja gaasiõli, bensiin ning petrooleum.

Elusloomade hinnad on enneolemata madalad. Heast lehmast makstakse 6000 s. Keskmisest pullist 5600 s. ja mullikast 2500 s.; kuid lihahinnad on pea endised.

Eesti Pank pani maksma valuutakitsenduse. Valuutat võis osta ainult Eesti Pangast ja summa määras vastav komisjon, kellele tuli palvekiri esitada.

Novembris kasvas töötute arv 2730-mi.

Viljandimaal laastas oksjonite laine suuri talukohti, mis müüdi vahest poole hinnaga. Pakkujate seas leidis isegi juute.

Oma maa saadustele turu levitamise mõttes hakkas kaitseministeerium andma sõduritele heeringa asemel liha.

Eestis asutati Akadeemiline Rahvuskubi, mille töö on sihitud Eesti rahvustunde õhutamisele. Klubi liikmeteks on tuntud tegelased.

Töötatöölise heaks astus seltskond energilisi samme. Kehvade jaoks pandi toime korjandus, mis tõi rohkem raha kui teised korjandused. Lubati 100 tasuta lõunat restoräänidelt ja paljud asutised ning ettevõtted lubasid 1—2 prots. oma iga kuu palgast töötatöölise heaks.

„Ühisabi“ poolt korraldatud asjade- ja rahakorjandus vaeste heaks andis 400.000 senti ja 52 autotäit kraami, kokku ligi 10.000 pakki.

„Ühisabi“ poolt korraldatud toetusele kandideerisid 4000 inimest.

22. nov. lahkus hra M. Pung majandusministri kohalt. Põhjuseks olid lahkarvamised valitsuse senise majandus-poliitikaga.

Alles novembri lõpul algasid oma tööd merel Eesti jäälõhkujad.

1. detsembril mäletati 1924. a. putshi. Osavõtt aktusest oli elav.

Detsembris saabus Eesti randa hulk soomlasi, kes olid teel Venemaale. Mehed eksisid ära ja sattusid võõrasse kohta.

Jõhvi metsades on jälle märgata huntide signemist. Hiljuti viisid nad talunikult terve karja hanesid ära.

Ingerimaa tulisem rahvuslane ja kaitseliidu pealik Leander Reijo tapeti Eesti-Vene piiril. Verejäljed viisid traataiani.

Viimasel ajal hakkasid aktiivsemalt tegutsema vabadussõjalased, kes esinesid rea nõudmistega.

3. detsembril arutati riigikogus tasu määramist mõisade eest uus-sakslastele. Sellega suureneks meie võlakoores veel 418 miljoni sendi võrra.

Talveks kavatseti korraldada mootoriühendus Haapsalu ja Hiiumaa vahel. Mootorsaani sõit vältaks ½ tundi.

13. detsembril teatati riigiametnikkude palga kärpimisest. Tõsteti bensiinimaksu ja kõrgendati aktsiisi 35 prots. võrra.

Sisseveo piiramiseks tõsteti tolle suuremale hulgale luksuskapadele.

12. detsembril pühitses ajaleht „Postimees“ oma 75-a. sünnipäeva.

Detsembris tõsteti paberosside hindu. Keskmiselt 5 senti igalt karbilt.

Läti turule saadeti 150 tsisternvagunit Eesti bensiini.

„Vanemuise“ teater Tartus on suuremates raskustes. Kardeti 1½ milj. s. puudu jääki, mis pani kaalule olemasolu küsimuse. Seekord saadi raskustest jälle üle.

Enne jõulu läbistas Tallinna kaks suuremat soomlaste salka, kes olid teel Ameerikast Venemaale. Mitusada soomlast lootsid Venes paremaid töö- ja teenistustingimusi leida kui Ameerikas. Saadud andmetel saadeti need soomlased tööle Siberi.

Ameerika-eestlasele Verner Leimanile määrati 1733 kr. tollitrahvi, sest leiti tema kohvril 44 naisterahva kaelarätikut ja 35 tükki siidriiet.

1932. a. tuleb Eestis neli üldhääletust: rahvahääletus, kahe riigikogu ja presidendi valimine.

Suurem Eesti a.-l. „Liro“ hukkus 15-liikmelise meeskonnaga. Ükski ei pääsenud.

Saaremaal pühitseti sel aastal jõulusid välgu ja müristamisega. Üle Eesti oli sula, paigutj sadas vihma.

Talvekuudel vallandati töölisi sadandete-na. Paljudes ettevõtetes pandi maksma 3—4-päevane töönädal, 6-tunnilise tööpäevaga.

Tselluloosi ja Lutheri vabrik kärpised tööliste palku 10 prots. võrra. Enamasti pooldatakse parem kärpida palku, kui vallandada töölisi, mis on äärmine abinõu.

On karta reisijate liikumise vaibumist, kuna turistide tuleb sel aastal hulga vähem, kui mineval aastal. Põhjuseks arvatakse keeluseaduse kaotamist Soomes ja majanduslikku kriisi.

Riigi 1932/33. aasta eelarve tasakaalus-tati 81.068.000 kroonile.

Läinud aastal müüdi Viljandimaal 71 kinnisvara 50 miljoni senti eest. Põhjuseks olid suured võlakooormad, mis tehti külluse ajal.

Teedeminister A. Oinas arvab Eesti töö-tute arvu 14.413-le. Neist on tööl 5719, kuna toetussumma hädaabitöödeks peaks olema veel 350.000 krooni. See oleks lisaks no-venbris määratud 580.000 kroonile.

Vinnis (Eestis) lasti maha 7½-puudane metssiga. Need loomad on peaaegu täiesti kadunud Eesti metsadest.

1931. a. väljavedu oli sisseveost suurem 10 miljoni krooni võrra.

Eestis asub Mustjõel suurem hõberebaste farm, umbes 200 loomaga. Naha väärtus arvatakse keskmiselt kr. 500.—.

20. jaanuaril pühitseti oma 25-a. sünni-päeva Krediid Pank, mis on üks suuremaid Eesti panku.

Klaasi- ja metsatööstuses „Järvakan-di“ põles osaliselt maha. Tules hävines 200.000 kr. väärtuses varandust. Tuletõrju-jad söitsid erarongidega tulekahju-kohale.

„Kalevi“ käsipallimeeskond külastas Eu-raapa riike ja võitis 20 mängust 15.

Vabadussõjalased algatasid põhiseaduse muutmise teostamist. Liikumisel on suur poolehoid.

1931. a. jooksul protesteeriti 89.147 vek-selt 19.014.000 kr. suuruses summas. Eelmise aastaga võrreldes on vekslite arv ja kogu-summa märksa vähem.

Veebruarikuu algas järjekorralise valit-susekriisiga.

29. veebruaril kuni 12. märtsini peetakse üleriiklik turismi-nädal.

12 aasta jooksul joodi Eestis 186,7 milj. liitrit alkohoolisi jooke ehk piltlikumalt 15.563 tsisternvaguni täit Viina peale ku-lutati Eestis 264 milj. krooni

Eestis tõsteti suhkrutolle ja sellega tõu-sis suhkruhind kauplustes üleöö, kuigi müüdi vanast tagavarast. Tehti hulk pro-tokolle.

Ruhno saarel puhkes lahti difteriit. En-ne kui abi kohale jõudis, suri 4 last. Ühen-dus saare ja mandri vahel on jääolude tõttu eriti raske.

Esineti ettepanekuga, et töötatöölised maale saadetakse, kus nende ülespidamine odavam, kuna perekonnad saaks abiraha-sid.

Poliitilises elus suursündmuseks oli selle aasta algul poliitiliste parteide suurejoone-lisem ühinemine. Ühinesid põlised vaenla-sed põllumeeste kogud ja asunikud ühiseks parteiks. Samuti ühinesid rahvaerakond, tööerakond, kristlikeerakond ja majandus-rühm (majaomanikkud) ühiseks rahvusli-kuks keskerakonnaks. Nii on siis jäänud järgi riigikogus kolm suurt parteid: põllu-mehed, keskerakond ja sotsialistid.

Koondunud erakondade asemele on sigi-nenud uusi erakondi. Osa koondumist mit-tepooldavaid asunikke on kutsunud ellu uue asunikkuude erakonna, kuna tööerakon-na aset tahab täita dr. Joh. Vilmsi poolt asutatud rahvuslik töökoondus. Ka pahe-male poole on tekkinud paar uut erakonda, kes tahavad võistelda sotsialistidega. Kui-võrra elujõulisteks need saavad, on rohkem kui küsitav.

Tekkinud erakondade koondumine kut-
sus esile valitsuse kriisi. Opositsioonis seis-
nud erakonnad, kes koondusid valitsuses
olevate rühmadega, nõudsid muutust valit-
suses, selle tagajärjel astus K. Pätsi valit-
sus tagasi. Uue valitsuse moodustamine ku-
junes aga raskeks. Järjekorras katsusid
uue valitsuse loomisega õnne Teemant, Tõ-
nisson, Päts ja siis jälle Teemant, kel see
viimaks õnnestus. Teemandi uude valitsus-
se kuuluvad:

- J. Teemant — riigivanem.
- J. Tõnisson — välisminister.
- O. Köster — põllutöominister.
- A. Kerem — kaitseminister.
- O. Suursööt — majandusminister.
- J. Raudsepp — teedeminister.
- A. Anderkopp — kohtu- ja siseminist.
- J. Hünerson — haridus-sotsiaalmin.

Jaanuari keskel tekkis Eestis järsku
suur sula. Lumi hakkas kaduma, regede
asemele võeti tarvitusele jälle vankrid ja
jõgedel algas hiljem jääminek. Varakeva-
dele tegi lõpu lumekehv, kuid külm veeb-
ruar.

—
Mineval aastal tuli ette sagedasi raha-
raiskamisi nende poolt, kelle kätte see usal-
dati. Üksiksummad kõikusid kr. 1000—5000
vahel.

—
1932. a. suvel kavatakse ehitada uusi
teid ja tänavaid. See töö läheb maksma
184.325 kr.

—
Kavatakse asendada aurorongid moo-
torrongidega. Raudtee motoriseerimine
nõuab 1530 tuhat krooni.

Ameerika eestlasi' kodumaal!

Mineva aasta jooksul saabus kodumaale
hulk Ameerika eestlasi. Osa neist jäi pea-
tuma siia pikemaks ajaks, teised sõitsid
edasi, kolmandad aga läksid Ameerika ta-
gasi.

Mõnedki neist, kellel veidi oli vaba raha,
mahutasid selle enamasti kinnisvarasse
majade ja kruntide kujul. Et raha kallid
ja hinnad odavad, siis on see soodne raha-
paigutuse võimalus, mida agaralt kasuta-
takse.

Tuntud Ameerika eestlane hra W—er
ehitas Tallinnas moodsa kivimaja Ameerika
ehitussüsteemi järgi, mis Eestis uudne
ja palju tähelepanu äratas. Teise maja
jaoks on tal krunt valmis Tallinna süda-
linnas, kuna ta ise sõitis Ameerika tagasi.

Hr. H. P-st ehitas vastavalt uuematele
ehitusnõuetele Tallinna kolmekordse puu-
maja.

Hr. V-ra omandas suurema kinnisvara
saartel, hr. N-k ostis endale väikse kinnis-
vara Tallinna, kuna ise veel Ameerikas
viibib.

Rida väliseestlasi, kelle nimed ja aad-
ressid teadmata, asusid meile antud and-
metel maale, omandades suuremad talu-
kohad.

Kõikidel pole aga nii hästi läinud ja on
juhuseid, kus väliseestlased suurte aine-
liste raskustega võideldes kodumaale ta-
gasi tulid ja siin otsivad mingit teenistust,
mille saamine praegu väga raske.

Olgu tähendatud, et teenistuse saamise

võimalused Eestis on väga piiratud, välja
arvatud vähesed kohad, kus nõutakse kaut-
sioni kuni \$ 1500. Kellel aga on sama
palju lahtist raha, see võiks siin ühe kui
teise tööga iseseisvalt oma igapäevast leiba
teenida. Erilised võimed või oskused amet-
alal palju ei loe, kuna võistlus on nüüd
suur igal alal. Mõned nooremad väliseest-
lased, kel kontoriala, nagu: keeled, masi-
nakiri, raamatupidamine, kiirkiri jne. ko-
dune, suudaksid võistelda, kuid otsekohest
tarvidust töö ajal nende järele ei tunta.
Huvitav on märkida, et vähe väliseestlasi
on töösturiks hakanud, sest piiratud turu
võimaluste juures on see loomulikult suu-
rema riisikoga seotud

Välismaail liikudes olen kuulnud nii
mõndagi tublit eesti merimeest ütlemas:
„Kogun veidi raha, sõidan kodumaale, hak-
kan suurema laeva osanikuks ja lõpetan
selle ilmahulguse elu.“

Ei saa tähelepanemata jätta, et paljude
riikide laevandus raskelt kannatab suure
ildise kriisi tõttu.

Eesti laevad on aga alati suutnud
võistelda hindade suhtes ja on järjest
tööd leidnud, nii et rahamahutus laeva-
ärisse on Eestis järjest tulu annud. Selle-
pärast võiks julgelt ütelda:

„Kuigi igalpool on valitsemas igasugu-
sed suured raskused, kuid kui ilma kauba-
laevastik peaks tööst ilma jääma, siis oleks
Eesti kaubalaevastik üks viimastest, kes
töö kaotab.“ ANK.

Sao Paulo eestlased, kes E. S., „Uus Kodu“ ümber koondunud.

Sport.

*Käesolevate ridade ülesanne ei ole märkida üksikuid sündmusi Eesti sportlases elus, vaid selles lühikeses kir-
lises püüan anda läbilõike meie sport-
lisest üldtasemest.*

Kergejõustikus on meie sportlaste üldtase tugevasti tõusnud. Kui aastate eest võis kettaheites kohale tulla 33—35 meetri heitega, siis nüüd pääseb esimeste kolme hulka heidetega üle 40 mt. Sama lugu on pea kõikide kergejõustiku aladega. Peale üldtaseme tõusmist on siin esile kerkinud ka üksikud kõrgeklassilised sportlased nagu: Gustav Sule odaheites ja Arnold Viiding kuulitõukes. Suve jooksul seati üles terve tosin uusi Eesti rekorde. Nii Gustav Sule odaheites 69,54 mt.; Arnold Viiding kuulitõukes 15,04; Gert Schmidt kõrgushüppes 1,87 mt.; Valter Rattus 200 mt. jooksus — 23 sek.; Nikolai Küttis kolmikhüppes — 14.36 mt.; 4×400 mt. teatejooksus Tallinna Kalevi meeskond — 3 m. 30,4 sek. ja 5×1000 mt. jooksus Tall. Kalevi meeskond

13 m. 38 sek.; Lydia Raudsepp kuulitõukes — 11.72 mt. ja kettaheites — 35.70 mt.

Sportitaseme tõusuks on tublisti kaasa aidanud kaitsevägi ja keskkoolid. Üliõpilaskonas valitseb spordialal, välja arvatud käsipall, täielik talveuni.

Sügisepoole suvet lõi meil Tallinnas läbi Soome pesapall, mis sarnane Ameerika pesapallile. Seda mängu harrastavad koolid, kaitseliit ja ka terve rida spordiorganisatsioone.

Mis puutub jalgpallisse, siis on see ikkagi meie lemmikspordiks. Jalgpallis edu ei ole märgata. Vanad mängijad on oma parema juba annud, kuid vääriskaid noori järele tulnud rohkel arvul ei ole. Siiski on meie jalgpall praegu paremaid Balti riiges. Tõsisemaks konkurendiks on tõusnud jällegi soomlased.

Ei saa märkimata jätta, et sügisel on üle riigi peetud terve rida kursusi, kus on ette valmistatud vahakohtunikke jalgpalli, käsipalli ja kergejõustiku tarvis.

Talve tulekuga asuti hoolega tööle maadluse ja tõste alal. On peetud hulk vastavaid kursusi Tallinnas, Tartus ja mujal. Eriti hoogu on võtnas poks ja maadlus maal. Siin käib ringi meie vana sportlane Artur Kukk, kes noortele tulusaid juhatusi annab. Nii Kohilas, Järvakandis ja mujal peetud võistlustel on olnud osavõtjaid ligi 50 ning pealtvaatajaid ligi 500.

Üldiselt on meie maadlustase suuresti tõusnud. Noored on vanameistritele järele jõudnud. Eriti hea tunnustuse on nooremaist maadlejaist võitnud, ka Soomes ja Rootsis, meie raskemate kaalude mehed Neo ja Trossmann. Maadlusmaavõistluses Soomega rappisid meie mehed viigi välja. Õige ülevaate saame oma maadlejate võimetest aga siis, kui on läbi märtsikuul Rootsis peetavad nelja parima maadlusrahva võistlused. Seal võistlevad peale rootslaste ja eestlaste ka ungarlased ja sakslased. Soome ei võta sest võistlusest osa põhjusel, et hoiab mehi olümpiaadi jaoks. Kui eestlased seal võitjaks tulevad, siis tulevad nad võitjaks ka Los Angelesi olümpiaadil.

Veel enam, kui esilekerkinud maad-

lus, on võidukäiku sammumas poks. Siin sigib noori häid poksijaid kui seeni vihma käes. Ka poksis nagu peaaegu kõigil meie spordialadel on üldtase tõusnud, kuid üksikuid õige hiilgavaid meteore esile kerkinud ei ole. Maavõistluses Soome vastu said meie mehed kaotuse. Kuid Soome on poksis meist ikkagi klass kõrgem. Eesti vastu võistles pooleldi teine garnituur.

Elav tegevus on praegu üle riigi veeremängus, ping-pongis ja koronas.

Mis oli tagurpidi läinud, see on kiirusutamise ja suusatamise. Siin on süüdi ka muutlikud talveilmad. Ei uisutamises ega ka suusatamises ei ole üldpind tõusnud ega ka tekkinud üksikuid häid sportlasi. Suusasport on rahva sekka aga väga levimas.

Korv- ja võrkpalli alal käivad hoogsad võistlused. Meie käsipallimeeste heast mängukõrgusest annab tunnistust ka Tallinna Kalevi kuuajaline Euroopa võistlusreis, kus võideti häid meeskondi ja kaotati mõnele õige napilt.

Arnold Taioste
„Vaba Maa” spordiosakonna
toimetaja.

New Yorgi Eesti naised tööil.

Berliini Eesti näitegrupp.

Organiseeritud Välis-Eestist.

Berliini Eesti Seltsi tegevusest.

Berliini Eesti selts on üks vanemaid ja elujõulisemaid Lääne-Euroopa väliseesti organisatsioone. Siin ilmalinnas on alati peitsenud üsna rohkearvuline kogu eestlasi. Eesti selts on siinsete kodumaalaste koondukohaks. Tema ümber on kogunenud kõik, kes huvi tunnevad kodumaa, koduskeele ja nende sündmuste vastu, mis Eestis aset leiavad. Tavaliselt peetakse igal kesk-nädalal koosviibimisi, kus elavalt vesteldakse päevasündmuste üle. Loetakse lehti ja ajakirju, kuna seltsile kõik suuremad Eesti päevalehed ja paremad ajakirjad tellitud on. Sekka peetakse kõnesidki. Suuremaks pidupäevaks seltsile on E. V a b a r i i g i a a s t a p ä e v, mis puhul harilikult suurejooneline kontsert-ball korraldatakse, millest nii omad, kui ka naaberriikide siinset diplomaatilised esindajad perekondadega osa võtavad. Aastapäeva pidul on meie saadik alati päevakohase kõnega esinenud. Traditsiooniliselt pühitsetakse ka jõulupühi ühise jõulupuu ja vastastikkuste kingitustega. Seltsi pidul on hea eduga esine-

nud meie kohalised kunstnikud prl. Juta Kippasto klaveril ja baritonilauljad hrđ Viinamägi ja Laupmann. Suvel korraldatakse pühapäeviti väljasõite Berliini ilusasse ümbrusesse, kus ühismängusid ja supelsporti harrastatakse.

Paljudel juhtudel on Berliini Eesti selts ja seltsitegelased nõu ning abiga olnud valmis aitama siia sõitnud kaasmaalasi. On peetud tutvumisõhtuid Eesti üle. jne.

Eriliseks seltsielu ja huvide koonduspunktiks kujuneb iga-aastane a a s t a p e a k o o s o l e k, mis jaanuarikuul ära peetakse. Kuigi siinses seltsis huviga ja üksmeelselt töötatakse, siis peakoosoleku lähinedes tekib alati eriline valimiseelne meeleolu, mille tõttu mitmedki peakoosolekud väga elavateks ja vaielusrohketeks on kujunenud.

Hiljuti peetud käesoleva aasta peakoosolekut tuleb üheks vaiksemaks ja asjalikumaks lugeda. Seda enam, et juhatuse valimine seltsi üksmeelse töö ja edu mõttes väga soodsalt välja kujunes, kuna pea üks-

meelselt juhatusse valiti kõik senised agaramad ja juhtivamad seltsitegelased. Nii on esimehena praeguses juhatuses siinse kolonii jõukam ja tegevam liige Eduard Riemer, kes 1928. a. alates vahetpidamata juhatusse liige olnud ja seltsi aineliselt suurte summadega toetanud; tema abiks valiti majaomanik A. Kippasto, kes kolm aastat ühtejärgi seltsi esimeheks olnud; kassapidajaks valiti endine esimees majaomanik G. Mägar ja tema abiks põline juhatusse liige ning energiline tegelane äriomanik Juhan Kivi; kirjatöimetajaks valiti üliõpilane Mandel ja abiks saatkonna ametnik prl. Saaks.

Saadiku ja kindralkonsuli lahkel vastutulekul on seltsi juhatusel korda läinud edaspidi koosviibimisi saatkonna ruu-

mides korraldada, kus ka seltsi kogukas ja väärtuslik raamatukogu asub.

Seda korraldust tuleb eriti tervitada, kuna neis ruumides palju kodusemana tuntakse, kui kuskil võõra restorani nurgas.

Esimene koosviibimine saatkonna ruumides oli märksa elavam, rohkearvulisem ja kodusem kui varemalt.

Käesoleval aastal tõotab ka kauaaegne „Eesti Kodu“ mõtte teostamist leida, kuna kuulda on, et praegune esimees härra Riemer ühe suurema korteri oma rohkearvulistest majadest selleks otstarbeks vabastada kavatseb. See oleks tõesti unustamatu tänuväärne teeneks siinsele Eesti seltsile ja kogu Berliini eestlaste koloniile. Ilusa mõtte teostamiseks head kordaminekut!

Ebm. — „Kaja.“

Viini Eesti seltsi tegevusest.

Viin, see nimi iseenesest annab praegusele linnale ning tema elanikkudele ja tema ümbrusele mõõdnud hülgeajalt laenatud petliku ilme. Kuid terane ning asjasthuvitatud vaatlaja suudab siiski veel praegugi avastada tema erinevusi ning omapärasusi teistest moodsatest suurlinnadest.

Juba siinvalitsev rahulik ning naeratlev meeleolu ning „die Wiener Gemütlichkeit“ suudab kütkestada — iseäranis kevadel — uut juuretulijat. Ilus sinine Donau, mis, läbistades Budapesti, annab sellele suurlinnale tema ilu ning võlu, voolab ebaõnnestunult läbi Viini kõrvallinnaosa. Röövitud sellest ilust, otsib viinlane lohutust tema ümbruse mäenõlvadelt ning sealsetest metsadest — „Wiener Wald“ist“.

Viin, kui pealinn, on oma kahe miljoni elanikuga kolmandik kogu riigi rahvast. Iseäranis peale maailmasõda on ta sattunud raskeisse tingimusesse, mida suurendab konkureeriv naabersuurlinn Budapest. Tööpuudus, mis on siin üldiselt suur, ei võimalda siin välismaalastel leida mingisugust tegevust, millele on toeks vastav seadus, mis ei lubagi välismaalasi registreeritult teenistusse astuda.

Olles endine Euroopa kuulus poliitika, teaduse ning kunsti keskkohd, võistleb ta veel praegugi teiste riikide linnadega teaduse ja kunsti alal. Ta on nagu sõelaks kogu Lõuna-Ida-Euroopale, kuhu jääb peatuma läände tungiv saksa keelt oskav noorsugu.

Eestlasi üliõpilastena on siin peaaegu kult kaubanduse ülikoolis (Die Hochschule für Welthandel) ning tehnikumis (Die Technische Hochschule). Põllumajanduse ülikoolis (Die Hochschule für Bodenkultur) on olnud üksikuid, kuna peaaegu ülikoolis,

mille õppekava sarnaneb Tartu ülikooli omale, praegu õppijaid ei ole.

Õppeasutised, mis on huvitanud seni üksikuid cestias, oleksid veel: Neues Konservatorium (uus konservatoorium), Konsular Aakademie, — ettevalmistusega riigining konsulaartööks, siis riigi- kui ka era kunsti- ja tööstuse ning õmblusekoolid ja Hellerau tantsukool Laxenburgis tantsu, plastika ning muu osakondadega. Vähema tähtsusega ning lühemaajalised kursused, nagu kosmeetika jne., on osutunud siinõppinud eestlastele viimasel ajal ebapraktilisteks.

Siinsete eestlaste koondamiseks on siin asutatud 1928. aastal „Viini Eesti Selts“. Seadnud endale sihiks: Siinviibivate eestlaste koondamise, ühiste ettevõtete, nagu koosviibimiste, ettekandeõhtute, pidude, ekskursioonide ning ühiste väljasõitude korraldamise, raamatukogu pidamise ja vastastikuse seltsiliigete ainelise toetamise seltsis tegutseva laenufondi kaudu, on ta suutnud leida poolehoidu kõigilt siinviibivalt õppivalt noorsoolt. Ühise kokkusaamise kohana on kujunenud traditsiooniliseks iga nädala kolmapäeva õhtud kohvik „Landtmann's“. Mitte ainult õppiv noorsugu, vaid ka kõik juhuslikud läbisõitjad ning lühemaks või pikemaks ajaks Viini sõitnud eestlased on meie koosviibimistele alati teretulnud.

Võtnud endile peasihiks hoida koos siin koondunud edasiõppivat noorsugu, meie hoiame neis alal meie rahvusliku vaimu ja juhime nad tagasi kodumaale eluküpsetena ning võitlusvalmis meie isamaa kasuks ning heaks.

Viin, 22. nov. 1931.

V. Silbermann.

Helsingi Eesti seltsi tegevusest.

Käesoleval hooajal on meie seltsi elu väga aeglasem tempas edasi liikunud. Selle paigalseisemise süüks tuleb vist pidada seda, et meie juures puudub see hingeline valguse ja soojuse tunne, mis meie inimesi nende ühisesse kodusse kokku koondaks. Oleme harjunud seal nägema sama käputäit inimesi, kuna suuremale hulgale on see kodu maha jäetud ja äraunustatud paigaks kujunenud. Seltsi tegevuse kavast näib nüüd välja jäetud olevat: perekondlikud-õhtud, kõne-loengute ja kirjanduslikud-õhtud, samuti on ära jäetud Eesti omapärane ja traditsiooniline „mardihane-õhtu“, mida varematal aegadel suure pinevusega oodati. Kogu sügishooaja ainsamaks võimaliseks väljenduseks meie seltsi elus võib mainida üht kõneõhtut, mille referendiks oli hra Ufer, Tallinna politehnikumist, ja kõne ainena oli: „Mürkgaaside hävituse mõju ja selle kaitse.“

Seltsi laulukoori harjutustega on ka katseid tehtud. Aga selle surnust ülestõusnud koori ellujäämiseks olla väga vähe lootusi... Naishääli olla olemas, aga mees-häälte kohad seisavad enamalt jaolt tühjana ja ootavad, nagu asjata nende täitmist. Ka näitemängu korraldamise küsimus oli kord juba päevakorral, ja osad olid õppimisteks inimestele juba kätte antud, aga ei tea mikspärast sellest soovist tegudele üle ei mindud? Oli valitud August Kitzbergi näidend: „Püve talu“, mis ehk meie jõudu-tele näis käivat üle jõu.

Selts avas oma tänavuse sügishooaja 7. novembril näokattepidu-õhtuga, Häämeen-laisten osakonna uues majas, suures moodsas pidusaalis. Ettevõtte õnnestus hästi.

Õeldakse, et selts peab ju ajavaimuga ühes sammuma ja oma kulude katteks raha muretsema. Selles väites on praegusel ajal osa elu-tõde küll olemas. Aga ka vajmlisi harrastusi ja nende väärtusi ei tohiks selts mitte kõrvalisteks asjadeks jätta, vaid nende paik peaks olema seltsi elu esiplaanil.

Väike on Helsingis Eesti seltskondlik pere, koosneb kõigest paarist-kolmest sajast inimesest. Ja imestustäratav on meie juures see nähe, kuidas see käputäis eestlasi kaua aastaid oma kahe väikese ja kiratseva seltsikesega on siin pidanud elama. Vanem neist kahest seltsist on Helsingi Eesti Selts, mille elu-olust siin ülal jutt on, noorem siinsetest Eesti Seltsidest on Helsingi Eesti Sp. Selts „Malev“. Esimese liigete arv ulatub 100-ni, kuna viimase liigete arv ei või olla kuigi suur. Meie selts ei lahuta mitte ilmavaadete lahkuminekut, ega ka erakonna- ja seisustevahelised va-

heseinad. Aastakümneid tagasi, siis olid aadete lahkuminekut ka meie juures maksavad, aga nüüd nendega meie juures enam arvestada ei või. Ei ole enam märgata teravusi ja hõõrumisi nende seltsikeste vahel, nagu aastate tagant see nähe ennast kurnavalt ja inetumalt siin meie juures end väljendas. Elame võõrsil, oleme ühe kodumaa õed-vennad, ja meie ei tea isegi põhjust, mikspärast meie seltsid siin peavad seljad vastamisi seisma. Meil peaks olema häbi endi rumala jonniga pärast!... Oleme siin kui killustatud keha. Iga parim katse ja üritus näib käima siin meie seltsidele üle nende jõu. Kui palju on meie juures nurjunud kavatsusi, lootusi, soove!... Keha on, aga hing puudub sellest kehast. Aeg kaob meil nohisemisega, kobamisega, paigalseisemisega. Ei kuskil kajaatu meile vastu meie tööviljakus, millest hing võiks tunda ka rahuldust ja rõõmu. Elame juba aastakümneid Soome pealinnas, aga meie seltsidel puudub ühenduse sidemeid Soome seltskonnaga. Meie ei tunne neid ja nemad ei tunne meid. Oleme nõrgad sil-laehitajad... Oleme endid ära killustanud. Oleme paljudes asjades teistest maha jäänud. Oleme endi nõrkuses ja saamatuses ise süüdlased. Aeg oleks ammugi meie seltsidel jälle ühineda ja ühisel jõul jälle loovale tööle asuda. Seda peaksid ka meie seltsid siin teadma, et ühenduses on jõud, mis kannab meid edasi, tõstab meid kõrge-male! Kuna aga kildusi kannavad tuuled laiali. — Võtku meie seltsid selle ainsa soovi tõsiselt arutamise alla. Meil on vaja siia luua midagi ühist, midagi tervet, midagi paremat ja ilusamat!

Nagu õiekuu mahe meeldiv päikese-paisteline tuulepuhang käis nüüd pimedal ja külmal talveõhtul meie väikesest ja lihtsast seltsikodust läbi: Eesti kaunim tütar. prl. Lilly Silberg oli 28. nov. meie seltsi kutsel meile külla saabunud! See õhtu oli üks ilusamatest lehekülgedest meie seltsi elus. Seltsi ruum oli sel õhtul kuni viimase võimaluseni inimestega täidetud. Meie iluduse-kuningannat, kodumaa kallist külalist, tervitati püsti tõusmisega ja elavate aplausidega. Pr. Pärlits võttis külalise vastu tervitussõnadega ja lilled annetusega. Oli korraldatud kohvilaud. Seltsi esimees, hra A. Tammann, pidas sooja sisulise ja südamliku kõne.

Järgmisel õhtul, pühapäev, 29. nov., oli selts korraldanud Börsi-saalis piduliku tantsu-õhtu, kuhu meie iluduskuninganna prl. L. Silberg oli palutud pidukülaliseks. Ka see pidu õnnestus hästi. Pidude eeskava esita-

jateks oli palutud pealinna laulu, kunsti ja kirjanduse alal olevaid tegelasi, nagu: Väinö Sola, Agot Cannelin ning pidu-õhtuks vesteid olid kirjutanud: Agapeetus ja Hels. San. vestekirjanik Tiitus.

Aga kuidas peale seda, kui see värskendav tuulepuhang on möödunud ja meie auväärt külaline prl. Lilly Silberg jälle üle

lahe oma kodustesse oludesse tagasi on hääbunud? Kas asub jälle endine vaikus ühes oma hämara külmusega meie juurde tagasi?

Meie seltskond jääb ootama oma seltsilt rohkem aktiivsemat tööd.

Helsingi, 2. det. 1931. a.

A. J.

Kaunase Eesti Seltsi tegevusest.

Viimastel andmetel on Eesti kodanikkude arv Leedus: 90 täiskasvanut ja 23 last. Peale selle on umbes 20 eestlast, kes kuuluvad Leedu kodakondsusesse, peaaesjalikult abielus naised.

Leedus asuvad eestlased töötavad siin mitmel alal, kõige rohkem on piiritusemeistreid, arvult umbes 15, siis meierid, raamatupidajad, ärimehed, insenerid, arstid, lukusepad jne. Erilisi kõikumisi eestlaste arvus pole olnud, see püsib juba aastaid umbes 100 ümber. Viimasel ajal on Leedu võimude poolt hakatud välimaalastele siin raskusi tegema, piirates töötisjatele sissesõitu. On maksma pandud sundslikud tööload, tehakse raskusi elamis- ja töölubade andmisel, eriti uustulnukaile. Töölubade mittevõtmisel määratakse rahatrahvi kuni 1.000.— litti (Ekr. 375.—).

Üldiselt elavad Leedus asuvad eestlased majanduslikult võrdlemisi heades oludes. Palgad on siin igatahes paremad kui Eestis, majanduskriisi pole eriliselt veel tunda. Eluülespidamine Leedus on peaaegu sama kallis kui kodumaal, ainult Kaunase korteriüürid on tunduvalt kõrgemad.

Perekondlik läbikäimine eestlaste vahel on kaunis nõrk, mida tuleb seletada osalt sellega, et suurem osa on laiali üle kogu Leedu, osalt aga sellega, et igauks on oma teenistusega seotud ja ei leia aega läbikäimiseks teistega.

1928. a. kevadel asutati siin „Kaunase Eesti Selts“, mille ümber on praegu koonduvad umbes pool Leedus asuvatest eestlastest. Seltsi asutamise sihiks oli Leedus elutsevate eestlaste koondamine, rahvustunde alalhoidmine ja kultuuriliste sidemete loomine kodumaaga. Seltsi asutajateks olid: hr. hr. J. Holmann, J. Mahlberg, A. Jaanson, J. Bergmann, P. Reitel ja M. Kesper, kelledest kaks esimest algusest peale töötavad seltsi juhatuses. Seltsi liikmete vähese arvu tõttu pole seltsil midugi võimalik olnud omale ruume üürida ja koosviibimised on korraldatud saatkonna ruumides.

Tähtsamateks koosviibimisteks on olnud: Eesti Vabariigi aastapäeva ja seltsi juubeli (10. mail) pühitsemised ning jõulu-

puu vastastikuste kingitustega. Eriti hea mulje on jätnud koosviibimised vabariigi aastapäeval, kus selts on ikka korraldanud piduliku aktuse päevakohase eeskavaga. Sel päeval on saatkonda kokku tulnud ka eestlasi, mitte-seltsiliikmeid, kes midu harilikult on seltsi tegevusest eemale hoidunud.

On korraldatud mõned loengud Eesti ajaloost, tehtud väljasõite rohelisse jne. Peale selle on igal aastal aset leidnud traditsiooniline mardihane söömine. Kord nädalas, igal neljapäeval, käiakse koos kohvikus, kuhu saatkonna poolt muretsetakse ka Eesti ajalehed.

Suuremate pidude toimepanekuks puuduvad seltsil vastavad jõud, ka on ainelised võimalused õige piiratud. On kavatsus korraldada omavahel mõnda väikest näitemängu, mis tooks rohkem elavust seltsi tegevusse. Arvesse võttes, et Leedu Eestile võrdlemisi lähedal asub, et siinsed eestlased tihti koju sõidavad ja järjekindlalt kodumaa ajakirjandust jälgivad, ei ole loomulikult seltsil siin täita ülesandeid, mis esimeses järjekorras langevad Välis-Eesti seltsidele kaugematel välismaadel.

1930. a. taheti Kaunases ellu kutsuda pühapäevakool lastele, kuid sellest ei tulnud midagi välja laste vähese arvu tõttu. Kool oli mõeldud peaaesjalikult segaperekondade lastele eesti keele õpetamiseks.

Üheks seltsi peamuredest on eestikeelse raamatukogu soetamine, kuid selleks puudub seltsil aineeline jõud, ka pole Leedus rikkaid eestlasi, kes võiksid aidata selle mõtte teostamist. Kuid siiski algus on tehtud raamatute annetamise kaudu.

Seltsi erakorralisel peakoosolekul 4. oktoobril m. a. valiti vabariigi saadik dr. J. Leppik ühel häälel seltsi auliikmeks. Hiljem on Eesti koloonia palutud omavahelisele koosviibimisele hra saadiku juure, mis jättis paremad muljed sellest osavõtnuile.

Praegusse seltsi juhatusse kuuluvad: J. Holmann — esimees, dr. P. Sinberg-Snieckus — abiesinaine, saatkonna ametnik J. Mahlberg — kirjatöömehetaja, pr. L. Kumetis — laekahoidja. Selles koosseisus töötab eestseisus juba kaks aastat.

Riia eestlaste tegevusest.

Riia seltskondlikult organiseeritud eestlased oma enamikus on koondunud Riia Eesti Haridus- ja Abiandmisseltsi ning ta iseseisva põhikirja alusel töötavasse osakonda, asukohtadega: esimene — Suur Laagri tän. nr. 62, üle jõe asuvas eeslinnas ja teine — Eesti Vabariigi saatkonna majas, Kooli tän. nr. 13. Vastavalt mainitud üksuste asukohtadele, on ka nende liikmeskonna enamus eripalgeline. R.E.H.A. registreerib kuni 325 liiget, kellest valdavam osa on vabrikutöölised. Osakond võib omaks lugeda sajapealise kohaliku eesti rahvusest haritlaste ja enam-vähem intelligentsi kuuluva käsitöölise hulga.

Peale nimetatute on veel olemas: 1) kohaliku eesti algkooli lõpetanute selts, 2) kohalikus ülikoolis õppivate eesti rahvusest üliõpilaste selts „Estija“ ja 3) naisselts „Dajro“, kes kõik omalt poolt tublisti kaasa aitavad seltskondliku kultuurelu mitmekesistamisel ja elustamisel.

R.E.H.A. omab peale kõrgehinnalise liikumata varanduse veel kaks lõökrühmitust, milliste tegevus õieti annabki üldilme kogu Riia eestlaste kultuurilistele saavutistele. Need on näitetrupp ja laulukoor.

Näitetrupp moodustati asjaarmastajate näitlejate organiseerimiseks, nende töö järjekindlamaks muutmiseks ja ühtlustamiseks 1930. a. energilise tegelase K. Engelbrechti algatusel. Ja tulemusrikkalt! Kui varem kandis näidendite lavastamise korraldamine juhuslikkuse ilmet, siis on nüüd, tänu vastavale organisatsioonile, töö tulemused muutunud märgatavalt paremuse suunas. Juhitud asjaarmastajast näitejuhist, kohaliku eesti kooli õpetajast J. Akermanist, on trupp korraldanud oma kestvuse ajal kaks suuremat külaskäigu-etendust: ühe 1930. a. „Mikumärdiga“ Läti provintsi eesti kolooniatessse Aluksnesse ja Apesse, ja teise 1931. a. kevadel sama mänguga Helsingisse. Viimast võib eriti õnnestunuks lugeda, kuna asjaosalised töid kaasa kustumatud mälestused külalislahkest Helsingi Eesti Seltsist, eesotsas ta esimehe hr. Tammaniga, rääkimata tervest reast kiitvaist arvustustist Helsingi soome- ja rootsikeelseis lehtedes. See oli liig, kuna kõnealuseid tuleb siiski arvestada vaid asjaarmastajatena. Vaimustatud kirjeldatud triumfist käisid ja käivad ka praegu trupiliikmed ringi ja otsivad maakaardilt paika, kuhu võiks suunida järgmise kuulsusrikkust töötava retke... Pidevalt seisavad huvifookuses nimed: Valga, Tallinna, Võru, Kaunas, Kuresaar, Peterburg, Berlin, Stockholm ja Pariis. Ehk õnnestub tulevikus mõnd illusiooni ka realiseerida?!

Kodus töötab trupp ennastsalgavalt, pakudes hooaja kestel kuni kümme lavastust. Sellega tööd enam kui palju. Kindlasti tu-

leks esietenduste arvu vähendamine kasuks nii näitlejatele kui publikule, esimestele võimaldades töösse süvenemist ja teistele muutes näidendi vaatamise rohkem haruldasemaks ja sellega ühtlasi ka hinnatavamaks lõbuks. Kuid kõik ülalootletud seltsid ja peale nende ka veel eesti kool tahavad pidada pidusid ja igakord on õhtutäitva näidendi andjaks ikkagi vaid näitetrupp. Räägi siis veel esietenduste arvu vähendamisest!

Viimase aja läbilõõnuimaiks lavastusiks on osutunud: „Mikumärdi“, Agapetuse „Patuinas“, R. Blaumani „Vargad“, Otto Ernsti „Kasvataja Flachsmann“ ja J. Põhjalase „Leeni.“ Neist eelviimane etendati s. a. 28. nov. Riia Eesti algkooli peol ja sai suure menu osaliseks. Märkimisväärne on sel puhul asjaolu, et ka saatkonna ametnikkond tõi oma veeringu meie ühisele kunstialtarile, kuna ühe peategelasena esines hr. attaché E. Perli. Meil muidu üpris haruldane nähe.

Käesoleva hooaja repertuaaris on veel muide: jõuludeks A. Kitzbergi „Rätsepp õhk“, Eesti Vabariigi aastapäevaks M. Aitsemi „Maakuld“ ja lihavõtteks H. Raudsepa „Sinimandria.“

Head lavakooli ja eeskujul kõrge kunstitasapinnalise mänguga pakuvad meie trupiliigetel „Vene Draamateater“, „Läti Rahvusteater“, „Läti Rahvusooper“ ja „Kunstiteater“, kes on lahkelt lubanud meile pääsu oma etendustele 80-protsendilise hinnalandusega.

Trupi vanemaks on praegu hr. H. Jalak. Laulukoor toimib vähem avalikke esinemisi (aastas ühe kontserdi), kuid seda suurema südiduse ja innuga valmistub ja treenerub Eesti 1933. a. üldlaulupeole. Koorijuhiks on hr. A. Redlich.

Muud R. E. H. A. eluavaldised põevad ilmselt verevaesust. Kõne-, referaat-, vaie- ja siin nii moodiläinud küsimus-kostmisõhtud on juhuslikud ja suudavad rahvale pakkuda väga vähe.

Osakonna juhatus värskendus õige tublisti läinud kevadel, mil valiti kohtadele mitmed uued, seni seal mitte kaasatöötanud jõud. On märgata elujõust tunnustustandvaid puhanguid. Hooaja avamispidu, millel muide esinesid kõnedega esimees hr. konsul J. Mölder ja Läti Kirjanikkude Liidu esindaja kirjanik K. Skalbe, osutus huvitavaks ja tujuküllaseks, töötades sellega kogu hooaja mõõdmist õnneliku tähe all. Ligemal ajal kavatakse korraldada kirjanduslik kohus, milline siin seninägemata.

Eesti algkooli lõpetanute selts on kor-

raldanud terve rea omavahelisi hästiõnnes-
tunud referaatõhtuid ja ühe avaliku peo
1931. a. okt., kus etendati A. Adsoni „Lau-
luisa ja Kirjaneitsi“, milline sai üldiselt
publiku ja eriti Koidulati ja Kreuzwaldti
veel hindavate ja austavate vanemate tege-
laste tormiliste kiiduavaldiste osaliseks.
Nii mõnigi händusepisar veeres tol õhtul
lahkunud laulikute mälestuseks.

Järgmisena kavatsetakse etendada O.
Lutsu „Kapsapea“.

Naisselts „Dajro“ korraldab ka pidusid.
Väikesed materjaalsed kaotused neil puh-
kudel on paratamatud, kuid seda suuremad
on vaimlised võidud. Korjab kõigilt pat-
sifistelt eelolevaks desarmeerimiskonve-
rentsiks sõjale kadu-kuulutatavaid allkirju
ja emantsipeerub, põhikirja muutmise
välja tõrjudes meesolevusi seltsi auliigete
kohtadelt.

Üliõpilasselts „Estija“ sai „laenufondi“.
Nüüd kulub aeg rahade jagamiseks ja
„fondi“ põhikirja ning kedukorra väljatõ-
tamiseks.

Muud head pole kuulda olnud — pole ju
neil aega!

Kõigest sellest nähtub, et ka Diiina-
kalda eestlased veel elavad. Ja kui polegi
kõik nii, nagu ta olema peaks, kui jääb
soovida veel paljugi, kui jääb kättesaama-
tuks paljugi, siis süüdi on selles vaid vä-
hene Riia eestlaskonna seltsitegevusest ak-
tiivselt osavõtvate haritlaste arv, ja süüdi
on asjaolu, et meil ei jatku tarvilisel mää-
ral haritlasi — juhte — tegelasi. Ka ole-
masolevad võiksid avaldada rohkem aktiiv-
sust, löögivõimet — rohkem südamlikku suh-
tumist kõigile ühis-ettevõtteile. Reamehest-
tegelased on kõik oma kohal — neile pole
ette heita midagi. Riia eestlaskond otsib ja
ootab osavõtvate seltskonnategelasi, ootab
ennastohverdavalt tegutsevaid juhte, kes
viiksid meie südameile nii ligidaloleva rah-
vusliku püsimise aate õitsele, kes viiksid
meie kodumaa ja ta hüvede järele janune-
vad hinged töötatud maale.

Riias, jõulukuu 1. päeval.

Eesti algkooli juubelpidustused Aluksnes.

Pühapäeval, 29. novembril mälestas
Aluksne eestlaskond pidulikult oma ema-
keelse algkooli juubelpäeva. Pidustused
algasid kell 3 p. l. aktusega linna rahva-
majas. Vaimuliku talituse pidas ja andis
kujuka ülevaate kooli 25-aastasest tegevus-
est koolijuhataja hra F e l d m a n n, Sel-
lele järgnesid tervitused. Esimesena tõid
tervitusi koolile — oma vaimlisele emale —
õpilaste esitajatena kaks tütarlast. Järg-
nes tervitust Riia Eesti saadiku k. t. hra
Mölder'ilt. Saadik soovis koolile edu ja
õnne tegevuse jätkamiseks ning avaldas
lootust, et peagi teostub Aluksne eestlaste
ülim soov — oma rahvamaja ehitamine,
kus leiaks ka kool enesele uue sooja kodu.
Veel tõi saadik tervitusi Riia eesti algkoo-
lilt. Läti Valga maakonna koolivalitsuse
juhataja hra Kimerals avaldas kahetsust,
et ta ei oska eesti keelt ja omad tervi-
tused peab andma edasi Läti keeles, kuigi
ta täna tahaks heameelele rääkida eesti
keeli. Ka hra Kimerals kriipsutas alla
kooli viletsat olukorda ruumide suhtes ja
soovis, et kool, mida rutem, seda parem,
omaks uued ruumid. Järgmisena tervitust
Eesti vanem tuntud seltskonnategelane hra
Sommer. Välis-Eesti ühingu ja
kooli endiste kasvandikkude nimel ütles
tervitusi üliõpil. E. Tiro, kes lõpetas lau-
sega: „Kasvatagu kool ikka ausaid, usta-
vaid kodanikke Vabale Latvijale, kes aga

siiski oleks eestlased, mõtleks kui eestla-
sed ja jääks eestlasteks. Kes tunneks, et
nende soontes voolab Kalevite järeלטulejate
eesti veri, rinnas tuksub soe eesti süda.“
Huvitava tervituskõne pidas Aluksne läti
gümnaasiumi direktor hra Kisis, kes väitis,
et eesti ja läti rahvad ei ole mitte ainult
liitlased ega head naabrid, vaid kindlasti
ka veresugulased ja seda lätlaste keskel
ärasulanud liivlaste kaudu, mille tõttu voo-
lab lätlaste soonteski Soome-Ugri tõu verd.
Isiklikult tervitasi veel kooliõpetaja hra
Toom Eestist, Aluksne linnapea hra Stei-
nert ja linna algkooli juhataja hra Ernest.
Telegraafi- ja kirjateel olid saanud tervi-
tusi Läti Valga maakonna koolide inspek-
tor Briemanis, Riia eesti algkool, Vana-
Laitsina eesti algkooli õpetajad ja õpilased.
Aluksne apostl, õigeusu koguduse preester
hra Janson ja endised õpetajad pr. ja hr.
Ignats ning hra Joh. Aben. Sellega lõppe-
sid tervitused. Lauldi veel Läti ja Eesti
hümni ning meeoleurikas aktus oli läbi.

Õhtul kell 6 algas pidu sealsamas. Pi-
kema kõnega esines Eesti saadiku k. t.
hra Mölder, käsitades vabaduse liikumist
ühes rahvus-kultuurilise võitlusega. Tei-
sena kõneles hra Sommer õigest kasvatu-
sest, mida suudab pakkuda ainult rahvus-
lik kool. Mõistis teravalt hukka rahvus-
sest taganemise ja lastele võõrkeelse kas-
vatuse andmise. Nimetas seda patuks, mis

ei leia andeksandmist ei siinses ega tulevases elus. Kõneles veel Eesti Valga koolinõunik hra Kõiv, kes rõhutas, et keel on rahva kallim vara, mida kaotanud rahvas teda kunagi enam tagasi ei saa. Palju kergem on võita tagasi vabadust, iseseisvust, kuid keelt aga mitte. Kõik kõned olid kaasaakiskuvad ja võeti vastu elavate kiiduavaldustega. Hra Kokamäe lõppsõna järele lauldi ühiselt „Eestimaa mu isamaa.“ Järgnes kooli endiste ja praeguste õpilaste ettekandel Julius Kõrreveski noorsoonäidend „Kuidas seitse rätsepat Türgi sõtta läksid.“ Näidend kanti ette suure hoo ja temperamendiga ning sai publikult sooja vastuvõtu osaliseks. Lavastajale pr. Tiro'le annetati kimp valgeid lilli. Lõpuks laulis Hariduseltsi koor mõned laulud, mis samuti soo-

jalt vastu võeti. Ka annetati lilli koorijuhile hra Miller'ile. Seega lõppes eeskava.

Vahepeäl leidis aset saadiku k. t. hra Mölder'i juhatusel nõupidamine eesti seltsi ning koolimaja ehitamise küsimuses. Asi tunnistati kiireks.

Ehitustöö algaks kevadel, hoolimata sellest, et vajaline summa täies ulatuses pole koos. Ka Läti valitsus, raske majanduskriisi tõttu, on loobunud võtmast eelarvesse lubatud Ls. 10.000. Tahetakse korraldada näitemüüki, kuid peamiselt loodetakse abi seltskonnalt. Ehitusega viivitada aga enam ei või, sest siis läheb hukka valmismuretsed puumaterjal.

4. 12. 1931. a.

Stettleri Eesti Seltsi tegevusest.

1910. aastal asutati Stettleris, Alberta provintsis, Kanadas, „Linda Eesti Põllumeeste Selts“, mis töötas selle nime all kuni 1915. aastani. Et vahepeal seltsi ümber olid kogunud nimelt paljud ümberkaudsed Eesti farmerid, siis otsustati 1915. aastal tegevust jätkata „Alberta United Farmers“ nime all. Juba omil algpäevil, 1911. aastal, ehitas selts omale maja, mida järkjärgult täiendati väliste ja sisemiste juurdeehitustega, kuni ta 1926. aastal lõpulikult valmis. Kuid läinud (1931. a.) kevadel põles seltsimaja teadmata põhjustel. Tules hukkus ka vaevaga kogutud 980 eksemplariline eestikeelne raamatukogu. Kuid see ei heidutanud südikaid tegelasi. Et maja oli tule vastu kindlustatud, tasus selle väärtuse kinnitusselts, ja kohe hakati uut hoonet üles rajama; ta valmib juba neil päevil. Veel sel sügisel loodetakse uues hoomes avamispidu korraldada.

Stettleris on eestlasi umbes 220 hinge, s. o. 45 peret. Nad on enamikult Tweri kubermangust, Venemaalt, siia rännanud; on siin aga ka Saaremaa ja Tallinna mehi. Omavaheline läbikäimine on väga elav ja sõbralik.

Stettlerist umbes 100 miili läände, Medicine Hat'is on ka Eesti selts, mille nimi

on „Medicine Oru Eesti Selts“. Mõlemate seltside liikmed teevad sagedasti vastastikku külaskäike, käiakse ühistel simmaneil, jne., nagu vanasti kodumaalgi.

Londoni Eesti seltskond.

Eesti seltskonnaelu algust Londonis võib arvata peaaegu Eesti Vabariigi loomispäevilt. Juba 1921. a. algas oma tegevust Eesti Selts. Alguses oli Londonis eestlasi rohkem, kui nüüd, ja käidi koos Eesti saatkonna majas.

Sellest ajast on pärit ka tahvel seinal, järgmise tekstiga: „Eesti Selts Londonis, 7. juuli 1921.“ Nüüd on aga seltsi tegevus täiesti soigus. Eestlaste arv Londonis on praegu alla saja ja needki on peaaegu üksikõiksed seltsi elu vastu. Mõõdunud suvel taheti natukenegi elustada seltsi tegevust, kuid sellest ei tulnud midagi välja. Eesti saatkonna majas, Londonis, on ilus suur ruum, koguni näitelavaga, mis vanasti oli Eesti seltsi kasutada, kuna nüüd on see ajutiselt saatkonna teenijaskonna tarvitamiseks ette nähtud. Töökeelu tõttu lahkuvad paljud välismaalased Londonist, nende seas ka eestlasi, ja et juurevool takistatud, siis kahaneb eestlaste arv aasta aastalt.

New Yorgi E.-H. Seltsi pidu, oma ruumes.

New Yorgi Eesti Haridusseltsi tegevusest.

Haridusselts on oma tegevust arendanud hoogsalt igasugustele tegevusaladele. Selist tegevust ja mitmekülsust ei ole avaldanud vist küll veel ükski teine Välis-Eesti organisatsioon. Meieni ulatuvad ühtejärgi sõnumid seltsi kirjanduslikkudest ettevõtetest, näitetegevusest, spordist, muusikast, malest ja isegi kunst on leidnud omale agaraid organiseerijaid. Seltsi ruumides kihab elav tegevus igasugustel aladel.

Kirjanduslikust tegevusest väärib märkimist 31. okt. korraldatud kirjandusõhtu, mille eesmärk oli Eesti kirjanduse levitamine ja müük, mida EHS agaralt teostab. Õhtu oli sisult kaalukas, mille eest hoolitsesid oma kõnedega pr. E. Mutt, Ed. Derrik, A. Koovits ja muusikaga prl. Veilon ja pr. O. Kukepuu.

Sportlikul alal on peetud kergejõustiku võistlusi, millest osavõtt rohkearvuline ja elav. Talvisel hooajal algas ja arenes jalgpalli komando tegevus, et võita tagasi jälle oma vana kuulsust. 23. jaan. s. a. korraldas komando omale sissetulekute saavutamiseks suurema peoõhtu.

Näiteosakond, vaevalt jõudnud hea hooga viia üle lava „Mikumärdi“, asus teise näidendi — Arnold ja Bachi „Vana Aadama“ harjutamisele. Proovid uute näidendite harjutamiseks käivad kaks korda nädalas.

Oma suuremaks saavutuseks käesoleval hooajal peab EHS Eesti kunstinäitust 12. ja

13. det. m. a., kus oli üldse pandud välja 94 väliseestlase-kunstniku tööd. Esinesid G. Sepp 11-ne maaliga, prl. L. Sepp ühe portreega, P. Müller 14 karrikatuuriga, pr. Rätsep 32 akvarelliga, pastelli- ja suleportreega, H. Tark 10 maaliga, hr. Tõnisehoff 6 dekoratiiv-motiiviga, hr. Lillemägi 6 õlimaaliga, hr. Ross nelja pliisijoonistusega, A. Vinter kahe maaliga ja hr. Miik ühe maaliga. Kujuritest esines hr. Rannus 7 välja-panekuga.

Üldisest seltsi tegevusest on märkida traditsioonilised perekonna- ja teoõhtud, jõuluõhtud väikestele kui ka suurtele välis-eestlastele, uue aasta vastuvõttu jne.

27. a. peeti aastapeakoosolekut, kus valiti uude juhatusse: esimeheks C. Saar (end.), laekuriks B. Rea (uus) ja peale nende veel kolm juhatusliiget: M. Rei, Ed. Derrik ja A. Valdman.

Seltsi rahaline läbikäik 1931. a. lõpuks ulatas kogusummas 5.605,15 doll., millest umbes kolmviiendikku saavutatud pidude puhaskasust. Kassa seis oli 246,44 doll.

R.

*

N. Y. Eesti haridusselts on alganud uue jõuga oma häälekandja väljaandmist, mis ilmub üks kord kuus 12 leheküljelise ajakirjana. Senini on ilmunud juba neli numbrit. Kaaned värvilised, paber

väga hea. Et ajakirja seljataga seisab tugev organisatsioon, siis võib uskuda, et ajakiri püsima jääb ja võidab laialise lugejaskonna.

„Meie tee“ — on ajakirja nimi. Küllap tahab ta peegeldada kõiki neid välis-eestlaste konarlisi ja takistusteküllaseid teid ja juhtida organiseeritult uutele parematele teedele — sellest siis ka ajakirja nimi.

Ajakirjal on Ameerika eestlaste seas hindamatu tähtsus ja suured ülesanded. Ainult tema kaudu on võimalik ühendada kõige paremini laialiasuvaid väliseestlaste hulki, kelle arv Ameerikas eriti suur. See on parim abinõu organiseerimiseks ja hästi or-

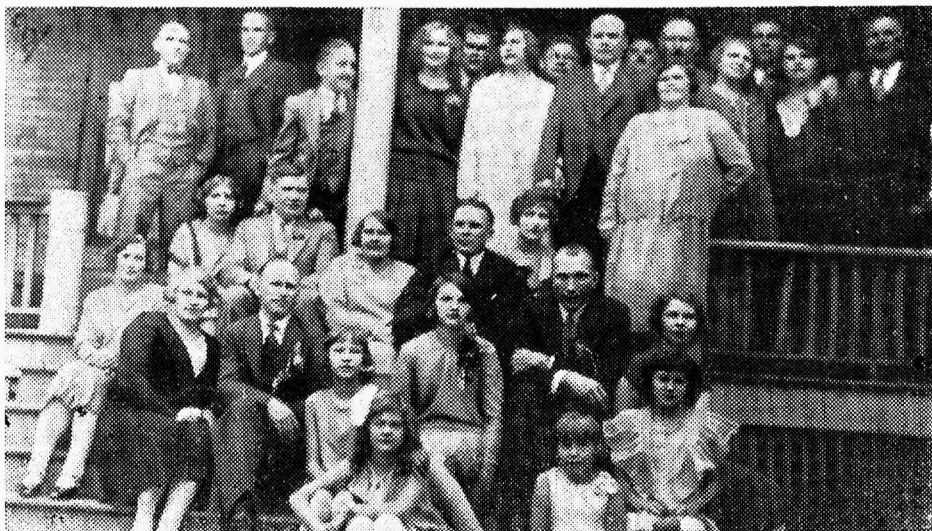
ganiseeritud kogus peitub suurem jõud, mis omakorda kasuks igale üksikule.

„Meie Tee“ senistes numbrites on töötanud kaasa pr. E. Mutt, dr. P. A. Speak, Jüri Annusson, mag. Ch. Kuusik, Ed. Riisman, Homo Primigenius, Ölme Ploompuu j. t.

Toimetuse moodustasid viimase numbril puhul A. Koovit, Ed. Derrik, Ch. Kuusik ja C. Freiberg.

Ajakiri sisaldab rohkesti huvitavaid kirjutisi Ameerika eestlaste elust ja mitmeid tähtsaid artikleid Välis-Eesti probleemidest.

Ajakirja aadress on: 310 Lenox Ave, New-York, N. Y., U.S.A.

Detroiti eestlasi hr. Viigi maja esisel.

Pildil: hr. ja pr. Viik, Kautsmann, Scheremann, hrd. Ploom, Killas, Madis, Weizenberg, Westerberg, Riis, preilid Viik, Erlich ja teised.

Detroiti eestlastest.

Maailma suurimas autotööstuse linnas, Detroitis, leidub võrdlemisi vähemal arvul eestlasi, kui mõnes vähema tähtsusega linnas. On vist paljudele see teada, et Detroiti autotööstus, mis enamikule töölishulgale siin annab ülespidamist, ei tööta harilikult aasta ringi ja tihti peale „seisakuid“ põeb, mis aga omakorda väga halvavalt mõjub palgaliste heakäekäigule. Sellest ehk ka see järeldus, et eesti töölisel harva tulevad Detroiti ja need, kes siin juba elutsenud mitmeid aastaid, suuremas enamuses asuvad kehval majanduslikul järjel. On küll mõned üksikud erandid, kus kellelegi naeratanud ka õnn ja jalgealune kindlam. Et

autotööstus siin peatööstus ja Detroiti autokuninga Fordi valitsemispaigaks, kellest kõik muud tööstused enam-vähem olenevad, ei ole palju lootust muul alal tööd leida, kui see peatööstus lonkab. Käesoleval aastal võiks sõrmedel lugeda äna nädalaid, mil autotööstus täies hoos on olnud töötamas. Pole siis sugugi ime, kui kuulub, et Detroiti linnavalitsus sajatuhande töötöölise toitmise ja abiandmisega on mures ja hädas. Võiks kindlasti öelda, et ka eestlaste hulgast, keda siin elutsemas umbes 100—120 hinge, pooled töötatöölise hulka kuuluvad. Isegi avaliku abiandmise najal peavad mõned neist hoidma ennast

„vee peal.“ Detroitis tegutseb ka eesti selts nimega „Detroiti Eesti selts Kodu“, millele viie aasta eest pandi alus, kuid viimase paari aasta jooksul liikmete vähenemisel oma tegevust märksa on tõmmanud kokku. Neil päevil püütses selts oma viiendat aastapäeva, mis praegusele kitsikuie ajajärgule vaatamata hästi korraldatud ja leidis rohket osavõttu. Pidulisi oli kokku tulnud 60 inimese ümber. Pidulaual kõnede, õnnesoovide ja lõbusa vestetega möödus aeg ülielavalt. Eriliselt meeldiv oli pidu eeskava osa, kus kodumaalt külastama saabunud pr. O. Treumunth ette kandis Eesti laule ja klaverimuusikat.

Oma pillimehed muretsesid muusika eest jalakeerutisel noorematele, kuna vanematele meestele harjumuseks muutunud binockle'i mängule ei näinud lõppu tulevat. Rõõmustava nähtena võiks mainida, et pidust võtsid osa ka need suguvennad, kes juba aas-

taid Detroitis viibinud, kuid nüüd alles esmakordselt teiste eestlastega puutusid kokku. Lähemal ajal kavatseb selts panna toime näokattepidu oma kodu ruumides ja edaspidi korraldada suuremat näitemänguõhtut avaramas pidusaalis. Loodame, et Detroiti eestlased koonduvad suuremal arvul oma seltsi „Kodu“ ümber, mis annaks võimaluse seltsi tegevust veel laiendada. Esimeseks mureks oleks seltsil hankida omale suuremaid koosviibimise ruume, mida aga võimalikuks teeb ainult rohkearvuline liikmete kogu.

Seltsi käesoleva aasta juhatuse koosseis on järgmine: esimeheks pr. Hilda Kansman, laekahoidjaks hr. Joh. Veek ja kirjaltoimetajaks nende ridade kirjutaja.

Detroiti Eesti seltsi „Kodu“ juhatuse nimel A. Fred. Vesterberg.
Estonian Society „Kodu“.
Detroit, Mich. 9733 Holmur st.

Sydney eestlastest.

Ülevaade Sydney Eesti Seltsi „Eesti Kodu Linda“ tegevusest.

See raske seisukord ja tööpuudus, mis kogu maailmas praegu valitsemas ja mis end siin, Austraalias, iseäranis annab tunda, on ka tunduvalt Sydney Eesti seltsi tegevust halvanud. Seltsi liigete arv, mis aastat 3—4 tagasi ulatas ligi 500-ni, on praegust vähenenud umbes 100 liikmeni.

Ei või öelda, et seltsi ja Eesti seltskonna vahel mingeid lahkkelisid oleks tekkinud, või et liikmemaks ja muud seltsiliikme kohustused oleks liiga koormavad. Ei, siin on süüdi praegune üldine olukord.

Aasta 4—5 eest, kui oli eestlaste suurem sisserändamine Austraaliasse, koondusid kõik enamasti Sydney'sse, ühtlasi ka seltsi ümber.

Seltsi liigete vähenemise tõttu oli selts sunnitud omale ka teisi ruume otsima: esiteks — leida odavamaid, teiseks — rohkem linnasüdamikku. See õnnestus täiesti. Endised seltsi ruumid, mis küll olid 6000 ruutjala põrandapinnaga, asusid mitte just heakuulsusega linnajaos ja Rootsi selts, kes Eesti seltsil oli kaasüüriliseks, andis £ 2.10 sh tagasi, jäi seltsil ikkagi £ 3 üüri ja peale selle elektrivalgustus. Praegused ruumid, kuhu selts juulikuu keskel kolis ümber, asub 700 George street, City. See

on Sydney peaulits ja raudteekeskaama ligidal. Need ruumid olid enne Vene seltsi käes, mis nüüd ka nii kokku on kuivanud, et iseseisvalt oma ruume ei jõua pidada ja praegu Eesti seltsil on kaasüüriliseks. Nüüdne ruumide pindala on: saal ühes näitelava, kõrvaliste ruumidega ja puhvetiga 2500 ruutjalga. On küll väiksem, kuid väga mugav. Selts maksab praeguste ruumide eest £ 3 üüri nädalas, saab kaasüüriliste — Vene ja Tshehoslovakkia seltside käest kummaltki 10 shillingit ja puhveti eest £ 1 tagasi, nii et Eesti seltsil omal £ 1 nädalas üüri jääb maksta. Seltsi liigete vähesuse ja praeguse raske aja peale vaatamata on selts täieti elujõuline ja töötab kaunis energiliselt.

Väga edukalt töötavad: peotoimkond hr. V. Peedo, haridustoimkond hr. L. Norrak'i ja näitetrupp hr. A. Reinthal'i ja Jürgen-son'i juhatusel. Ka laulukoor, mis vahepeal puhkusel oli, on uuesti tegevusse asunud hr. Jürgensoni juhatusel.

Selts on endiselt poliitiliselt täiesti erapooletu ja püüab arendada isamaalist meelust.

Seltsi liige Ed. Jürgens.

Ringvaateid välismaalt.

Türgimaa eestlased.

Türgimaa ei tunne sisserändamise tun- gi. Seda sel põhjusel, et Türgi kuulub elu- kalliduse mõttes esimeste maade hulka ter- ves maailmas ning et välismaalastel on ras- kendatud teenistuse leidmine — ilma türgi ja prantsuse keelte põhjaliku tundmiseta pole vähematki lootust Türgis teenistust leida. Ka mitte mustatöölisena. Selle tõttu on eestlasi Türgis koguni vähe: teada on vaid 5—6 merimeest-eestlast ning Eesti asunduses „Uues Estonias” 8 perekonda ehk 20 inimese ümber.

Vene keisririigi aegu oli „Nova Eston- ka“ üks kõige kaugematest asundustest terves Vene riigis. Ta asus Taga-Kauka- suses asuvast Kars'i linnast 5 klm. ee- mal. „Nova-Estonka” küla on seal elava eestlase Kustav Vahteri andmetel asutatud 1886. a. Enne sõda oli eestlasi seal palju rohkem ja kogu asunduses oli ligemale 300 hinge. Sel küla jõukuse ajajärgul ehitati külla palve- ja seltsimaja. Seltsimaja läks üksi maksma õpetaja Niggoli andmetel 11.028 rubla ja ta õnnistati sisse 1912. aas- tal. Esimesed 40 a. tagasi valitsuse kulul sinna viidud asunikud kannatasid algul teravat puudust. Aastate jooksul kohaneti siiski oludega ja väga halva kliimaga — sest ööd on külmad ja päevad kuumad.

Maailmasõja ajal läks aga Kars'i linn ühes ümbruse maa-alaga Türgi alla, ning hiljem said eestlastest Türgi vabariigi kodanikud. Õnnetuseks kuulub aga Türgi Kars's sõjaseisukorra piirkonda, kuhu vä- lismaalastel juurepääs raskendatud. Selle tõttu pole isegi meie peakonsul hr. Veber- mannil korda läinud Türgi võimudelt luba nõutamine Eesti asunduse küllastamiseks. Saabunud kirjade põhjal on teada, et küla rängasti kannatas maailmasõja ajal, mil pool külale kuuluvast maa-alast, nimelt 1170 tiinu, Kars'i kindluse suurendamiseks Eesti asunikudelt ära võeti. Kroonu kulul saa- deti siis asunikud uuesti mitmele poole ter- vele Venemaale laiali ning praegusesse Türgis asuvasse Novo-Estonka asundusse jäi järele vaid 8 perekonda eestlasi, — nimelt Anton Atus, Karla Ero, Hans Int- rekson, Kustav Vahter, August Abok, Anton Tompson, Martin Lillakas ja Mihkel Sep- pen, kokku umbes 20—25 inimese ümber, kes kõik põllutööst leiavad ülalpidamist.

Nagu juba tähendasin, pole neil eest- lastel kodumaaga mingit ühendust, kuid ometi pole unustatud eesti keelt — see on neil veel koduseks keeleks. Välis-Eesti ühing ja teised organisatsioonid, kes välis- eestlaste organiseerimise tööst huvitatud, peaks omale ülesandeks tegema kultuurilise sideme loomise kaugete suguvendadega, neile esialgu vähemalt Eesti kirjanduse

saatmisega, mida saab väga hästi teha meie Türgi peakonsulaadi kaudu. (Aadr.: Consolat general d'Estonie, Istanbul, Siva Selvi 4. Türgie.) Kui aga niiviisi neid su- guvendi unustada, siis on enam kui kindel, et need eestlased mõne aja pärast Kodu- Eestile täiesti kadunud on.

H. Täht.

Hõimlaste asundus Kauge-Idas.

Ühes hiljutises Ungari ajalehe „Pester Lloydi“ numbris jutustatakse huvitavalt sõ- javangide salgast, kes Venemaale kinni olid jäänud ning 1920. a. sealt edasi rän- dasid Aasiasse Amuri jõe ääre Habarovski lähedale, et seal asutada uut kodu. Selles sõjavangide salkkonnas, kelle juhtideks olid major Szombathelgi ja kaptenid Kop- cay ja Kopocs, oli kokku 910 meest, kes seal paari aasta jooksul üles ehitasid 5 küla. Hiljem asutati nendesse Ungari küladesse veel vallamajad, rahvamajad jne. Veel on kokku 4 kirikut — kaks reformeeritud- ja

Harbiini eestlased.

kaks katolikuusu kirikut ning Juudi palvemaja. Asundises on kool, kus antakse õpetust ungari keeles, oma postkontor, oma telliskivi- ja piiritusevabrikud jne. Ei puudu ka ajaleht, mis ilmub kord nädalas ja mille tiraash on 750 eksempl. Jõe kaudu seisab ühendus välismaailmaga, sest iga nädalal sõidavad aurikud kord Habarovski ning kaks või kolm korda Imani poole.

Nõukogude Vene seadustiku alusel said 5—6 meest ühiselt isiklikeks kasutuseks 75 tiinu põllumaad, pealeselle sai kogu asundis veel kokku 120.000 tiinu metsa ühiseks kasutamiseks, samuti 40.000 tiinu heinamaad. Hoonete püstitamiseks ja majapidamistarvete muretsemiseks sai iga asunik riigilt laenu 60 dollarit. Asunikud peavad igal aastal maksvate seaduste põhjal aastas 30 päeva töökohustisi täitma, s. o. maantee ehitustel, metsatöödel jne. abiks olema ja pealeselle veel 30 päeva väeteenistuse kohustisi täitma.

Asunikele — ungarlastele — tegi iseäranis suurt peavalu naiste küsimus, sest Euroopa naised on seal väga haruldased. Vaatamata raskuste peale läks siiski suuremal osal asunikel korda venelasi naiseks kosida. Järeletulijad kõnelevad kõik ainult ungari keelt. — Praegu on asundises juba ligi 3000 elanikku, mis seletatav sellega, et hiljem on sinna Nõukogude Venest palju soomlasi, ungarlasi ja eestlasi sisse rännanud lähedamaid elutingimusi otsima.

H. Täht.

Brasiilia eestlased.

Seitse aastat tagasi Eestis oma talupidamise likvideerinud ja Brasiiliasse, mis tol ajal ol veel õnnemaa, väljarännanud põllumees kirjutab oma tähelepanekutest ja läbielamustest Brasiilias pikemalt, millest avaldame olulisema osa.

„Mind, kui vana põllumeest huvitas siin kohe põllutöö. Et sellest saada selgemat pilti, võtsin ette 600-kilomeetrilise reisi Sao-Paulost Miina osariiki — asundusse, kus öeldi olevat eestlasi. Asundus — „Badu Josse Beneta” — asub 12 kilom. raudtee pooljaamast, kuhu ilus tee viib. Aga mägil sel ning orurikkal maal saab edasi jalgsi, ratsahobusel või kaarikul.

Asundusse jõudes leidsin ühe maja trepilt eest asunduse direktori ja mõne teise. Direktor valvab asunduse üle. Asundus kannab rohkem mõisa ilmet, sest ta on kroonule ära müüdnud, kes siis tükkide kaupaa maad välja annab. Kohti enam ei olnud, sellepärast läksin Eesti põllumehi — asunikke vaatama, keda siin umbes 20 perekonda arvati olevat. Asunduses on üldse 55 põllupidamist, iga suurus umbes 75 riia vakaamad. Paari kilomeetrilise rännaku jä-

rele märkasin tee ääres majasid valgete seintega. Kolm maja oli ligistikku, nagu selgus, 2 eestlaste, 1 pärismaalaste oma. Majad asusid orus, oja kaldal. Astun eestlase poole sisse. Vastu tuli neeger. Pürssides portugaalia keelt ning võttes ka appi käsi, sain mehega mõned mõtted vahetada. Otssime peremehe üles. Noorepoolne mees oli see. Seletas mulle pikalt ja laialt siinsest elust ja oma endisest rändamisest. Ta olevat varem Venemaal põldu harinud. Venemaal olnud siiski parem kui siin. Asunud siia koguni ilma rahata, loodab aga ka siin jõukust koguda. Naine kurtis, et igav olevat. Pakuti mulle ka kohvi, maisileiba ja keedeti kartuleid. Kartulid kasvavad siin üldse väga hästi. Vahel kasvavad kartul nii suureks, et ühest jatkuvat kogu perele. Kartulid sisaldavad väga palju tärklisi, — on muredad. Maitsevad aga — nagu Eesti kartul külmavõetult — magus.

Siit sammusin 5—6 klm. edasi ja leidsin eest eestlase Veiderpassi, kes on jõukas mees juba ja peab kahte kohta. Maad olid hobustega haritud. Mäekülgedel peab siiski käsitsi kirkadega tööd tegema, sest hobusega pole midagi peale hakata. Ojale oli ka väikene maisijahvatuse veski ehitatud.

Kuigi mehel elu kena näis olevat, ei kärsi ta paigal püsida. „Ei ole siin meie kodumaa,” seletab ta. Tahab kohta ära müüa ja teise paika elama asuda. Kui paremale järjele saab, ruttab kodumaale tagasi.

Kui V. juures ööd maganud olin, alustasin tagasireisu. Teel käisin veel paari eestlase juures sees. Ühel öeldi ka Eesti vihtlemisesaun olevat. Aja puudusel ei saanud mina seda kallist asja mitte proovida. Eesti sauna ei saanud mina siin kuski näha, ega Eesti musta leiba maitseda. Seda siin ei ole. Asunikkuude sisetulekuks on seakasvatust, mais ja riis.

Üks eestlane teinud katset siidiussi kasvatamisega ja saanud väga suurt sissetulekut. Ka mesilasi peavad nad. Lauaotsad kastideks kokku löödud ja mesipuu valmis. Üks eestlane ütles 3 aasta jooksul niisugusest mesipuust 15 puuda mett saanud olevat. Teine kaebas, et temal olevat lendavad sipelgad ühel ööl kõik mee mesipuust ära viinud. Lina kasvavad hea, aga sellega siin keegi jändama ei hakka.

Laste koolitamiseks olid eestlased preili võtnud, kes lastele eestikeelset kirjutamist ja lugemist õpetab. Valitsus ehitab praegu suurepäraselt koolimaja, kus aga õppekeeleks on muidugi riigikeel.

Tahtsin veel teistesse asundustesse minna. Continente Ouru Fino linna lähedal olevat Eesti asundus, kus eestlased jõukalt elavad. Kuid nad on jälle sealt ära tulnud, kohti edasi müües. Mõned läinud Eestisse tagasi, teised läinud linna, kus kauplemata hakanud. Saingi ses Ouru Fino linnas mõne

eestlasega kokku. Tee ääres nägin suuri kohviistandusi, kus tööle pidin asuma. Aga eestlased-suguvennad hoiatasid: elu olevat seal väga halb, päris võimata. Sellepärast jäingi Sao-Paulosse. Aga ma näen pea iga päev, kuidas inimesed istandusest põgenedes siia tulevad, riidedki jätavad maha. Istanduste omanikkudel öeldakse suur võim olevat oma istanduse piirkonnas. Kui aga istanduse piirkonnast välja oled põgenenud, ei saa istanduse omanik põgenejale enam midagi teha. Isegi valitsusevõim ei sunni kedagi istandusse tagasi minema.

Istanduste omanikud elavad nagu endised Eesti mõisnikud, suurtes „häärberides“, kuna tööliste jaoks istanduste äärtele viletsad hurtsikud on tehtud. Töölisi toidetakse muidugi kehvalt ja päevapalk on viletsam kui vilets.

Hobused on siin väga ilusad. Neid tarvitatakse ratsasõiduks ja seljas kraami vedamiseks. Eestlastele seesugune viis ei meeldi.“

End. Sao-Paolo ülem. Eesti Noorsoo Ühenduse osak. sekretär hr. Vold. Turner kirjutab Brasiilia olude üle pikemas kirjas muuseas, et tööolud Brasiilias olla kaunis lahedad. Mees, kes oma erialal täiesti välja õppinud, võib leida alati teenistust. Palga suurus olenevat keeleoskusest, kuid üldiselt olla need keskmised. Raskem on juba isikutel, kes mingit eriala ei oma; need peavad leppima juhusliku tööga, muidugi ka väiksema palga juures. Hr. Turneri kirja järele võib väljarändamist Brasiilia jaatada. Võivat ju olla, et P. A. Ühendriikidesse ja Austraaliasse on parem välja rännata, kuid sellega ei või veel Brasiiliat eitada. Euroopa oludega võrreldes olla tööolud seal palju lahedamad. Töökriisist ei saavat olla juttugi.

Ent farmeri elu ei meelitavat eestlasi. Katsutakse natuke aega ära ja rännatakse edasi. Majad väikese maalapiga on aga mitmed ostnud järelmaksu peale, tasudes ostuhinna 4—5 aasta jooksul.

H. Täht.

Veel Brasiilia eestlastest.

Esimesed väljarändajad eestlased, keda saatus kandis kaugele kodumaast, tundmata maale, Brasiiliasse, olid need, kes sattusid punaste aastate, 1905. a., sündmuste mõjul suure Vene riigi võimuga vastollu.

Nii mitmed kodumaale kui ka Venemaale rännanud eestlased raputasid neil aastail suure maneri tolmuga jalgedelt, leides end teispooll Atlandi ookeani, sel ajal veel vähe tuntud troopikamaalt Brasiiliast. Need üksikud pagulasperekonnad ja isikud jäid seipillatult üks — ühele, teine — teisele poole elama suures Brasiilias, valides elamiseks rohkem kliimaatilistelt sobivamaid, jahedamaid kohti.

See osa väljarändajaid moodustab vanema põlve, vana generatsiooni eestlaste peres Brasiilias ning nad kõik loevad oma elamise aega Brasiilias üle 20 aasta.

Teine väljarändamise hoog, sedakorda juba väikesest, iseseisvast Eestist, 1929. a. ümber, paiskas üle Atlandi ookeani voogude Brasiilia pinnale ümmarguselt nelituhat eestlast, nagu seda kõnelevad umbkaudsed andmed ja Brasiilia valitsuse emigratsiooni statistika. See niiteldal noorem põlv, noor generatsioon, moodustab peamiselt eestlaste hulga Brasiilias.

Enamalt jaolt Brasiiliasse rändasid vaesed inimesed, ilma suurema hariduseta, saageli koguni ilma rahata, uut õnne otsima, ainult vaid ühe mõttega: kui aga elada saaks kas või natuke paremini kui Eestis, nii kui mulle kõneles üks vana eesti emake.

Need väljarändajad ei pettunud tõesti mitte. Uus kodumaa, Brasiilia, tõi nad ilma maksuta vabalt oma maale ja andis tööd. Kes ei osanud ühtki spetsiaalametit, hakkas lihtmaalriks või labidameheks, naised — majateenijateks ja ettekandjateks kohvikutesse, aga paljud läksid ka fasendadesse (kohviistandustesse), kust aga paljud pettunult varsti linnadesse tagasi valgusid. Teenistus linnades tasus korralikult; mehed teenisid kuni kaks ja pool milreisi tunnis (Eesti rahakursiga ligi 10 kr. päevas) ja naised tulid öösel kohvikutest koju 50 kuni 100 milreisi taskus. (Üks milreis maksis selajal Eesti rahas 45 senti).

Samal ajal, aastal 1925., asutati Sao-Paolo linna, mis oli väljarännanud eestlaste tähtsamaks asukohaks ja kus neid ka arvult kõige rohkem oli ja ka praegu on, Eesti selts „Estonia“. Selts tegutses seitse kuud ning lõpetas tegevuse. Seltsi juhatuse liikmed ja tegevamad mehed olid: Roosenberg, Kuusberg, Tamberg, Ots j. t. Seltsi liikmete arv tõusis kuni 98. Praegu on seltsi kirjakogu kaotsis ja selle kohta puuduvad lähemad teated.

Lahkmõtete pärast asutati paralleelselt „Estonia“ seltsiga teine Eesti selts, nimega „Ülem. Eesti Noorsoo Ühenduse Sao-Paolo osakond“ 1926. a. Seltsi asutajad, juhatuse liikmed ja tegevamad mehed olid: Prost, Huuk, Treimann, Sarapik j. t. Liikmete arv tõusnud isegi kuni 170-ni. Seltsil oli oma näitetrupp, jalgpallikomando, segalaulukoor, kes esines isegi Sao-Paolo raadios ettekannetega ja sai rohkete kiituste osaliseks. Neil aastail katsetati ka esimese eestikeelse ajalehe „Uus Kodu’ga“ Brasiilias. Nimetatud ajalehte ilmus vaid üks

number (proovinumber), sellega jäi ka aja-
leht seisma, kuna raha pärast tulnud mit-
mesugused sekeldused.

13. aug. 1928. a. ÜENÜ osakonna peakoos-
olekul otsustati muuta seltsi põhikiri ja
viia laiemale alusele, ühtlasi muudeti ka
seltsi nimi Brasiilia Eesti abiandmise ja
hariduse selts „Uus Kodu.“ Asja alustajad
ja juhatuse liikmed olid: E. Sirin, A. Uint,
E. Tamberg, K. Kägu, G. Kruusberg, V.
Türner ja P. Sarapik.

Nimetatud Eesti selts „Uus Kodu“ tegu-
seb praegu ja on ainukeseks eestlaste selt-
siks Brasiilias.

Alguses oli seltsi tegevus elav, seltsi
liikmete arv tõusis kuni 120. Noorte ühin-
gult päris selts 86 raamatut, pidudest ja
koosviibimistest võeti elavalt osa. Kuid see
kõik kestis vaid niikaua, kuni end ülemaail-
mlik majanduskriis tunda andis ning ot-
saga 1929. a. Brasiiliasse jõudis.

Palkasid kärbiti kõikjal, paljud jäid
kohtadeta ning seltsi tegevus hakkas lon-
kama. Lõppeks oldi sunnitud seltsi ruume
käest ära andma ja seltsi varandust viima
erakorterisse. Selts elas vaid veel nime-
pidi, ja pidas kirjakasti postkontoris, ku-
na seltsi tegevus oli täiesti surnud.

Peale 24. oktoobri revolutsiooni 1930. a.
Brasiilias, kui liberaalide koondis vabariik-
laste käest võimu haaras ning elu uue aju-
tise valitsuse all harilikku rööpasse läks,
sai „Uus Kodu“ jaluleajamiseks peetud eest-
laste üldkoosolek 30. märtsil 1931. a., kus
valiti seltsile uus juhatuse: Mihkel Friese,
Karl Kägu, Eduard Anderson, August
Hendrikson, Anna Linnart, Herbert Pär-
son ja Jaan Horst. Seltsi tegevusearuand-
eist selgus, et seltsi varandus on hinnatud
728 milreisi peale. (Üks milreis praeguse
kursi järele umbes 25 senti). Seltsi raama-
tukogu koosnes 195 raamatust. Koosolek te-
gi uuele „Uus Kodu“ juhatusele ülesandeks
Eesti vabariigi valitsusele esineda palve-
ga, et Sao-Paulosse, kus eestlaste enamus
asub Brasiilias, asutataks konsulaat.

Teatavasti asub Eesti vabariigi konsu-
laat Brasiilia ühendriikide pealinnas, Rio-
de-Janeiros ning aukonsuliks on hr. Rudolf
Ise. Kuna aga Rio-de-Janeiros asub eest-
lasi õige vähe, võrreldes Sao-Pauloga, mis
on üldse Lõuna-Ameerika suurimaks kau-
bandus-tööstuse linnaks oma 1.200.000 elan-
nikuga. S.-Paulo on esitatud isegi Leedu,
Soome ja teiste väikerahvaste konsulaati-
dega. „Uus Kodu“ juhatuse esines E. vaba-
riigi valitsusele Sao-Paulo eestlaste palve-
ga, mis ka vabariigi valitsuse poolt tähele-
panu leidis.

Konsuli kandidaadiks Sao-Paulosse pa-
ni „Uus Kodu“ ette eestlase, insener
Evald Sirin'a. Ins. Evald Sirin on üle 20 a.

Brasiilias, seega vanast generatsioonist.
Oma hariduse on hr. Sirin Brasiilias oman-
danud, kuid sealjuures alati soojalt osa võt-
nud eestlaste organiseerimistööst, mitte
unustades oma rahvust. On loota, et E.
Vabariigi valitsus Sao-Paulo eestlaste pal-
vele vastu tuleb ja ins. Evald Sirin'a S.-
Paulo aukonsuli kohale kinnitab.

Praeguse Brasiilia Eesti abiandmise ja
hariduse seltsi „Uus Kodu“ juhatuse moo-
dustavad: esimees Iisop, abi Kauberg, sek-
retär Toop, laekur Reigas, juhatuse lii-
ked: Maaros, Rupsi, Kägu ja koopt. lii-
ge Aur. Revisjoni-komisjoni esimees Krish,
sekretär Teller, liige Lustus.

Praeguse raske majandusliku ja tööstuse
kriisi peale vaatamata, mis just eestlasi, kui
oma tööjõudu müüvat kihti, riivab, on seltsi
elus edu ja elevust märgata. Töötab lau-
lukoor ja keelpillide orkester hr. Lustuse
juhatusel, sporditrupp ja näitetrupp hr.
Andersoni juhatusel.

Sao-Paulos asub ka Eesti evang.-luteri-
usu kogudus. Kirik asub Saksa koguduse
ruumides. Esimeheks ja jutlustajaks hr.
Madisson. „Uus Kodu“ juhatuse ühiselt ev-
lut, kiriku nõukoguga avas eestikeelse pü-
hapäevakooli, mis töötab hr. Arjakse juha-
tusel. Takistust õppetöös teeb just õppeabi-
nöude puudus. On pööratud Välis-Eesti
Ühingu ja misjoni seltsi poole Tallinna, pal-
vega, pruugitud kooliraamatute saamiseks
korjanduseteel, millele ka sealtpoolt vastu
on tulnud.

Sao-Paulos tegutseb ka Eesti baptistide
kogudus hr. Veiderpassi algatusel.

Sao-Paulo Eesti seltsi aadress on: „Uus
Kodu“ Caixa postal 3530 Sao-Paulo, Brasil.

Kanada eestlased.

Kanadasse väljarändamise tuhin oli
hoos criti aastat 3—4 tagasi, mil eestlasi
hulgani sinna välja rändas lähedamaid
elutingimusi otsima. Ja Kanada on kaht-
lemata üks nendest maadest, kus väljarän-
nanud eestlased leidsid eest tööd ja elamise
võimalusi, ja paljud nendest on praegu
võrdlemisi jõukal järjel.

See on põhjustatud sellest, et Kanada
tuleviku küsimus on asumisküsimus. Ka-
nada elanikkude arv ja majandusline jõu-
kus oleneb sellest, kui ruttu Kanada suu-
dab omi maid koloniseerida. 1928.—29. a.
andmetel oli Kanadas tol ajal umbes 31%
põlluharimiseks täiesti soodsat maad. Ka-
nada valitsus toetas asujaid, nii et need
elama said hakata. — Linnadesse välja
rännata polnud aga võimalik, sest need on
elanikke täis kiilutud ja nendes elama luba-
takse asuda ainult „preferred nations“, kui
sisserändajad reisikulud oma taskust mak-

savad ja kui ülalpidamine on mõneks ajaks kindlustatud.

Asunikud asuvad peaaesjalikult Kesk-Kanada piiridesse, kus maapind põlluharimiseks nii soodus on, et enam ningisuguseid eeltöid ei vaja. Nii viisi asus omal ajal elama ka Kanadasse välja rännates admiral Pitka Briti-Columbia osariiki, Vaikse ookeani kaldal asuvast Vancouveri linnast umbes kaheksatunni sõit hommiku poole, ja nimelt Wanderhoofi jaamani, kust kuni 75 miili maad põhjapoolle Stuart Lake järveni minna tuleb. Sealt läheb ka raudteeharu läbi ja ühendub ühe Alaskast tuleva raudtee haruga.

Briti-Columbia osariigi valitsus andis tol

suured, mitmesaja hektaarilised maa-alad lühikese ajaga on muutunud viljaväljadeks, kus kasvatatakse peaaesjalikult ainult nisu. Nisu valmib Schotimaast põhjapool oleval laiusekraadil palju paremini, kui näit. Euroopas, ja on põhjapoolsetes maakondades oma väärtuselt palju parem kui lõuna-maakondades. Briti-Kolumbiat peetakse viljarikkamaks maakonnaks, kus ka töötasu märgatavalt kallim. See ongi põhjus, miks Eesti väljarändajad kõigepealt on püüdnud peatuma jääda Briti-Kolumbiasse.

Asunikkuudele maaajagamisel peab Kanada valitsus kinni kindlast süsteemist. Preeriides jagatakse maa piklikkudeks ruutudeks, township'ideks, mille külgede pikkus

Winnipegi eestlased.

ajal maad 15 a. peale järelmaksuga, mis-sugune hind maaväärtusega arvestades sugugi kallis ei ole. Elama asusid näit. sinna väljarännanud vabadussõjast osavõtnud Eesti ohvitserid M. Saar ja E. Anderson nii, et sinna jõudes ehitasid telgid metsa ülesse, ehitasid siis majad ja elavad nüüd võrdlemisi jõukalt. Mitmed teised asunikud kasvatavad hõberebaseid, kuid suurema äri takistajaks on kapitali puudus.

Kõige muu kõrval peab Kanadasse elama asuja olema ettevõtlik ja tubli töömees. Need eestlased, kes Kanadasse elama asudes on tööd teinud nii, et käed rakkus, on oma eluga edasi jõudnud ja enesega rahule jäänud. Peale muu on eestlasi mesilastepidajaid, kuid enamikult domineerib väikese ja keskmise suurusega farmi tüüp, kus omanik töö oma ja oma perekonna jõul ära teeb. — Suurmaapidamisi leidub Kanadas võrdlemisi vähe. Selleks on kapital liiga väike ja tööjõud liiga kallis. Rohkesti leidub iseäranis Rocky-Mountains'i läheduses Euroopast väljarännanud mõisnike kogu oma pere- ja teenijaskonnaga, kes

on sagedasti 6—7 miili. Township jaguneb omakord 32 sektsiooniks, ja jookseb paralleelselt maakera pikkus- ja laiuskraadile. Iga sektsiooni suurus on 650 aakrit. Igal sektsioonil asub 4 farmi, iga suurus 64 ha. Kõige juure peab aga tähele panema, et maad ei saa igakord otsekohe mitte valitsuselt. Vaheltkauplejate agentuuride kaudu läheb see aga väga palju maksma, sest need nõörivad sisseändajaid ja isegi politsei ei saa neid selles takistada.

Kes tahab Kanadasse rännata, sel on olude tundmiseks soovitatav mõni aeg enne farmi ostmist teenida farmis sulasena. Lõikuse ajal on prii korteri ja söögi kõrval päevapalk 6—10 dollarit. Aastatöölised saavad aga keskmiselt 25—30 dollarit kuus.

Maasaamisel valitsuselt peab maasoovi- ja vähemalt 18 a. vana olema, Ameerika kodanik, ehk kui ta selleks edaspidi soovib saada. Tingimuseks on ka, et asunik peab kolme esimese aasta jooksul kuus kuud oma maatükil elama ja vähemalt 20—30 aakrit põldu külvama.

Talv Kanada rohtlaantes on pikk ja

vali. Sagedasti on suure lumesaju tõttu väljas viibida täitsa võimata. Külmal on aga siiski kuivem, kui Euroopas. Inimese peale, kes seltskonnas on harjunud liikuma, mõjub asunduse elu esialgu väga rüsuvalt. Raadio ja telefon aitavad talve lühendada. Maanteed on eeskujulik korras ja farmer võib igal ajal linna ja vöörside sõita, sest peaaegu iga farmer on auto omanik.

Ränduri jutustuse järele H. Täht.

Vanem eesti farmer Kanadas.

Väliseestlane J. Meer, kes Krimmis sündinud sealse Eesti asuniku pojana, Ameerikasse asunud 1893. aastal, selle ristipõigiti läbi rännanud ja viimati Lõuna-Dakota osariigis 15 aastat elanud, kirjutab Kanada elust:

„Kanada on enamalt põllutööstuslik maa, mida soodustavad suured legendikud ehk preriid, eriti Lääne-Kanadas, kus asuvad suurfarmid. Ida-Kanada on rohkem metsaga kaetud ja siin asub ka inimesi tihedamalt. Ka on farmid siin väiksemad kui läänes. Põllutööga käsikäes on arenenud karjakasvatust.

Põllumehel on Kanadas praegu rasked päevad. Oma saaduste eest ei saa ta peaaegu midagi. Hinnad määrab trust, kes sellest vähematki ei hooli, kas põllumees oma töövaeva tasutud saab või mitte. Trusti vastu ei aita põllumehel ükski abinõu. — ta on täiesti selle võimuses.

Lääne-Kanadas asub mitmeid Eesti põllumehi. Nad töötavad enamasti preriidel suurpõllupidajate juures. Muidugi ei ole nende seisukord üldiste raskuste tõttu kuigi hiilgav.“

Ka J. Meer, kes neid ridu kirjutab, on Kanadas 1909. a. saadik, kus põldu peab. Ta on praegu 67 aastat vana ja terve eluaja elanud väljaspool Eestit. Sellele vaatamata on ta jäänud ikka oma rahva liikmeks, ei ole unustanud oma emakeelt ja peab sidet teiste eestlastega. Tunneb suurt huvi selle vastu, kuidas elavad teised väliseestlased, kes samuti kaua kodumaalt ära olnud ja loodab, et need, nagu temagi, oma elust-olust Välis-Eesti almanaki veergudel kirjutavad.

Sõnumed New-Yorgist.

Üks vanemaid väliseestlasi ja Välis-Eesti ühingu liige kapten August Lepp, kes laevadega kõik maad rännanud läbi, kirjutab melle Ameerika oludest:

Ameerikas läheb lugu ühtejärgi halvemaks. Palju väikseid ärisid ja pankasid lähevad pankrotti, Wall streeidi*) aktsiad

*) Pankade tänav ja börsi asukoht New-Yorgis.

aina langevad väärtuses ja inimesed kaotavad eluajal korjatud varandused. Tagajärjeks on palju enesetapmisi. Ka mina olen Wall streeidi aktsiatega palju saanud kahju. Keegi ei tea, mis tuleb. Vabrikud ja töökohad töötavad ainult poole või veerand jõuga. Töölised, kes 15—20 aastat töötanud suurtes ja kuulsates ettevõtetes, peavad nüüd samuti piirduma 3—4 tööpäevaga nädalas. Siiski püütakse anda tööd võimalikult rohkemale arvule, kas või üks-kaks päeva nädalas, et hoida ära rahutuste tekkimist ja võimaldada inimestele kuidagi elamist. Kuid sellele vaatamata, läheb elu iga päevaga kibedamaks ja kuritegevus lohkab. Alles hiljuti sõitis siit, New-Yorgist, Euroopasse aurik, mis viis omaga kaasa riigi kulul 375 tagasirändajat, kes leidsid end Ameerikas ilma tööta, ilma sõpradeta, ilma rahata ja tühja kõhuga. Arusaadavalt tekkis neis siis igatsus oma kodumaa järgi, kus on sugulased, tuttavad ja võimalus ikkagi kuidagi saada leiba.

Elamine Ameerikas on palju kallim kui Eestis ja Eestis jätkub ühest kroonist palju rohkem, kui siin dollarist. Siin, Ameerikas, on mõnigi eestlane, kellel on varandust ja ärid ning kes müüks kõik heameelega ära, et sõita Eestisse, kuid praegu keegi ei osta. Minul on siiski õnne, et olen ametis ja teenin head palka. Kui mul poleks aga teenistust, tuleksin tingimata Eestisse, kuna seal on elu nii imeodav, et kogutud sendid peavad kaua vastu. Kuid ühes üldise palkade kärpimisega on vähenenud siiski ka minu teenistus. Palkasid kärbitakse üldiselt 5—20 protsenti. Mõõdunud aastal, kui tulin siia tagasi Mustalt merelt, teenisin kuus 1600 eesti krooni puhast. Nüüd aga nii palju ei saa.

Tõsi on küll, et paljud vanu eestlasi tuleks kodumaale tagasi elama, kui nad Eestist rohkem teaks. Siin ei ole Eestist palju kuulda. Teatakse ainult, et ta on välke riik ja asub kuskil väga kaugel. Siiski nägin mõni päev tagasi ühte kuulutustehte, kus oli trükitud inglise keeles „Visit Estonia.“ Mina, näiteks, lahkusin Eestist õige noorelt. Mõni aasta hiljem tuli ilmasõda. Teenisin ühendriikide sõjaväes leitnandina. Siis ei saanud ma Eestist vähemaidki teateid, jäin kodumaale õige võõraks ega mõelnudki enam oma sünnimaale. Kuid peale sõda, mõni aasta tagasi, kui tegin reisi Eestisse, oma kodukohta ja külastasin oma vanemaid, sugulasi ja vanu tuttavaid, tärkas kodumaa-armastus minus uue jõuga ja praegu mõtlen, et jälle kord lähen tagasi Eestisse. Loodan, et 1932. a. tuleb parem kui eelmine ja ka Eestis saab päike paistma kaunimini ning minu suguvendadele-õdedele tooma paremaid päevi.

On hea, et Eesti on nüüd vabariik ja mitte enam Vene piitsa all. Poolteist aastat tagasi, kui viimati käisin Kaukaasias (enne olen sinna laeval sõitnud mitu korda), nägin seal paari Eesti peret, kes mulle ütlesid, et Venemaa on elav põrgu. Ja see oli vist tõsi, sest nägin nii palju näljas ja räbalates inimesi, et kurb hakkas.

Captain August Lepp.

New-York, 27. dets. 1931.

KOLM MUSKETÄÄRI MEREL.

Ahto, Uko ja Jarillo Walterid.

1. novembril asusid teele Tallinn—New-York Ahto ja Uku Valterid. Eelvalmistusi tehti mitu nädalat ja seati kõik sõiduvalmis. Ahtol jäid järele veel mõned inglise naelad, mis saadud vana jahi müügist Inglismaal ja noormees oli päris mures, kui nende kurss hakkas järjest langema. Raha küsimus on seni olnud Ahtole ikka valuküsimus, sest et toetusi ei ole, kuna kulud on suured. Ahto avaldas mõtet, et külastaks ka L.-Ameerika eestlasi, kui vähegi võimalik oleks. Kaua enne Ahto ärasõitu astus Välis-Eesti ühing ühendusse Argentiina Eesti Seltsiga, et kuidagi ühiselt võimalust luua Valteritele L.-

Ameerika külastamiseks, kuid kahjuks jäi vastus tulemata.

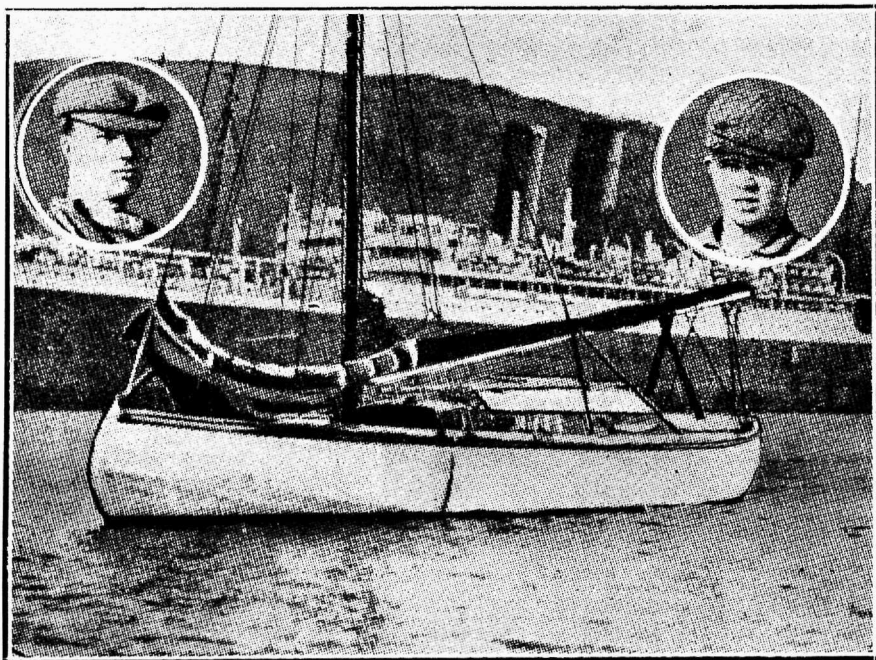
Kahe nädalaga jõudsid Valterid Kopenhaageni, kust reisu jätkasid Rotterdami sihis. Neile seltsis keegi Taani ajakirjanik, kes lubas finantseerida reisu, kuid tema osutus halvaks meremeheks ja esimesel võimalusel lasti mees jälle maale, kuna merehaigus ähvardas mehe teise ilma viia.

Rotterdamis seltsis Ahtole ja Ukule nende vend Jarillo.

Noormehed jätkasid oma teekonda Wighti saarte kaudu, kuna neile seltsis veel 32-jalane purjek, mille meeskonnaks Barber (end. Ahto kaaslane), Wright ja Hughes ja kuhu kapteniks läks Uku Valter. 7. jaanuaril jätkasid järged meremehed oma sõitu. Ees oli neil 7000 miili pikkune matk ookeanil. Vahepeal on peatused Vigos, Hispaanias, ja Madeira saarel. Inglise seltskonna poolt kingiti „Ahtole“ enne ärasõitu uus puri, raadioaparaat ja köievarustust.

Eesti ajakirjanduses ilmuvad järkjärgult pikemad kirjutused nende reisu. Selle eest saadud raha saadetakse neile järele, kuid kahjuks on need summad liig väikesed.

ANK.

Ahto ja Jarillo Valterid ning nende jaht.

Mitmesugust.

Ameerika Eesti Olümpiakomitee.

loodi hiljuti New-Yorgis selleks, et toetada tänävu Los Angelesis korraldatavaist olümpiamängudest osavõtvaid Eesti sportlasi, keda kodumaalt seks puhuks loodetakse siia saata viis või kuus. Komitee eesmärgiks on niihästi moraalse kui ka majanduslise toetuse hankimine olümpiameestele ning juba on asutudki New-Yorgis levitama vastavaid olümpia rinnamärke, mis selleks siin lasti valmistada. Neist saadud puhas sissetulek läheb kodumaa sportlaste olümpiakapitaalsiks.

Peale otsekohese rahalise toetuse on komitee omale ülesandeks teinud siiasaabuvaid sportlasi vastu võtta, neile abiks olla siin, niisama ka teel Los Angelesi, sisemaa linnadest läbistumisel neile peatusi võimaldada ja need hästi koduseks teha jne. Ühtlasi loodetakse neile New-Yorgis võimaldada nädalapikkune peatus.

Olümpia ja tehnilise komitee koosseis on järgmine:

Kolonel V. Mutt, Dr. P. A. Speek, J. Annusson, A. Tamm, K. Saar, H. Nurmisen, A. Masik, H. Peil, J. Leivat, W. Reip. Komitee aadress: N. Y. E. Haridusselts.

Viljandlane rändab S.S.S.R-i tutvunema sealsete eestlaste eluga.

1932. a. suvel kavatseb viljandlane Hermann Täht mootorrattal läbi rännata võimalikult kõik S.S.S.R-is asuvad Eesti asundused, missuguseid Moskvas asuva Eesti teadusliku seltsi andmetel on üle 400. H. Täht on väga huvitatud eestlaste tõelisest seisukorrast Nõukogude Venes, sest meie ajakirjanduses ilmuvad teated selles asjas on sagedasti ükssteisele täiesti vastukäivad. Kuna H. Täht tunneb Välis-Eesti liikumise vastu suurt huvi — siis toimuks see rännak tema isiklikkudes huvides ainult tahtega, saada tõelist pilti suguvendade elust „punases paradisis“. H. T. on kontakti astunud mitmete Nõukogude Liidus asuvate kultuurilisi sihte taotlevate organisatsioonidega, kes temale sellel reisul on lubanud ka oma „kaasabi“. Missugusel kujul seda kaasabi antakse, see jääb esialgu saladuseks. On enam kui kindel, et see reis teatava riskiga seotud on. Moskva Eesti ringkondadest olla avaldatud kartust, et sarnast reisu G.P.U. hakkab salakuulamiseks tembeldama ja selletõttu asi halvasti võib lõppeda.

H. Täht on varemalt elanud Kauge-Idas, ja tegeleb praegu ajakirjanduslikul alal.

ÜLESKUTSE.

PALUN NEID VÄLISEESTLASI,

1) kes viimase 5—6 a. jooksul välismaalt Kodu-Eestisse tagasi rändasid sinna jäädavalt asumiseks ja kellel see õnnestunud, elades nüüd seal, või

2) kes seal elama asumisega toime ei saanud ja selle tagajärjel sealt uuesti välja rännanud on, või

3) kes kavatsevad Kodu-Eestisse sinna asumise mõttega tagasi rännata paaril lähemal aastal, oma praegune elukoht mulle lahkelt teada anda järgmisel aadressil: P. A. Speek, Va Highlands, Alexandria, Va., U. S. A.

Niisuguste väliseestlaste aadresse on mulle vaja nende küsimislehe saatmiseks ühenduses käsiloleva uurimistöoga Kodu-Eestisse tagasi rändamise ja seal asumise tingimuste ja võimaluste üle. Et selles juures kellegi otsekohesed isiklikud kasud ja kahjud kaalul ei ole, vaid meie Eesti pere üldhuvid silmas on, siis julgen küll loota, et asjaosalised mu palvele lahkelt tulevad vastu. *Peter A. Speek.*

Eestlane läheb reisima ümber maailma.

Aprilli kuul asub pikemale teekonnale ümber maailma hr. Liivo ühes sõbraga. Hr. Liivo on juba teostanud ühe pikema reisu Kesk-Euroopa riigesse, mis vältas 9 kuud. Kui esimesel reisul oli kaasas fotokaamera, siis selleks reisuks osteti filmikaamera. Hr. Liivol on kavatus reisu vältel filmida väliseestlasi nende suuremates keskkohdades kui ka üksikuid, sisemaal asuvaid farmereid jne. Teekond läheks üle Skandinaavia, Lääne-Euroopa, Vahemere, Abyssinia ja sealt kas Idasse või Lõuna-Aafrika kaudu Ameerikasse, mis läbibistatakse lõunast-põhja, Kanada piirini.

Hr. Liivo kavatseb teostada reisu omal kulul, liikudes võimalikult rohkem jalgsi. See matk vältaks keskmiselt 2—3 aastat ja selle aja jooksul tahetakse valmistada umbes 2000 mtr. pikkune film väliseestlastest. Reisu kestel hr. Liivo lubab pidada alalist ühendust Välis-Eesti Almanaki toimetusega ja informeerida järjekindlalt oma reisu tulemustest.

Sel puhul avaneks Välis-Eesti Almanakil võimalus pakkuda oma laialdasele lugemaskonnale huvitavat lugemismaterjali.

Eesti kirjandus Brasiiliasse.

6. veebruaril k. a. saatis Välis-Eesti Ühing Brasiilias, Sao-Paulos asuvatele eestlastele mitu puuda igasuguseid raamatuid. Sealne eesti selts „Uus Kodu“ ja ev.-luteriusu selts asutavad ühiselt pühapäevakooli ja nimetatud materjal, mis kogutud annetustena (hr. Arjakse agaral kaastegevusel) Tallinna koolidelt, kasutatakse õppevahenditeks.

Välis-Eesti Ühingul on lootust saada Eesti kirjastajatelt igasuguseid raamatuid hinnata või minimaalse tasu eest. Nendega varustaks Välis-Eesti Ühing Välis-Eesti seltside raamatukogusid, kui need pakkimise ja transpordi kulud oma kanda võtavad.

Väliseestlaste kaitsevæe-teenistuse kohustus Eestis.

Viimastel aastatel tuli paljudel teist võideldada suurte raskustega ja väga võimalik, et nii mõnelgi tärkas mõte Eestisse tagasi sõita. Tihti on aga nende seas neid, kelle eluaastad on ületanud täisealsuse arvu ja nüüd mõeldakse ehk valjudele seadustele, mis nende kohta võivad käia, kes Eestisse tagasi tulevad ja kellel vahepeal kaitsevæe-teenistuse kohustus likvideerimata.

Käesolevate ridadega tahaksin nende tähelepanu sellele juhtida, et Eesti kaitsevæevõimud arvestavad nende piiratud võima-

lustega õigeaks ajaks Eestisse tagasi sõita ja kellel on esitada tõelised põhjused, sellele tulla vastu ja likvideeritakse vahekorra ilma mingisuguse karistusega.

Teenida tuleks harilikus korras, täieõigusliku Eesti vabariigi kodanikuna, 1 aasta (tegelikult veel vähem).

Välis-Eesti ühing aitab heameelega kaasa jõuga ja nõuga kõigile neile, kellel see küsimus võiks kuidagi arusaamata olla.

Seda teeb ka loodetavasti kaitseministeerium. Igasuguste küsimustega sel alal palutakse aadresseerida: Välis-Eesti Ühing, Tallinn. A. Nippak või: Kaitseministeerium. IV osakonna ülemale.

Eesti piimaäri Harbiinis.

Hiljuti saadeti Eesti kiri Harbiinist, milles teatatakse, et seal pidavat elama 100 eestlaste ümber. Ühe kohaliku piimaäri juhataja, end. E. V. Põllutöömin. ametnik ristas selle äri „Estoniaks.“

Selle saadused lastakse turule etiketidega kahel keelel, vene ja eesti. (!)

Eestikeelne tekst on:

Piima-Tööstus.

Estonia.

Tsinche, 53 Nekrasovskaja.

Tsinche on Harbiini linnaosa, kus see ettevõtte asub.

Välis-Eesti Ühingu teated.

Möödunud aasta rasketele töötingimustele vaatamata suutis V.-E. Ühing siiski oma ülesande kõrgusele püsima jääda.

Senine kauaaegne V.-E. Ühingu sekretär, hra G. Poom, elukutselt advokaat, pidi loobuma isikliku töökoormatuse tõttu ühingu tööst.

V.-E. Ühingu juhatause otsusel (hra E. Riismani ettepanekul) valiti V.-E. Ühingu uueks sekretäriks A. Nippak, kellel Välis-Eesti liikumise kohta olid isiklikud kogemused, elades mitu aastat New-Yorgis, (üliõpilasena) ja hiijem läbistades Lääne-Euroopa tähtsamad punktid. Peale selle on hästi tuttav Venemaa eestlaste eluga, eriti linnades, kus palju reisinud. Reisimiskogemusi ka mujalt.

Juuni kuust peale algati tööga uue hoo. Järgmise Almanaki väljaandmise eel-töö, tutvunemine tööga ja Ühingu asjaajamise jaotus ning korraldamine nõudis hulga aega. Et Välis-Eesti Almanak ei ole suutnud end seni alati tasuda, siis pandi rohkesti rõhku selle saneerimiskava läbivi-

misele. Asuti kuulutus koguma, mis andis rahuldavaid tagajärgi (v. Almanak Nr. 8). Sel teel kaeti suur osa trükikuludest. Almanaki trükkiandmisel muudeti ka toimetuse koosseis.

Välis-Eesti Ühingu poolt kuulus toimetuse koosseisu Ühingu sekretär ja selle vahetusega suvel, võeti toimetuse liikmeks vastu senise toim. hra G. Poomi asemele hra A. Nippak.

Suve lõpul, 12. augustil, saabus kodumaale rühm Ameerika eestlasi, kelle seas oli ka New-Yorgi E. H. S. esimees hra J. Preast abikaasaga.

Senise aktiivsema väliseestlaste koju-saabumist ei lastud märkamatu mõõda minna. Poolametlikult korraldati vastuvõtt ja hiljem ka omavaheline koosviibimine, millest osa võtsid kodumaa aktiivsemad tegelased ja kohalejõudnud väliseestlased. (Kahju, et V.-E. Ü. ei saa alati aegsasti teateid väliseestlaste kojuõitmise kavatsust. Nii mõnigi suurem rühm eestlasi on märkamatu kodumaale saanud, kellega

nüüd raske ühendusse astuda, sest et ei teata nende asukohti.)

Sügisel saabus ookeanivallutaja Ahto Valter Tallinna, kellele Välis-Eesti Ühing korraldas 26. sept. „Estonia“ kontsertsaalis austamisõhtu ja kus Ahtole anti üle V.-E. Ühingu poolt auaadress. Kontsertosas esinesid Välis-Eesti Ühingu liikmed prd. L. Dreyman, New-Yorgist ja A. Krull, Tallinnast.

18. oktoobril 1931. a. oli Hõimupäeva pühitsemine. V.-E. Ühingu esimees hra J. Kristelstein, esines tervitusega välis-eestlastele. „Estonia“ kontsertsaali mikrofon kandis selle maailmaruumi edasi. Veidi enne jõuluid kõneles hra J. Kristelstein jällegi välis-eestlastest. Seekord koosnes kuulajaskond Eesti tähtsamatest seltskonnategelastest, kes Tallinna Rotary Klubi liikmed.

Kogu aja jooksul on Ühingul alaline kontakt Eesti ajakirjandusega, keda informeeriti välis-eestlaste elust, et see teeks teatavaks suuremale rahvahulgale väljamaal valitsevatest rasketest oludest.

Erilist tähelepanu väärrib Välis-Eesti Almanaki saneerimiskava. Tehti kõik, mis võimalik, et vähegi kindlustada ja soodustada Almanaki korrapäraselt ilmumist. Kuigi majanduslik surutis andis end kõikjal teravalt tunda, siiski leidus inimesi, kes V.-E. Ühingu töö tähtsust õieti hindasid. Nemad toetasid tehtavat tööd nii aineliselt kui moraalselt ja paljud lubasid oma kaasabi edaspidiseks tööks. Välis-Eesti Ühing on aastast-aastasse iseseisvalt ja enamasti omal jõul töötanud. Möödunud aasta oli eriti raske, kuid ühisel jõul saadi surnud punktist üle.

Liikmete arv on järjekindlalt tõusnud. Eriti tervitatav on see nähe, et välis-eestlased omal algatusel esinevad liikmeks astumise soovivaldustega.

Aktiivsemad väliseestlased informeerisid Ühingut järjekindlalt välisoludest. Saabus hulk igasugust materjali, mis süstematiseeritakse ja edaspidi alaliselt kasutatakse. Ühingu poolt koostatav välis-eestlaste aadresside nimestik ulatub mitmetesse tuhandesse. Sellest nähtub, et eestlasi on igas maailmakaares ja suur osa neist tunneb elavat huvi Välis-Eesti liikumise vastu. Ühingul on kavatsus andmete kontrollimiseks välja saata ankeetlehed, kuid et see töö nõuab suuremat kulu, siis on nende väljasaatmine viibinud. Aasta jooksul peeti 11 Välis-Eesti Ühingu juhataste koosolekut.

Möödunud aasta tegevust ja selle tagajärge võiks kõigiti rahuldavaks lugeda. Uue aasta saabumisel loodetakse korda saata veel rohkem, kui aga see töö sama poolehoiu osaliseks saab, kui möödunud aastal.

V.-E. Ühingu liikmeks vastuvõtmise kord.

Viimastel kuudel on märgata hoogsat liikmete juurekasvu, mis on järjest suurenev. Välis-Eesti Ühing on leidnud alati head poolehoidu, kuid liikmete arvu kasvamist takistas osaliselt endine kõrge liikmeks, 20 kr. aastas (umbes 5 dollarit). See on nüüd vähendatud 5 Eesti kroonile Eestis, Soomes, Lätis ja Leedus ning 2 doll. mujal välismaal. Välis-Eesti Ühingu liikmeks võetakse vastu juhataste otsusega, kahe liikme soovitusel. (Kui need puuduvad, siis võib tähendada soovivalduse lehel V.-E. Ühingule tuntud isikute nimed, kes soovivaldajat isiklikult tunnevad ja soovitada võivad.)

Postkastid Välis-Eesti seltsidele.

Välis-Eesti Ühing soovitab Välis-Eesti seltsidele ja klubidele võtta omale postkontorites alaline postkast ja teatada selle number Välis-Eesti Ühingule.

Hulk Eesti seltse on juba seda teinud. See hõlbustaks igasuguste postisaadetiste saatmist, kuna võib kindel olla, et need kaduma ei lähe.

Ühingul on aga mõned aadressid, kus post jõuab kätte mitme isiku kaudu ja unustuse või vahest hooletuse tõttu võib kergesti minna kaduma. Sagedasti on vahe-maa nii suur, et see halvab alalise omavahelise sideme pidamist, kui post vahepeal kaduma läheb.

*

Välis-Eesti Almanaki saab tellida kõikides postkontorites kodumal ja väljamaal, Välis-Eesti organisatsioonide ja klubide juhatastelt (vaadake nimestik eel-pool) ning V.-E. Almanaki toimetuselt P. O. B. 100. Tallinn. Estonia.

*

Välis-Eesti Almanaki toimetus palub kõiki väljaspool Eestit ilmuvate ajalehtede ja ajakirjade toimetusi saata meile kõik seni ilmunud numbrid. Vastutasuks saadab Välis-Eesti Almanaki toimetus oma häälekandja.

*

V.-E. Almanaki toimetus palub kõiki välismaal viibivaid eestlasi saata järjekindlalt meile igasugust informatsiooni, nii üksikute sõnumitena kui ka kirjeldustena, võimalikult juure lisades ka igasuguseid väliseestlaste elu käsitavaid pilte.

Välis-Eesti Ühingu liikmete nimestik.

- Akel, F., saadik, Stokholm.
 Adoff, F., insener, Tallinn.
 Anderkopp, A., advokaat, Tallinn.
 Amberg, O., direktor, Reisibüroo, Tallinn.
 Baars, K., pangadirektor, Sakala Pank, Viljandi.
 Bartels, G., kinoomanik, „Capitol“, Tall.
 Bergmann, J., notar, Tallinn.
 Coffe, M., konsul, San-Francisko.
 Dreyman, L., lauljanna, New-York.
 Eichenbaum, H., ärimees, Tallinn.
 Eichenthal, ärimees, Varssav.
 Einbund, K., Riigikogu esimees, Tallinn.
 Ehrlich, A., agronoom, Tallinn.
 Etruk, B., keeleteadl., Tallinn.
 Ernits, V., karskustegel., Varssav.
 Eliaser, R., advokaat, Tallinn.
 Feldt, E. ärionanik, Tallinn.
 Gott, H., YMCA liidu peasekretär, Tallinn.
 Gross, P., ärionanik, Uus-Meremaa.
 Haarla, R., vabrikant, Soome.
 Hallik, K., advokaat, Tallinn.
 Haljaspõld, H., sekretär, Börsikomitee, Tallinn.
 Haaman, A., direktor, välismin. Tall.
 Hardt, J., päevapiltnik, Helsingi.
 Hellat, A., välismin. abi, Tallinn.
 Hendrikson, J., ärimees, Soome.
 Ivask, V., vabrikant, Riia.
 Ise, R., aukonsul, Rio de Janeiro.
 Jaakson, J., president, Eesti Pank, Tall.
 Jaago, J., maadleja, Tallinn.
 Jaik, J., kirjanik, Tallinn.
 Janson, T., prokurist, Kaunas.
 Jürgenson, K., teedem. abi, Tallinn.
 Jürgens, E., direktor, Ephag, Tallinn.
 Kana, J., linnanõunik, Tallinn.
 Kanarik, P., ajakirjanik, Tallinn.
 Kann, N., gümn. direktor, Tallinn.
 Kalamees, K., ajakirjanik, Tartu.
 Kalm, J., direktor, Seemnevilja Ühisus, Tallinn.
 Kallas, O., saadik, London.
 Kallas-Päss, V., korrespondent, Tall.
 Kargaja, V., direktor, Krediid Pank, Tallinn.
 Kalbos, majaom., Helsingi.
 Kaljot, B., direktor, majandusmin. Tall.
 Kenn, L., toimetaja, „Päev.“, Tallinn.
 Kiima, V., prokurist, Tallinn.
 Kimberg, A., direktor, Tallinn.
 Kimberg, L., direktor, Tallinn.
 Kimberg, J., direktor, Riia.
 Kippasto, A., juvelier, Berliin.
 Kristelstein, J., notar, Tallinn.
 Krull, A., maalikunstnik, Tallinn.
 Kruse, A., ärimees, Tallinn.
 Klein, A., kapten, Pärnu.
 Klemmer, M., ärimees, Tallinn.
 Klumberg, A., sportlane, Varssav.
 Kurvits, P., direktor, Linna Pank, Tall.
 Kuusik, K., sekretär, konsulaadis, New-York.
 Kubu, H., õpetaja, Jaani kirik, Tallinn.
 Kuuskmaa, R., advokaat, Tallinn.
 Kübarsepp, E., sisemin. abi, Tallinn.
 Kõva, A., direktor, Tartu.
 Kornel, K., ETA direktor, Tallinn.
 Laas, K., majaomanik, Tallinn.
 Laretei, H., direktor, välismin., Tallinn.
 Leesment, H., arst, Tallinn.
 Leiner, A., ärimees, Tallinn.
 Lemberg, K., ärimees, Tallinn.
 Lepp, A., kapten, New-York.
 Liivo, K., filmioperaator, Tallinn.
 Loorens, J., direktor, Tallinn.
 Lossmann, J., sportlane, Tallinn.
 Luik, A., gümn. õpetaja, Tallinn.
 Lukk, California.
 Lusenber, A., Nat. Councili, YMCA, New-York.
 Luiga, G., peatoimetaja, „Päev.“, Tallinn.
 Meri, G., turismi k.-k. esindaja, Pariis.
 Markus, H., konsul, London.
 Menning, K., saadik, Berliin.
 Melsas, M., tantsijanna, New-York.
 Moreau, L., aukonsul, Brüssel.
 Mutt, V., konsul, New-York.
 Mägar, G., ärimees, Berliin.
 Neuhaus, H., direktor, Tallinna Laeva-ühisus, Tallinn.
 Nihtig, J., direktor, ETK, Tallinn.
 Normak, A., kolonel, Pariis.
 Nippak, A., sekretär, Välis-Eesti ühing, Tallinn.
 Orav, H., ärimees, Tartu.
 Orav, G., kapten, Tallinn.
 Parikas, P., filmiäri omanik, Tallinn.
 Pavlin, D., ametnik, Pariis.
 Piip, professor, Tartu ülikool, Tartu.
 Pitka, J., ETK direktor, Tallinn.
 Poom, G., advokaat, Tallinn.
 Poom, V., sekretär, Eesti Pank, Tallinn.
 Poska, J., advokaat, Tallinn.
 Puskar, A., ärimees, Tallinn.
 Pusta, K. R., saadik, Pariis.
 Puusepp, M., advokaat, Tallinn.
 Reitfeldt, B., ametnik, London.
 Riismann, E., vast. toimetaja, Välis-Eesti-Almanak, Tallinn.
 Riis, J., maalikunstnik, Detroit.
 Riemer, E., majaomanik, Berliin.
 Rosenfeldt, H., pangadirektor, Riia.
 Rosenvaldt, A., ärimees, Tartu.
 Rosenvaldt, E., direktor, Tallinn.
 Rudja, H., YMCA sekretär, Tallinn.
 Rumberg, J., direktor, Tallinn.
 Rumberg, P., konsul, Harbiin.

Rupner, J., börsimaakler, Riia.
 Schmidt, A., saadik, Room.
 Schneider, K., direktor, Tallinn.
 Schippai, A., direktor, Tallinn.
 Siim, H., n.-leitnant, Tartu.
 Siirak, A., kunstnik, Pariis.
 Sitska, J., direktor, Tallinn.
 Siemann-Toffry, juhataja, Lübeck.
 Sommer, insener, Tallinn.
 Speek, P., Ph. D., P.-A. Ühendr. Dept. of
 Labor'i juhtiv jõud, Washington, D. C.
 Strandman, O., advokaat, Tallinn.
 Sulg, E., insener, Tallinn.
 Sulg, E., ärimees, Tallinn.
 Tannebaum, J., dispašöör, Tallinn.
 Taurk, P., direktor, Tallinn.
 Tiido, B., raamatupidaja, Tallinn.
 Tiro, E., ametnik, Tallinn.
 Tofer, A., direktor, Tallinn.
 Tofer, G., direktor, Tallinn.
 Tofer, K., saadik, Varssav.
 Tonikov, F., ärimees, Varssav.
 Thalberg, H., direktor, Varssav.
 Tõnisson, A., kindral, Narva.
 Tõnisson, A., direktor, Tallinn.
 Tõnisson, J., peatoimetaja, „Postimees“,
 Tartu.
 Tõnisson, E., ärimees, Tallinn.
 Unt, J., kolonel, Tartu.
 Uritam, R., direktor, Tallinn.
 Uesson, A., linnapea, Tallinn.
 Usman, K., majandusteadl., Tallinn.
 Uustal, A., majandusteadlane, Tallinn.
 Vain, J., end. Riigikogu liige, Tallinn.
 Vares, K., ärimees, Riia.
 Vestholm, J., gümn. direktor, Tallinn.
 Vihvelin, A., ametnik, Eesti Pank,
 Viljandi.

Vilms, J., arst, Tallinn.
 Viinamägi, G., muusikakunstnik, Berliin.
 Vink, J., vabrikant, Tallinn.
 Vink, H., vabrikant, Tallinn.
 Virgo, E., välism. direktor, Tallinn.
 Öpik, E., kindral-konsul, Berliin.

*

Välis-Eesti ühingu liikmed loetakse lah-
 kunuks ainult peale isiklikku kirjalikku
 teadaannet Välis-Eesti ühingu juhata-
 sele.

*

Välis-Eesti ühingu juhatus palub kõiki
 oma liikmeid õiendada liikmemaksud:

1932. a. esimesel poolel Eestis, Lätis,
 Leedus, Soomes kr. 5.— aastas ja mujal
 välismaal 2 dollarit aastas. Seda võib teha
 adresseerides P. O. B. 100, Tallinn, Esto-
 nia, või panga kaudu: Krediit-Pank konto
 nr. 12.936, Tallinn.

*

Juhime mõnede liikmete tähelepanu, et
 neil on veel õiendamata 1931. a. liikmemaks,
 mida paluksime tasuda kiiremas korras.

*

Järjekorraline ühingu liikmete peakoos-
 olek peetakse märtsis, millest liikmetele
 teatatakse eraldi kutsekaardiga.

*

Välis-Eesti Almanaki toimetust teatab,
 et toimetusel on järele jäänud veel piira-
 tud arv Almanakkide täiskomplekte nr. 1-8
 (1929—1931. a. eest). Hind: Kr. 3.— kodu-
 maale ja Kr. 6.— väljamaale, postiga. Tel-
 limistega pöörata P. O. B. 100, Tallinn,
 Estonia.

Vastutav toimetaja: *Ed. Rüisman.*

Tegev toimetaja: *A. Nippak.*

Toimetust: *V. Ernits, J. Jaik, A. Nippak.*

Väljaandja: *Välis-Eesti Ühingu*, V. Posti 6, notar *J. Kristelsteini* kontor,
 Postkast 100, Tallinn. Telef: 426-60.

O.-ü. „Vaba Maa“ trükk. Tallinnas, 1932.

VÄLIS-EESTI ALMANAK

Kus nad on?

Välis-Eesti Ühing teatas raadioteel ja ajakirjanduse kaudu, et avaldab tasuta Välis-Eesti Almanakis tagaotsitavate välis-eestlaste sugulaste ja sõprade nimestiku. V.-E. Almanaki toimetus pöörab nüüd E. V. saatkondade, konsulaatide ja kõikide välis-eestlaste poole palvega, mitte keelduda oma kaasabi alljärgnevate isikute leidmisel. Palume ühtlasi, et suuremad keskkohad üle maailma, teataks sellest otsitavate nimestikust ka sisemaale. Palume välismaail väljantavate Eesti ajalehtede ja ajakirjade toimetusi avaldada käesolev nimekiri ka oma häälekandja veergudel.

Välis-Eesti Ühing sooviks, et välis-eestlased, kes soovivad ühendusse astuda kellegi Eestis, teataks tarvilikud andmed Ühingu sekretärile, kes püüab vastavat sidet luua.

Kõik sellega ühenduses olevad andmed ja küsimused palutakse adresseerida Välis-Eesti Ühinguale P. O. B. 100. Tallinn. Estonia.

Tschernysheva, Elli, Hansu t., sünd. Timm, umbes 47-a. Elas 1906—1918. Helsingis ja peale selle sõitis Leningradi. Mäkinen (end. Semenov), Vassili. Viktor ja Anastasija. Ameti poolest rätsep, viimane elukoht, 1925. a., Helsingis, Fredriksberinkatu 16. — Hömbling, Mihkel, rännanud enne maailmasõda abikaasaga P.-Am. ühendriikidesse ja asunud farmerina Twin Falls, Ohios. Otsib sõber Tallinnast. — Veinberg, Vambola. Sõitis 1928. a. Austraaliasse, Sydneisse. Pidavat osa võtma spordist, ehk on koguni mõnes Austraalia eestlastest koosnevas meeskonnas. Otsib sõber Tallinnast. — Petersen, Friedrich. End. elukoht: W. M., N. Miller ja Co., 21 rue de la Baune s/s C. F. Ziliualsh, Antwerpen, Belgia. — Oona, Arnold, Joh. p. 1921. a. märtsis asus Krimmis, Aleksandri linnas, esimeses Eesti pioneerpataljonis. Otsib vend. — Richman, Aleksander, Romanni p. Viimane asukoht: 423 Queen str. W. Box 639. Toronto, Ont. Can. — Stahl, Oskar, Kaarli p., sünd. 27. XI 1869. End. eluk.: Poolamaal, Bela ja Meschiretschja linnades, kinoomanik. 1912. a. puuduvad andmed. Välja rännanud

1892. a. — Lippor, Friedrich, Hansu p., end. eluk. Venemaal, Svanka jaam (Murmani tee). — Ilus, Karl, Joh. p., Venem., Kroonlinnas. — Kivivärv, Alide, Braasilias, Sao-Paulos, Roa. Arthur Prado nr. 67. — Shoten, N. Austraalias. Fitiktive, Pirmont str. 96. Pirmont, Sydney (NSW). Otsib vend. — Stafeejesn, Nikolai, Pauli p. Austraalias, Day str. 3. Sydney (NSW). Boarding House Anderson. — Ebro, Evald, USA Washing. Tacoma, 2101 North 30 str. — Ilves, Alfr. Brasil. Sao-Paulo, Rua Rio Boints 264. Usina Unöo. Otsib ema. — Alango, Karl, Nev-Y. 25 South str. Otsib ema. — Paju, Tõnu, Venemaal, Tambovi kub. V. Gagarino mõis. — Taar, Ado (Thar Adolph), 48 a. vana, meremees, usklik. 1921. a. elas San-Franciscos. Cal. 3176 str. (?) Otsib vend. — Kielberg, Johannes (Kleiberg John), meremees, elas YMCA Sullivan str. 56/58. B'klyn. N. Y. Andmed puuduvad 1923. a. saadik. Pidi sõitma a/l. „Steel Rangeriga“ Vaiksele ookeanile. Otsib ema. — Öun, Artur, Karli p. (Straaden, Artur) Canada. Vancouver B. C. 1839 Triumfh str. Otsib kasuõde. — Rühka, Hans, Taveti p. S. S. S. R. Tomsikis. Rehe, August, 25 South str. Nev-York ja s/s. Lackfort. Gones Point. N.-York — Arobauum, Kaarel, Aleks. p., Venem. Kadunud 1918. a. saadik. — Rübbe, Evald, viimane elukoht Kingisepp. Otsivad vanemad. — Maasing, Heinr., Joh. p. USA Co. „K“ — 16-th. Infontry Fort Wadsworth S. J. Nev-York. Elas ka Floriidas, Jacksonville (1930. a.) — Sakkai, Rud., kadunud 1905. a. Jaapani sõja ajal tennis t/l. „Kamtchatka“l. — Abermann, Tõnis, Jüri p. Jugoslaavias, Hilana br. 71. Belgrade Kral. Otsib vend. — Luik, Jaak, Jaagu p. Harbiin. (Tchen-He) Asarnaia ul. 160. Arvatavasti rändas Kanadasse. — Mägi, Rudolf, Juhani p., 32-a., Leningradis. — Reino, Alfred, Jüri p., 30-a., asub Sao-Paulos. — Hannes, Jakob, Andrese p. Nev-York. B'klyn. Kadunud 1915. a. Otsib vend. — Kuntler, Rud., Hansu p., Siberis, Beresov-Achinsk. Novo-Saksa küla. — Schvan, Villiam. P. O. B. 51. Flatbush Sta. B'klyn, Nev-York. — Lillep, Oskar, Jaani p. Asus 1918 Leningradis. Otsivad vanemad. — Ostmann, Paul, Georgi p., 45-a., asus Nishni-Novg. ja Leningradis.

— Mühlenstein, Rudolf, 1033 S. Hope str. Los-Angeles, Cal. Otsib öde. — Ooberg, Anton, Venemaal. Viimased teated Tsarizõnist 1919. a. Otsib ema. — Vildt, Amalie (sünd. Rosenfeldt), 1915. a. teenis „Uue Ilma“ toimetuses, siis Ellis Islandil. Otsib poeg. — Sau, Alfred, Jakobi p. Buenos-Airesis. Teated puuduvad 1927. a. Otsib isa. — Rand, Juhan. Asus 20 a. eest Ameerikasse, umbes 60 a. vana, pärit Pärnumaalt. — Estenthal, Erich, 28-a. Asus Marokos, Casablanca. Otsib isa. — Kuits, Karl, Nev-Yorgis. 25 South str. Kadunud 1917. a. Otsib ema. — Meier, Juhan, Tveri kuberm., Petrovski alev. 10 aastat kadunud. — Lavtsova, Anna (Kurg), Leningrad. Elab tütrekesega lahus mehest. Tungiv palve teateid saata. — Mühlberg, Julius, Karli p. Vladivostok. Olnud tegev 1922. a. Eesti seltsis. Otsib öde. — Lapp, Jaan, Jaagu p., asus Vladivostokis, St. Iman, Novopokrovsk — Kartin ja Vladivostok. Ul. Avramenko 14. Otsib vend. — Hermann, Hans. M. J. A. „Hirondelle“ c/o. G. P. O. London, England. Otsib ema. — Kivistik, Elsa (Kaasik), 19-a. Montevideos, Lista de Correo. Otsib ema. — Mikkelson, Ado. Asub Am. 1928. a. ja arvata-vasti praegugi. Tungiv palve teatada aadress või saatuse. — Kusk, Ado, Juhani p. Asub Kanadas, Argentinas või Austraalias. Teated puuduvad 1924. a. Otsib vend. — Olbrei, Axel. 10 Mitchell ave Manhasset, L. J. Nev-York. — Olbrei, J. Rio-de-Janeiro. Eugenio Novo rua Souza Barros 212. Marloff, Wilhelm. Asbury Park. Nev-York. Otsib ema. — Matson, Juhan, Jaani p. 28. Somerses str. Gung. Cardiff. Kadunud 1922. a. Otsib vend. — Al, Karl, Hansu p., 37-a. Leningradis või Moskvast. Otsib ema. — Freibach, Richard, 14 Kennington. Park Gardens, London. — Ilves, Karl. c/o. Sooder. 67 E. 121 str. Nev-York. Einberg, Jaan. 1912—1916. asus Siberis, Omski kub. Otsib vend — Cilivalia, J. (Silivälja). 248 S. 2 str. Philadelphia, Pa. — Silivälja, Jakob. 669 W. 26 str. San-Pedro. Cal. — Vink, Maksim ja Kool, Rosalie. Bosque da Sande. Agencia Sande. Sao-Paulo. Brasil — Liiva, Alex. 341 E 124 str. Nev-York. — Muuk, Liine, Schlesvig-Holstein, Saksamaa. Arvatavasti nüüd Ameerikas. Teated puuduvad. 1908. a. — Aires. — Tilk, Gustav, Montevideo, Calle, Zabola 1270. Otsib ema. — Matskevitsch (sünd. Krauer), Adele. Enne maailmasõda asus Sevastopolis. — Krauer, Aleksander, Ameer. Vend palub teatada saatusest. — Alkok, Rudolf, Vinnipeg, Canada. — Munk, Karl, Antverpenis või San-Franciscos. Ehrlich, John. San-Francisco. ciscos. — Ehrlich, John. San-Francisco. Ehrlich, Ado, N.-York. — Tsopatolo, 1916. — Kandelin, Anton, Montevideos või teistes L-Am. linnades. — Vöhma, Paul, Peetri p. Leningradis oli 1918. a.

Otsib ema. — Ärmel, Julius, Gustavi p. Kadus 1918. a. Kroonlinnas. — Lõhmus, Adolf, Juhani p., Moskvast. Kadunud 1921. a. saadik. Otsib vend. — Karlson, Oskar. 25 South str. Nev-York. Tuntakse ka John Viiedehofi nimelisena. Asus Portland, Oreg. Hanson, Aleksander, Andrei p., Asus 1921. a. Tschita ümbruses. Otsib ema. — Kartus, Hektor. Andmed puuduvad 1915. a. Viimati elas Charlemont, Mass. Otsib tütar. — Kartus, Georg. Venem., Nikolaevskis. Otsib ema. — Jürisson, Voldemar, Jakobi p. Nev-Yorkis. Kadunud 3 aastat. Otsib isa. — Meos, Verner, Jaani p., Nev-Yorgis. Kadunud 4 aastat. Otsib ema. — Linde, Aleksander. Vladivostokis, Siiamis, Borneos, Jaaval või Brasiilias. — Linde, Aleksander, Aleks. p., 28-a. Seattle, USA. — Odenberg, Julius. Kadunud 1916. a. 25 South str. Nev-York. Otsib öde. — Sivart, August, kapten Ameerika laeval. Kadunud 1906. a. — Aleksander, August, tehnik-leidur. Asus 1909. a. Pariisi. Umbes 45—50 a. vana. — Pusta, Rudolf. Vilnos 1918. a. Otsib öde. — Schikarovski, Aliide (sünd. Lepman). Vladivostokis 1924. a. Reimank, Voldemar, Hercules, Cal. Kadunud 5 a. Otsib isa. — Pahaljak, M. (M. Vinter), Venemaal, Katta-Kurganis, Samarkanis. Otsib öde. — Kodasma, Aleksander, 29-a. Perm, Venemaa. Kadunud 12 a. Otsib isa. — Martinson, Gustav. USA sõjalaeval „Androscoggin“. Kadunud 1911. a. Otsib vend. — Saar, Johannes, Juhani p., 45-a. Kadunud 1914. a. saadik. Viimati Liibavis. — Saar, Paul, Juh. p., 35-a. ja Saar, Evald, Juh. p. 31-a. Kadunud Venemaal. Astusid 1918. a. Vene sõjaväkke. Otsib ema. — Kurinas, Aleksander, 40-aastane, meremees, Belgia alam Põhja- ja Lõuna-Ameerikas. Kadunud 16 a. Otsib öde — Kull, Jaan, Hindreku p. Venemaal kadunud 1917. a. saadik. — Elias, Oskar, Madise p. Belgias. Kadunud 1914. a. — Maiste, Voldemar, Mardi p. Buenos-Airesist. Otsib ema. — Einer, Voldemar, Hendriku p. Marseilles. Võimalik, et on legioonäär või Schanghai. Otsib vend. — Asmann, Johannes. Brasiilias, Urugjavano. Kadunud 1926. a. saadik. Otsib vend. — Põltsam, Harry (Peltsam). Teenis Londoni laevaseltsis c/o. C. D. Line, s/s. „Muritai“ „Star of India“ ja „Port Philipp“. Otsib isa. — Nõõp, Georg, Georgi p. (Elm). Rännanud 1907. a. Ameerikasse. 1910. asus St. Sutherlandi linnas S. America. Otsib poeg. — Breitfus, F. F. Dr., Venemaal, Kunguri linnas, Ural. — Ilves, Grethe, 34-aastane, Harkovis või Kiievis. — Ilves, Helene, 29-a. Venemaal 1918. a. saadik. Otsib vend. — Omann, Aleksander, Jaani p. Portland, Oreg. USA. Kadunud 1924. a. — Aab, Richard, 23-a. Saksamaal. Otsivad vanemad. — Trei-

bak, Julius, Tõnu p. 44-a. Vladivostokis kadunud 1917. a. Otsib õde. — Emil, Gustav, 31-a. Venemaal, Melitopolis. Otsib ema. — Petser, Ferdinand, Vene s/l. „Dianal“. Otsib vend. — Tamberg, Johannes, 40-a., meremees. — Tammo, Ernst, 1913. a. oli Melbourne, Austr. Otsib õde. — Soon, Juhan, 25 South str. New-York. Kadunud 1909. a. Otsib õde. — Sangast, August, Mihkli p. Saksamaal. 1918. a. sõitis Kruppi tehastesse tööle ja kadunud. Otsivad vanemad. — Ehkmann, Eduard, maaler-kunstnik, Kadunud 1915. a. Otsib isa. — Allik, Hans, Pariisis või Overnis (1926). Otsib õde. — Edeberg, Aleks., Harkovis. Kad. 1920. a. saadik. — Kena, Eduard (Kenno). 38 a., lendurohvitser. 1918. a. Venemaal, kadus välismaal. Otsib vend. — Jürgens, Jakob, 31 a. Kadunud 1923. a. teadmata kuhu. — Kangur, Andres, Chicago, U.S.A. — Post, August, 56 a. Kasan, Venemaal. Kadunud 1910. a. Otsib vend. — Borovnova, (Lukshina), Venemaal. — Koger, Ottonmar. Kadunud 1916. a. Otsib vend. — Einmann, Juljus, Hansu p., Mahaska, Alta, Canada. — Kupe (Kupp), Kuramaal. — Mammers, Johannes, Brasillias. — Tember, Jaan, Aadami p., Liege, Belgia. Kadunud 3 a. — Jung, Jaan, Novonikolaevsk (1919). — Matson, Edgar, Friedr. poeg, 50 a. Elas 1905. a. Vladivostokis ja Jaapanis. — Prakmann, August (Brackman). Viimati (1915) Austrias. Teadmata kuhu kadunud. — Orbelov, Helene (õun). Kadunud 1917. a. Astrahanis. — Karotam, neljalikm. perekond. Kadunud 1929. a. saadik. Viimane aadress Leningrad ja Vitebsk. — Remmelgas, Aleksander, Jüri p. Sao-Paulo, kadunud 1927. a. saadik. — Jürisberg, Liisa, lastega, Venemaal, Jeniseiskaja gub. Kadunud 1913. a. — Larin, Karl, 42 a. Vancouver, Canada. — Lunberg, Ralf, Kadunud 18 a., kuid on teated 4 a. eest, et oli Habarovskis. Otsib 82-aastane isa. — Feldmann, H., Lõuna-Aafrikas. — Thal, R. Utica, New-York. — Williams, S. Brooklyn, New-York. — Judelovits, J. W.S.A. Mass. — Clausen, M. Little Falls, New-York. U.S.A. — Einmann, Anton, 41 a. Kadunud 1916. a. Venemaal. — Raid, Karl, polguüleml Venemaal. Kadunud 1917. a. saadik. Viimased teated Porhov, Pskov. — Niinop, Valter. Marseille, France. Otsib ema. — Kuusberg, Paul, Juliuse p., 28 a. Tartu üliõpilane, kadunud välismaal 1927. a. — Liiv, August, 50 a. Portland, Oreg. U.S.A. — Pucht, Aleksander. Siamis. Takuapa. The East Asiatic Co Ltd. Pong Mine. — Jürgen, Aleksander, Tõnise p., inseneri abi, Austraalias (N.S.W.) Bathurst. Otsib vend. — Kotilainen, Friedrich, Helsingis ja

1925. a. kadunud. Otsib abikaasa. — Altmann, Arnold, Rio-deJaneiro. Otsib ema. — Thal, Magda, halastajaõde, Riias. Otsib õde. — Hellmann, Aleksander, Jaani p. 60 a. Arhangelskis. Otsib tütar. — Mägi, Gottlieb, 47 a. Viimati Harkovis. Otsib vend. — Jakobson, Aleksander. Newcastle ov Tyne, England. — Poosendorff, Karl, Venes või Eestis. — Põld, Evald, 25 South str. New-York. — Andresson, Jaan, Leningradis, Olika Vjatka. Kadunud 1923. a. — Tamman, Arnold, Sao-Paulo. Kadunud 1927. a. saadik. — Mäeküngas, Johannes, U.S.A. Kadunud 1912. a. Otsib õde. — Sink, Voldemar, Jaani p. Viimased teated Prantsusmaalt. — Schvan, William, Gustavi p., 31 a. 4 a. eest oli New-Yorgis. — Teimann, Maria, 27 a. Kadunud 1918. a. — Klaos, Johannes, Venemaal 1918. a. — Luhasaar, Peeter, 60 a. kanafarmi omanik U.S.A. Oregonis. — Nurja, Mihkel, Vladivostok, San-Francisco (1904), umbes 60 a. — Hergauk, August, 40 a. T.-l. „Alamari“ London. Kadunud 1919. a. Otsib ema. — Koppel, Anton, 38 a. Teenis 1923. a. tulelaev „Kursk'il“. — Gartzmann, Ernst, 38 a. Venemaal, otsivad vanemad. — Puks, Elsa, Leningradis. — Puks, Jaan, Leningradis. — Bedin, Anna (Puks), Riias. — Labidas, 36 a. kadunud Smolenskis. Otsib ema. — Snegirov, Anna (Raud), Krasnodar Kub. obl. Venemaal. Kadunud 10 a. Otsib ema. — Hanson, Erich, Sao-Paulos. Kadunud 1928. a. Tungiv ema palve üles leida. — Roosmann, Andres, Ršhev, Venemaa. Otsib ema. — Hein, Heinrich ja Aleksander, Venes või U.S.A. Otsivad vanemad. — Reidolph, Hans. Sõitis 1888. a. New-Yorki. Ameer. kodanik. — Kuldver, Paul, Jakobi p. San-Franciscos. Kadunud 1923. a. Otsib õde. — Jõuht, Harold, Brotava. Santo Cruz de Tenerife. Canary Island. — Epner, Priidik, Austraalias. Otsib tütar. — Leo, Lydia, Ekaterinodar, Sts. Kanevskaja. — Esop, Eduard, Antwerpenis või Ameerikas. Sõitis s.-s. „Berlin“. Kadunud 1925. a. Otsib õde. — Kervemann, Harold, Santos, Brasil. Rio-Branco. Kadunud 1930. a. Otsib ema. — Mikiton, Evgeni (Rudolf), Venemaal. Viimati Lisichansk Donetski Bassein. — Clement, Vera (Novos), Los-Angeles. Kadunud 1924. a. Otsib isa. — Ugam, August, Chicago, Ill. Kadunud 1916. a. saadik. — Laikov, John. Elas 1907—1928. a. New-Yorgis. — Kürbils, Alex., Santos, Brasil. — Kimm, Alma, Ekaterinoslavis. Kadunud 1917. a. saadik. — Rjepin, Alma (Siibe), Verhne-Udinski, Siberis. — Tohter, Karl, Augusti p., Venemaal. Kadunud 1918. a. kaitsevälasena. — Pin-

ding, Johannes, Karli p. S/S. „Tillamook“ (C/Elmore) Astoria, Oreg. — Pinding, Margaret, Portland, Oreg. U. S. A. — Andrekson, Georgi, Barons Alta, Canada. — Andrekson, Vladimir, Sydney, Australia. — Koppel, R. Alameda Baraode Sao Paulo, Brasil. — Rasumoff, Konstantin, perekonnaga. Forest Hills, L. Y. New-York. — Osanik, August, 40 a. Kadunud 1915. a. Poolamaal, otsib ema. — Veltmann, Karl, Mihkli p. asus 1914. a. New-Yorgis. Otsib isa. — Lõhmus, Eduard, Jüri p. — Veski, Tiido, Josepi poeg. Teadmata kadunud 20 a. jooksul. — Sinita, John. Dempsey, Utah. Otsib õde. — Liipa, Valter, Juhani p. Sao-Paulos. Kadunud 4 aastat. — Sügav, August, Boston, Mass. Otsib isa. — õunapuu, Rudolf, 35 a. 25 South str. New-York. — Lehtmets, Villem, Longwy, Prantsusmaal. — Janov, Herbert, Buenos-Aires. — Nurm, Jüri, Jüri p. Chicago. Otsib vend. — Kärtmann, Anna (Feodorov). Leningradis. 6 Sovetskajas. Kadunud 1927. a. saadik. — Melder, Mihkel. San-Frisco. — Kolkas, J. Woodside. L. Y. New-York. — Tamberg, Artur, Harbin, Mandshuuria. N. China. Otsib ema. — Ipsberg, Karl, 47 a. Kadunud 1905. a. Otsib õde. — Sarapuu, Rosalie. Viimati (1917.) Kislovodskis. Otsib vend. — Mägi, Juhan, Charleroi, Belgia. Otsib abikaasa. — Neumann, Rudolf (Neumann), 35 a. San-Frisco. Kadunud 12 a. — Pärat, Oskar, Venemaal. Kadunud 1918. aastal. Otsib vend. — Kontson, Gustav, 29 a., Bahia, Argentina. — Holmberg, Jaan Johannese p., Leningrad. — Sõitja, Anton, Sao-Paulo. — Nääripea, August, Venemaal või Hiinas. — Pais, Jüri, Prantsusmaal Otsib poeg. — Raamat, August, Kaarli p., 40-a., Omskis, Venem. Kad. 10 a. — Lidders, Rudolf ja Paul, Sao-Paulos. Kad. 1928. a. — Sutermaan, Mart. Kadunud 1918. a., Venemaal. — Šprogis, Helmi, 32-a. (Landt). Kungur, Venemaal. — Ausberg, Aleksander. Kad. 1929. a., Venemaal. Otsib õde. — Mäesaun, Johannes, 47-a., Koslovas, Venemaal. Otsib õde. — Palm, J., Nikolsk, Aamuril, Venem. — Maddison, Peter, 34-a., Leningradis või Irkutskis. Otsib ema. — Nurja, Aleksander, Scotland. Kadunud 17 a. Otsib õde. — Barlo, Eduard, Argentiinas. — Loog, Ado Jaani p., Siberis. — Morosov, Vladimir, Sao-Paulo. Kadunud 3. a. — Reindorf, Hugo, Belgias ja Prantsusmaal — Pichel, F. V., 46-a., Bordeaux. Otsib vend. — Lakk, Juhan, Semipalatinsk, Venem. — Kruusmann, Adele (Polubinski), Smolenskis, 1924. a. Otsib õde. — Kaju, Alfred, 29-a., Buenos-Airesis. — Aal, Karl Hansu p.,

37-a. Kadunud 1914. a. Otsivad ema ja õed. Grosinsein, Aleksander, New-Yorgis. — Volberg, Helmi, 24-a., New-Yorgis. Kadunud 2 aastat. Otsib ema. — Huhtamann, H. A. (Dikbein), joonestaja, Buenos-Aires. Otsivad vanemad. — Mettus, Eduard, Leningradis. — Luts, Johannes, Austrias. — Tirmann, Karl, Luga, Venemaal. — Reinvaldt, Voldemar, 40-a., Brjansk, Venem. Kadunud 6 a. eest. — Tamm, Martin Martini p., Toronto, Montreal. Otsib õde. Adamson, August, Rio de Janeiro. — Akerberg, Hans, 55-a., Permis, Venemaal. — Siimann, Herman, ohvitser, Omskis. — Rehe, Johan, kapten. Boat „Billy“, New-York. — Pork, Rudolf ja A., Venemaal 1918. a. saadik. Otsib isa. — Smith, Alex., Ont. Canada. — Ottas, Voldemar, metsatöölise, Venemaal. Kadunud 1926. a. Otsib abikaasa. — Miks, Peeter, Venemaal. Kad. 1917. a. Otsib ema. — Mättik, August, 36-a. Kad. 1918. a. Otsib vend. — Trummur, August, Seamen's Church Inst. Harbor B'lv'd & First St., San-Pedro-Cal. — Grant, Aleksander, Mihkel ja Konstantin, Leningradis. — Rebane, Elmar, Prantsusmaal või Ameerikas. — Rebane, Aleksander, Taškent, Venemaal. Kadunud 1925. a. — Muda, Jakob Jaani p., Irkutskis, Kadunud 15 a. — Pelui, Ksenia, Mihkli t., 37-a. Kadunud 1918. a. Tveris, Venem. Otsib ema. — Valbe, Gustav Hindreku p., Ameerikas. Otsib õde. — Kursk, Aleksander Emil, 64-a., Portland, Oreg. Kad. 1909. a. — Hüüb, Kustas, Kadunud Venem. 1916. a. — Sepp, Tiina, 62-a. Otsib poeg Ameerikast. — Veske, Herman, Belgias. — Kristal, Helene, Venemaal. Kadunud 1918. a. — Moorus, Mathilde, New-York. Kad. 10 a. — Reinholm, Villiam, San-Frisco. Kad. 1912. a. Sell, Konstantin ja Valentin, Brasillias ja Argentiinas. Otsib ema. — Kallio, Karl, 35-a., Venemaal, 1918. a. Otsib ema. — Kollo, Eduard, 33-a., Venemaal, 1918. a. Otsib ema. — Rocks, Hugo, s/s. „Emanuel Nobel“, Inglismaal või U. S. A. — Võsu, Karl, jokey Parisis 1915. a. Otsib ema. — Hammelman, Bernhard, Universal Pictures, New-Jersey. — Kruusement, Anton, Vladivostokis või Leningradis. Otsib ema. — Norden, Hendrik, Leningradis. — Leoke, Peeter, New-York. Lidemann, Juhan, Rumeenias. — Tschirkova, Minna (Jakobi), Siberis kullakaevandustel. Kad. 7 a. eest. Otsib ema. — Allok, Friedrich, Toronto, Can. — Tiss, Johanna ja perekond, Saratovis. Kad. 1920. a. — Kasesaba, Otto, Mandshuurias. — Peil, Hilda, Riias. Kadunud 11 a. — Lui, Feodor Jüri p., U. S. A. — Nugis, Aleksander, U. S. A. — Linde-

mann, Ferdinand, Crocket, Cal. — Koo-
vits, Richard, Venemaal, Leningradi ümb-
ruses. — Abermann, Johannes. Kadu-
nud 1925. a. Pariisis. Otsib ema. — Tau-
kas, Voldemar, Brasiliias. Kad. 1925. a.
Otsib vend. — Vilhelmson, Alfred,
Minskis 1918. a. — Vilhelmson, Marta,
Harkovis 1920. a. — Tammik, George
(Toppi Jüri) 1907. a. oli Cleveland, Ohios
ajalehe „Töömehe“ peatoimetaja (väljaand-
ja M. Kohver). Hiljem San-Franciscos. Ot-
sib ema. — Klein, Johannes, merimees. —
Janson, Johann, Antwerpenis. —
Treier, Andreas, Pittsburgh, Pa. —
Martinson, Reinhold, Aleks. v., 28 a.
Buenos-Aires. Otsib vend. — Vessik,
Theodor, Liverpool, kad. 1921. a. — San-
gaste, August, Läks 1918. a. Saksamaale.
— Tudder, Harald, (Totter, K.), kadus
jäljetult 1926. a. teel Aafrikast Eesti. Elas
Aafrikas 4 a. — Jürisson, Felix, The
Pas Man. Gang 13. H. B. L. Canada. —
Nõmmik, Oskar, 31 a. Omskis kadunud
1918. a. — Nikborn (Stschagina), 40 a.,
Venem. Vladimiri kub. Kadunud 4—5 a. —
Rosenberg, Ed., 32 a. Tchida, Venem.
Kadus 1918. a. — Dambrovsky, Hans,
Mitavis 1922. — Kongs, Juhan, 45 a.
Sydney's või Adelaidis, Austraalias. Kadu-
nud 10 a. — Kongs, August, merimees.
Kad. 15 a. — Kongs, Jüri, teadmata kus.
Vendi otsib öde. — Traksman, Richard,
Amur, Venemaa. Otsib ema. — Ipsberg,
Karl (Epsberg), 45 a., 1905. a. Ameerikas.
Kaptarina. Otsib ema. — Pöldots, Peeter,
55 a., merimees U. S. A. Kad. 20 a.
Otsib öde. — Ever, Voldemar, St. Shira,
Toms. — Kibbin, Juhan, Jaani p. Kadu-
nud U. S. A. 1914. a. Elab Ameerikas
1895. a. saadik. — Tumm, Alfred
(Tamm), 50 a. Välja ränd. 1906. a. Otta-
vas, Can. — Männik, Adolf, 28 a. Kadu-
nud 1916. a. Austrias. Otsib ema. —
Jürisson, Jakob, Buenos-Aires. —
Teiss, Mihkel, Sao-Paulos. Kad. 1925. a.
— Mäe, Adele, Moskvas 1928. a. — Rei-
nik, Johannes, 38 a., Soomes. — Saem,
Ferdinand, 19 a. Kadus 8-aastasena Vene-
maal Vjatkas. Otsib ema. — Kruuse-
mann, Eduard, merimees. — Kvass,
Aleksander, 33 a. Kad. 1925. a. Ukrainas.
Otsib ema. — Vaev, Aleksander. Vene-
maal kad. 10 a. — Trummel, Karl, 23 a.,
Antwerpen, kad. 1925. a. Otsib ema. —
Lada, Nikolai, 47 a. Sao-Paulos 1928. a.
Otsib abikaasa. — Lepikson, Peeter, 33
a., New-York. Kad. 1916. a. Otsib ema. —
Johnson, Jaan, Cleveland Ohio. —
Paju, Timofei, Tambovis. — Kookla,
Aleksander, Argentiina. — Elmi, John,
New-York. — Simrot, Heinrich, Vene-
maal. — Poopu, Viktor. Kadunud 1928. a.
teadmata kuhu. — Saar, Gustav, New-
Yorgis 1914. a. Otsib vend. — Rusalka,

Elisabeth, 1923. a. Siberis. Otsib tütar. —
Bergmann, Hugo, Buenos-Aires. —
Saar, Frits, arvatavasti Venem. — Zirk,
Robert, Sao-Paulos. — Västriik, Rud.,
33 a. Kad. 1921. a. Venemaal. — Pluga,
Aleksander, Venemaal. — Lansmann,
John, San-Francisco. Otsib ema. — Saar,
Henry, San-Francisco. — Savi, Osvald,
22 a. Rändas 1925. a. Sao-Paulosse. Otsib
öde. — Seeberg, Jaan. Kad. 1915. a.
Memelis. — Mäe, Anna (Blumitch), pere-
konnaga. Siverski, Venem. — Tomberg,
Oskar, Montreal, Can. Kad. 7 a. — Pöld,
Paul, Poolas või Argent. — Oona (Ohno),
Arnold, 34 a. telefonist. Ukrainas 1918. a.
Otsib vend. — Kanter, Jüri, Moskvas
1918. a. Otsib vend. — Kuusik, Marie,
57 a., Bakus 1921. a. — Lass, Robert,
asub New-Yorgis. Otsivad vanemad. —
Treffner, Peeter Jüri p., Permis, Vene-
nem. Kad. 1918. a. — Knut, Aleksander,
New-Yorgis. Otsib öde. — Pilve, Evald,
37 a. Permis. — Jürgens, Aleksander,
35 a. Melbourne, Austraalia. Kadunud 5 a.
Otsib vend. — Reinfeldt, Karl, 47 a.
Leningrad-Kingissepp. — Reinfeldt,
Sander, 41 a. Kad. 5 a. Otsib öde. — Kal-
las, Aleksander Mihkli p., 50 a. Merimees.
New-Yorgis. — Pöld, Paul Karla p., Pool-
las või Argentiinas. — Tiigan, Anton.
Viimati Halifaxis. Kadunud 1898. a. —
Velt, Julie, Tulas Venemaal. — Stol-
tenberg, Amalie, Kaluga Venem. —
Mhendse, Emma, Gruusias. — Vokk,
Johannes, 31 a. Novorosiisk, Venemaal,
Teated puuduvad 1½ aastat. Otsib öde. —
Raud, Jakob, kaugesõidu kapten. Calcuttas
1916. a. Arvatavasti New-Yorgis. — Lind,
Aleksander, 60—70 a. San-Francisco. Kadu-
nud 1915. a. — Palm, Hans, Buenos-Aires.
— Köösel, Anton, 54 a. (Thomson), mere-
mees U.S.A. Mass. — Sein, Aleksander
(Shein), Seattle, Wash. — Posnikoff,
Aleksander, 35 a. Brüssel, Kadunud 3 a. —
Regastik, Hermann, Auckland, New-
Zealand. Kadunud 5 a. — Norvit, Oskar,
Shelton Conn. U.S.A. Kadunud 1914. a. —
Tammisaar, Johannes, Villemi p., 47
a. Kroonlinna 1926. a. Otsivad lapsed. —
Nimmer, Johannes, London. — Rosen-
plat, Johannes, Stettiin s.-s. „Prama“. —
Tõnisson, Aleksander, Karli p. Sao-
Paulo. — Tiidemann, Alma, Prantsus-
maal. — Jakobson, Franz, Hamburg. Kadu-
nud 1910. a. Otsib vend. — Tõldsepp,
Johannes, Tõnu p. Hersoni kub. Veenmaal.
Kadunud 1916. a. — Leppik, Karl, Mardi
p. 70 a. Sõitis 1905. a. Ameerikasse. —
Martinson, Jaan, Matvei p. Kadunud
Genuas või Venemaal, Siberis. — Kouki-
la, Johannes, 60 a. merimees. Kadunud
Portland, Oreg. — Animägi, Toomas. Ba-

kus, Venem. — Kalbus, Aleksander, meremees. Kadunud 5 a. Otsib ema. — Kremer, Aleksander ja Liisa. Brasillias. Kadunud 2 aastat. — Kukk, Michael (Cook), Wharton, Texas, või Ameerika kaitseväes. 1917. a. „Uus Ilm“ New-York. — Brauer, Eduard, 47 a. Saint John, Canada. Kadunud 1914. a. — Ernesaks, Leopold, 31 a. Asub Siberis. Kadunud 1921. a. Otsib isa. — Bitter, August, Venemaal. — Vöigemast, Jakob, 32 a. Kadunud Venemaal (Tomsk) 1918. a. saadik. — Juurikson, Artur, 46 a. Taschkent. Kadunud 3 a. — Kiil, Voldemar (Vasiljev) ja vennad Alfred ning August. Pihkvas või mujal. — Schelbach, Karl, teadmata kadunud ilmasõja ajast. — Parts, Juhan, Oudova maak. Venemaal. Kadunud 1919. a. — Paat, Abel, Venemaal. — Joab, Kirill, 29 a. Kadunud Venemaal. Otsib vend. — Korol, Jaan, 32 a. Kadunud 1919. a. Poola väerinal. Otsib vend. — Alberg, Richard, 32 a. Malahovka, Moskva, või Leningrad. Otsib õde. — Luberger, Otto, Venemaal. Kadunud 14 a. Otsib isa. — Luberger, Jaan, Kalifornias. Kadunud 40 a. Otsib vend. — Goldschmidt, Kristjan, Turkestanis. Kadunud 1924. a. — Remmel, Eduard, Jaltas. — Remmel, Johannes, sõjaväe arst, Sevastopolis 1927. a. — Remmel, Georg, Leningradis 1927. a. Otsib õde. — Freienthal, Minna. Kingisepp — Leningrad. — Meiner, Johannes, teadmata kus. — Raudvassar, Eduard, Türgimaal. — Veber, Valter, A.-l. „Herkules“, Bremen. — Reismandell, Peeter, Pihkvas. — Silka, Elena, Venemaal. — Nurk, Vera, 37 a. Näitlejanna. Kadunud Venemaal. Otsib ema. — Anderson, V., Durham, England. Kadunud 8 aastat. — Tarkpea, Ado, 49 a. Tully P.O.B. 26. Queensland, Australia. — Link, Marta, Shatrinsk, Venemaal. — Tiitman, August, Kaukasias, Kadunud 6 a. Otsib ema. — Putka, Jaan. Leningrad — Spirovo. — Kreisbeck, Bernhard, meremees. Kadunud 1923. a. Sydneys. — Pruljan, Richard, Sao-Paulos 1925. a. — Raudsepp, Peeter (Sokk), 60 a. Rändas 20 a. eest Ameerika. Otsivad vennad ja õde. — Sokk, Kaarel, Siberis. Kadunud 20 a. — Truu, Indrik, meremees. Asub Ameerikas. — Pussel, Edgar, Moskvas. — Schube, Oskar, 40 a. Voronesh, Venemaal. — Minski, Karl. Tambovis. Otsib õde. — Blumenfeldt, Jakob (Bloomfield). Warren. N.S.W. Austraalia. Otsib abikaasa. — Ambrosen, Walfried, Sydney. Kadunud 1930. a. — Abi, Alfred, Mihkli p., 27 a., meremees Belgias, Prant-

susmaal, või Ameerikas. Otsib ema. — Tedder, Artur, 31 a., meremees. Otsib ema. — August, Ernst, 40 a. Kadunud Venemaal 1916. a. — Holm, Gabriele-Johanna, Moskva kub. — Reinfeldt, Amalie ja Viktor. Harbiinis. — Allikson, Vilhelmine (Pomino). — Parbo, Richard, 45 a. Kadunud 1923. a. Venemaal. — Loding, Julius, 40 a. Asus 1906. a. New-Yorgis, 1914. a. Leningradis ja hiljem New-Yorgi akadeemias. Nüüd Kalifornias. Otsib ema. — Tamberg, Konstantin, 26 a., kasvatusmajas Simferopolis. Kadus lapsena maailmasõja ajal. Otsib ema. — Kasvand, Paul, 33 a. Venemaal Kad. 1919. a. Otsib ema. — Tuttelberg, Marie, 70 a. Teenis 20 a. Vene keisrikoja juures. Aleksandra Peodorovna käsutuses. Viibis isaari juures kuni surmatunnini. Otsitav jäeti elu. Hiljem nähti teda Tchitas. Otsib õde.

Otsitavatele. Välis-Eesti ühingu teeb teatavaks otsitava aadressi ainult sel puhul, kui selleks ei ole saadetud kirjaliku keeldu, Välis-Eesti ühingu nimel. Otsitav võib pöörata ühingu poole küsimusega otsija nime kohta, mida hea meelega teatatakse.

Välis korrespondents toimetatakse konfideetsiell-viisil, kui saadetud kirjal vastav märkus olemas.

Palutakse kõik nimekiri läbi lugeda ja otsitavate kohta kohe teatada.

Käesolevaga juhib V.-E. Almanaki toimetuse sugulaste otsijate tähelepanu sellele, et kõik vastused tulevad Välis-Eesti ühingu kaudu, kellel on otsijate ja otsitavate alaline nimestik. Vastuseid pole loota enne, kui 3 kuu pärast ja veel hiljem. Osaliselt avaldatakse vastused ka Välis-Eesti Almanakis, mis ilmub iga 3 kuu järele. Kes soovib alalisi teateid välis-eestlaste kohta, nende soovitaks V.-E. Ühingu tellida Almanaki aastaks, mis maksab kõigest Kr. 1.50 aastas koju kätte saatmisega. Selle raha eest saate hulk huvitavat lugemismaterjali ja hädatarvilikke andmeid. Iga tellimine arvatakse tellimispäevast peale, nii et tellija saab üldse 4 numbrit.

Peale nimekirja kinni panemist sai Almanaki toimetuse veel hulk järelepärimise kirje. Otsitavate nimed ilmuvad järgmises V.-E. Almanaki numbris.

VÄLIS-EESTI ALMANAKI LUGEJASKONNALE.

Uuendage aegsasti V.-E. Almanaki tellimist. (Kodumaal Kr. 1.50 ja väljamaal \$ 1.— aastas.)

Välis-Eesti Almanak on väliseestlaste ajakiri ja nende ülesanne on toetada Almanak'i oma kaastöoga ja tellimistega.

V.-E. Ühing kui väljaandja, nii ka V.-E. Almanaki toimetused teevad omalt poolt kõik, et ajakiri odavamalt välja antaks ja numbrid õigel ajal trükist ilmuks. Möödunud aasta ootamatute majanduslikkude raskuste tõttu oli see takistatud, kuid nüüd on raskused võidetud ja Almanaki edaspidine korralik ilmumine kindlustatud.

Et Almanak oleks täiesti end tasuv ajakiri, selleks vajame meie veel kõigest:

200 tellijat kodumaal ja
200 tellijat välismaalt.

Kodumaa tellijate arv tõuseb uuest aastast peale iga nädalaga.

Põhja-Ameerikast loodame meie leida lahkelt vastutulekut ja töö kerendamiseks ning lahtsustamiseks jagasime töö ära järgmiselt:

New Yorgist	—	100	tellimist.
Detroitist	—	15	„
Chicagost	—	10	„
Los Angeles'ist	—	15	„
San Franciskost	—	30	„
Teistest linnadest	—	30	„

Tellijale ei ole \$ 1.— suur raha, kuid see dollar teistega kokku moodustab summa, mis võimaldab meie ühist häälekandjat ka edaspidi anda välja.

Meil oleks väga hea meel, kui eestlased, kes asuvad Kanaadas, Lõuna-Ameerikas, eriti Sao-Paulos ja Buenos-Airesis, Austraalias ning Euroopas, V.-A. Almanaki telliks ja kaastööd saadaks nii kirjutustena kui piltidena.

Välis-Eesti Almanak on meie ühise, suure väliseestlaste pere häälekandja, mille veergudel kajavad vastu meie usk ja rõõm.

See kohustab kõiki, eriti seltside juhatuste liikmeid, aitama kaasa ühise suure ülesande teostamisel. Nende energiline algatus leiab kindlasti kohaliku seltskonna poolehoidu.

Sellepärast saadab Almanaki toimetused Almanakid üksikmüügile seltside kaudu, kel võimalus neid müüa igasugustel omavahelistel koosviibimistel. Üksiktelijatele saadetakse numbrid otse koju kätte.

Almanaki tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid Eestis. Iga tellimine arvatakse järgmisest numbrist alates.

Välis-Eesti Almanak on müügil (samas võetakse ka aastatellimisi vastu): Eestis: kioskides, suuremates raamatukauplustes, raudtee- ja sadamajaamades, Helsingis, Riias, Aluksnes, Kaunases, Berliinis, Pariisis, Viinis, Detroitis, New-Yorgis, Chicagos, San-Franciscos, Los-Angelesis, Kaanada Albertas, Sao-Paulos, Buenos-Airesis, Sydneys, Marokos, Istambulis.

ÜKSIKNUMBRI OSTJAD: Täitke ära tellimisleht ja saatke kohe minema, siis olete kindel, et järgmine kord saadetakse Teile huvitav lugemismaterjal otse koju kätte.

N. TEISENROTH

Spetsiaal pesuriide kauplus

Viru t. 10. Tallinn.

Telefon 450-93.

Alati saadaval suures valikus: froteed, supelustarbed, aknakardinad, laudlinad jne.

14 a. samal kohal.

Odavad hinnad.

Lõigake välja, täitke ära ja saatke minema!

Välis-Eesti Almanak, toimetus

P. O. B. 100, Tallinn, Estonia.

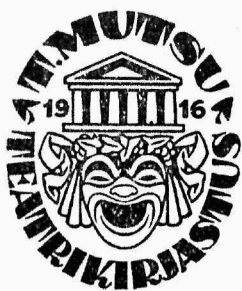
Palun minule saatma hakata V.-E. Almanak
aastaks, alates

Tellimisraha saadan siinjuures
kuuaja jooksul.

(Plastatellimine kodumaal Kr. 1.50, väljamaal \$ 1 või vastav summa muus rahas.)

Address:

Palutakse aadress selgelt kirjutada.

Teatrihuvilised kodu- ja välismail!

Tavet Mutsu teatrikirjandus-
ärist ja raamatukauplusest on saa-
daval müügiks kui ka laenuks

kõik eesti keeles ilmud näidendid.

Uudistest suur valik.

Soovijaile läkitame hinnata nimekirju ja katalooge.

Aadr.: Tavet Mutsu, Tallinn, Vene 6. Telef. 445-94.

Termol seep ja Termol kreem

on meie uusimaid erisaadusi naha-
ravi alal. Nad on parimad selle
kohased vahendid, mida kosmeeti-
line keemia meile praegu pakub.

Saadaval kõigis vastavates ärides.

Hind: 40 senti (ehk \$ —.25. £ —:1:—)

A.-S. „EESTI REISIBÜROO“

Peakontor: TALLINN, Kinga 3, telef. 433-20 ja 433-21

Osakond: Tartu, Suurturg 7, tel. 3-72

Pärnu, Rüütli tän., Endla majas, telef. 113

Telegrammide aadress: „ERBO“, Tallinn resp. Tartu, Pärnu.

Raudteepiletite eelmük:

- a) Kodumaal kõikidesse jaamadesse
- b) Välismaale kõikidesse suurematesse linnadesse.

Esitused ja agentuur kõikidelt suurematelt Euroopa reisibüroodelt.
Ringreisupiletid turistidele.

Rahavahetus ja valuuta müük reisijatele.

Välismaa passide ja viisumite muretsemine.

Laevasõidupiletid kõikidele kodumaa ja Baltimere liinidele.

Ookeanilaevade piletid Inglise, Saksa, Prantsuse, Rootsi ja
Ameerika liinidel kõikidesse ilmaosadesse.

Kaanadasse piletid Canadian Pacific Railway Co. liini peale.

Õhusõidupiletid „AERO“ ja „DERULUFT“ liinidele.

HOTEL „GOLDENER LÖVE“ (KULD LÕVI)

ESTLAND, TALLINN (REVAL)

HARJU STRASSE Nr. 40

TELEPHON 426-27 UND 24-40

70 *Zimmer*

ZIMMER MIT 1 BETT à KR. 3.— BIS 3,50 ZIMMER MIT 2 BETTEN à KR. 6,50 BIS 8,50

HOTEL „PETERSBURG“

ESTLAND, TALLINN (REVAL)

RATASKAEVU STRASSE Nr. 7

TELEPHON 426-33

35 *Zimmer*

ZIMMER MIT 1 BETT à KR. 3.— BIS 6.— ZIMMER MIT 2 BETTEN à KR. 6,50 BIS 12.—